NARODNE PJESME

O 1000-GODIŠNJICI KRALJEVSTVA HRVATSKOG

925-1925

II. LIRSKE

ZAGREB 1926

169

MEŠTROVIĆ.

JUNAK.

NARODNE PJESME

O 1000-GODIŠNJICI HRVATSKOG KRALJEVSTVA

II. LIRSKE

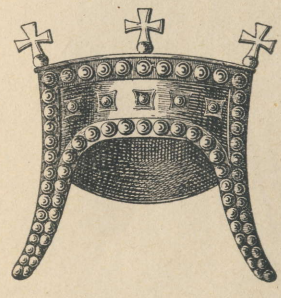

KRUNA HRVATSKA X. VIJEKA

(„ZBORNIK KRALJA TOMISLAVA“ JUG. AKADEMIJE ZAGREB 1925.)

925 — 1925

TISAK ŠTAMPARIJE »LINO-TIP«, ZAGREB, ILICA BR. 65

BASRELIEF I KRSTIONICI U SPLITU. — TOMISLAV NA PRIJESTOLJU.
⟨Iz djela Jug. akademije. „Zbornik kralja Tomislava", Zagreb 1925.⟩

1.

Služio je kralja hrvatskoga

Sokol sjedi na Udbini gradu,
Žùtê mu se noge do koljenâ,
Zlátê mu se krila do ramenâ,
Vije mu se kruna nad očima.
Pitale ga Udbinke djevojke:
»Aj sokole, siva ptico moja!
Tko ti žuti noge do koljena?
Tko ti zlati krila do ramena?
Tko ti vije krunu nad očima?«
Odgovara sokol ptica siva:
»Služio sam kralja hrvatskoga,
U njega su do tri lijepe kćerke:
Jedna žuti noge do koljena,
Druga zlati krila do ramena,
Treća vije krunu nad očima«.

2.

Hasan-aginica

Što se b'jeli u gori zelenoj?
Al su sn'jezi, al su labudovi?
Da su sn'jezi već bi okopnili,
Labudovi već bi poletjeli.
Nit su sn'jezi, nit su labudovi,
Nego šator age Hasan-age.
On boluje u ranama ljutim;
Oblazi ga mater i sestrica,
A ljubovca od stida ne mogla.
Kad li mu je ranam' bolje bilo,
On poruča vjernoj ljubi svojoj:

»Ne čekaj me u dvoru b'jelomu,
Ni u dvoru ni u rodu momu!«
Kad kaduna r'ječi razumjela,
Još je jadna u toj misli stala,
Jeka stade konja oko dvora;
I pobježe Hasan-aginica,
Da vrat lomi kuli niz pendžere,
Za njom trče dv'je kćeri-djevojke:
»Vrati nam se, mila majko naša;
Nije ovo babo Hasan-aga,
Već daidža Pintorović beže!«
I vrati se Hasan-aginica,
Ter se vješa bratu oko vrata:
»Da, moj brate, velike sramote!
Gdje me šalje od petero djece«.
Beže muči; ne govori ništa,
Već se maša u džepe svione,
I vadi joj knjigu oproštenja,
Da uzimlje potpuno vjenčanje,
Da gre s njime majci u natrage.
Kad kaduna knjigu proučila,
Dva je sina u čelo ljubila,
A dv'je kćeri u rumena lica;
A s malenim u bešici sinkom
Od'jelit se nikako ne mogla,
Već je bratac za ruke uzeo,
I jedva je s' sinkom rastavio,
Ter je meće k sebi na konjica,
S njome grede dvoru bijelomu.
U rodu je malo vr'jeme stâla,
Malo vr'jeme, ni nedjelju dana,
Dobra káda i od roda dobra,
Dobru kadu prose sa svih strana,
A najviše imotski kadija.
Kaduna se bratu svome moli:
»Aj, tako te ne želila, braco,
Nemoj mene davat za nikoga,
Da ne puca jadno srce moje
Gledajući sirotice svoje«.
Ali beže ne hajaše ništa,
Već je daje imotskom kadiji.
Još kaduna bratu se moljaše,
Da joj piše listak knjige b'jele,
Da joj šalje imotskom kadiji:
»Djevojka te l'jepo pozdravljaše,

A u knjizi l'jepo te moljaše,
Kad pokupiš gospodu svatove,
Dug pokrivač nosi na djevojku;
Kada bude agi mimo dvora,
Nek ne vidi sirotice svoje«.
Kad kadiji b'jela knjiga dođe,
Gospodu je svate pokupio;
Svate kupi, grede po djevojku.
Dobro svati došli do djevojke,
I zdravo se povratili s njome.
A kad bili agi mimo dvora,
Dv'je je kćerce s pendžera gledahu,
A dva sina pred nju ishođahu,
Tere svojoj majci govorahu:
»Vrati nam se, mila majko naša,
Da mi tebi užinati damo!«
Kad to čula Hasan-aginica,
Starješini svatâ govorila:
»Bogom brate, svâta starješino,
Ustavi mi konje uza dvora,
Da darujem sirotice moje!«
Ustaviše konje uza dvora,
Svoju djecu l'jepo darovala;
Svakom sinku nože pozlaćene,
Svakoj kćeri čohu do poljane,
A malomu u bešici sinku,
Njemu šalje u bošci haljine.
A to gleda junak Hasan-aga,
Ter dozivlje do dva sina svoja:
»Hod'te amo, sirotice moje,
Kad se ne će smilovati na vas
Majka vaša srca kamenoga!«
Kad to čula Hasan-aginica,
B'jelim licem u zemlju udrila,
Uput se je s dušom rastavila,
Od žalosti gledajući sirote. 92

3.

Majka Margarita

Cvilu to mi cviljaše drobna ptica lastovica
Ona mala ptica;
Cvilu to mi cviljaše drobna ptica lastovica,

Ona cvilu cviljaše Zadru gradu na pridvratju,
Ona mala ptica.
Biše mi se cvileći drobna ptica zakasnila,
Ona mala ptica,
Ter ju biše pustilo žarko sunce na zapadu,
Onu malu pticu,
A biše ju zaskočio sjajni misec na istoku,
Onu malu pticu.
Ali ono ne biše drobna ptica lastovica,
Ona mala ptica,
Neg mi ono biše bila stara majka Ivanova,
Majka Margarita;
Ona majka klikovaše sinka svoga i brajenka,
Majka Margarita.
Na nju mi se našetala bila vila planinkinja,
Ona bila vila,
Ter mi side bila vila staroj majci besiditi,
Majci Margariti:
»Ča mi tako cviluješ, stara majko Ivanova,
Majko Margarita?
Koja ti je nevolja grozne suze prolivati,
Majko Margarita?«
Side to mi stara majka biloj vili besiditi,
Majka Margarita:
»Ostav' me se, bila vilo, jadi te se ostavili,
Planinkinjo vilo!
Dvi su meni ljute rane na mojemu željnom srcu,
Planinkinjo vilo!
Obe su mi jadovi ljute rane otrovane,
Planinkinjo vilo!
I ovo jih ne mogu nikakore priboliti,
Posestrino vilo!
A ove su ljute rane na mojemu željnom srcu,
Posestrino vilo!
Ja t' sam majka imila mlada Petra braca moga,
Posestrino vilo!
I Ivana hranila mila sinka od srdašca,
Jedno mlado dite.
I kad sam ih jadna bila do viteštva dohranila,
Posestrino vilo!
Po njih mi je svitla zora od istoka poručila,
Posestrino vilo!
Obih sam jih jadna majka svitloj zori otpravila,
Majka Margarita.
Däli evo ne znadem za njih smrti ni života,
Vilo posestrino!

Neg su mi se zli bilizi jadni majci ukazali,
Majci Margariti:
Gdi se gavran vijaše nad merli od Zadra grada,
Ona črna ptica,
A bihu mu črna pera sva od krvi ustrapana,
Onoj črnoj ptici.
Sila sam ga jadna majka kumiti i bratimiti,
Onu kobnu pticu:
Kaži meni, gavrane, te bilige do istine,
Ptice zlokobnice,
A ja ti se jadna majka virom mojom obituju,
Moj črni gavranče,
Da ti hoću trudna pera sva suzami prohladiti,
Ptice zlokobnice!
Däli ne hti na mene huda ptica ni gledati,
Ona huda ptica,
Nego to mi odleti u planinu črnu goru,
Ona huda ptica,
Mene majku ostavi grozne suze prolijući
Majku Margaritu«.
Side to mi bila vila staroj majci besiditi,
Planinkinja vila:
»Ovo ću te, stara majko, radi Boga uprašati,
Majko Margarita,
Ako bi ti obadva turske uze dopadnuli,
Majko Margarita,
Kojom bi jih ti spenzom iz tamnice iskupila,
Majko Margarita?«
»Ako su mi, bila vilo, turske uze dostignuli,
Posestrino vilo,
Lasno ću ih jadna majka iz tamnice iskupiti,
Posestrino vilo;
Za braca ću mojega dati moju rusu glavu,
Posestrino vilo,
A za sinka Ivana živim ognjem izgoriti,
Za to mlado dite«.
Sila mi je bila vila staroj besiditi,
Majci Margariti:
»Nisu ti jih, stara majko, turske uze dopadnule,
Starice neboga:
Däli ću ti istinu, jadna majko, povidati,
Starice neboga:
Braca ti je obljubila mlada moma Grkinjica,
Majko Margarita,
Ter ti ga je napojila mrzle vode zabitljive,
Starice neboga,

Da se nigdar od tebe sestre svoje ne spomene,
Majko Margarita!
A kada si od sebe sinka svoga otpravila,
Ono mlado dite,
Onda se je u tebi srdašce okamenilo,
Starice neboga,
Jer kada mi on dojde u primorje valovito,
Ono mlado dite,
Na njega se namiri lipa Cvite primorkinja,
Na to mlado dite,
Ona venac vijaše od primoga vilovita,
Mlada primorkinja.
Ondi mi se oni bihu očicami sagledali,
Mladi i gizdavi;
Očicami sagledali, a srdašci saljubili,
Mladi i gizdavi;
Biše mi ga lipa Cvite onim vencem okrunila
Ono malo dite,
Da se nigdar nikadare k tebi majci ne zavrati,
Starice neboga!
Cvili, majko, i žali i prolijevaj grozne suze,
Majko Margarita,
I da ti se nikadare od suz' lišca ne osuše,
Majko Margarita!
Nit' ćeš braca dozvati, nit ćeš sinka dočekati,
Starice neboga!« 121

4.

Jela Đurđevica

Ne duš' vitre, ne lelulaj gradom!
U gradu je Jela Đurđevica;
Suze roni, a godine broji:
»Evo danas devet godin' dana,
Kako dojdo' ja od mile majke!
Potli nisam ja vidila majke!
Ni majkina mila gošća bila«. —
Istom ona u riječi bila,
Al eto ti od majke ulaka:
»Ajde, Jelo, majki na veselje!
Majka čini tri dobra veselja:
Bratac Ivo ot'šo po djevojku,
Sestru Mandu svatovi odvode,
Sestri Janji istom prsten daju«. —

Al govori Jela Đurđevica:
»Počekaj me, ulače od majke,
Dok pripravim ja b'jele darove,
I natrgam cvića za svatove!« —
Al govori ulače od majke:
»Majka te je lipo pozdravila,
Da poneseš tri aršina platna,
Ako Janji dara ne dostane,
I još k tomu dvi voštene sviće,
Prid kima će svati večerati!« —
Ništa ne sta Jela Đurđevica,
Već otvara šarene sanduke,
I odriza tri aršina platna,
Ako Janji dara ne dostane;
Još napravi dvi voštene sviće,
Prid kima će svati večerati.
Zatim pojde svojoj miloj majki,
Ter je išla kroz goru zelenu.
Kad je bila došla blizu dvora,
Blizu dvora svoje mile majke,
Ne čuli se bubnji ni svirale,
Već su čule bradve i sikire,
Pa je Jela tiho govorila:
»Ovo jesi, ulače od majke!
Nije dobro, što s' u dvoru čuje.
Ne čuju se bubnji ni svirale,
Već su čuju bradve i sikire«. —
Al govori ulače od majke:
»Ne boj mi se, Jelo Đurđevice!
Što s' ne čuju bubnji ni svirale,
Zlamenje je, da su s' naigrali,
Naigrali i već pomorili;
Što se čuju bradve i sikire,
Ono ljudi klupe načinjaju,
Na kima će svati večerati«. —
Kad već dojde majke u dvorove,
Ona sluša jauk, pomaganje.
Kad raspita, što se dogodilo,
Kažu, da su braca ukopali,
Sestru Jelu istom otpravili,
Sestra Janja da se dušom dili.
Tad govori Jela Đurđevica:
»Bor ubio ulaka od majke!
Što mi nije pravo kazivao,
Kada me je k majki pozivao,
Pozivao na troje veselje?

Ovako ga on veseo bio!
Kad sam išla kroz goru zelenu,
Od prsâ bih bubanj načinila,
A od grla tanku sviralicu,
Pa bih išla svatove veselit,
Veseliti s groznima suzama.
Znam, da ne bi nitko se našao,
U to kolo ne bi unišao,
I sa gošćom gorko propivao,
Pivajući glasom uzdisao,
Uzdišući glasom zaviknuo:
»»Bog da prosti, dobro ti bijaše!««. 72

5.

Sejmeni*

Procvilile dvi ptice bumbula.
To ne bile dvi ptice bumbula,
Već to bile dvi age careve;
One pišu dicu u sejmene.
Koga mole, koga silom gone;
Silom gone jedinka u majke.
Kad su bili vodi zaboravki:
»Pijte, dico, vodu zaboravku,
Zaborav'te i oca i majku!« —
Sva se dica vode ponapila,
Al ne pije jedinak u majke,
Već se penje na studenu stinu,
Pa zacvili kao guja ljuta:
»Naši oci, nemojte žaliti!
Mi ćemo se amo iženiti
Crnom zemljom i zelenom travom.« 16

6.

Slijepa nevjesta

Kada žarko sunce zalazaše,
Anda Ahmo s majkom večeraše:
B'jela hljeba i nobe šećera.

* Turski vojnici.

Ahmo jede, majka mu ne jede.
Njojzi veli beže Ahmed-beže:
»Što ne jedeš, moja mila majko?«
Njemu majka ljepše odgovara:
»A bora ti, moj jedini sine!
Niti mogu jesti ni hoditi,
Po mutvaku[1] težak rad raditi,
Već se ženi, moj Ahmede sine!« —
Ahmed-beg joj tiho progovara:
»Ženi, majko, okle tebi drago!«

To je majka jedva dočekala,
Svome sinu isprosila zlato,
Isprosila, ama ne vidjela.

Ode Ahmo u novu čaršiju.
S njim se šale po čaršiji momci:
U Ahmeda našega jarána,
U njega je ćorava djevojka!«
Kad to čuo beže Ahmed-beže,
Od jada ga zaboljela glava,
A od muke i srce i glava.
Sveza glavu vezenim jaglukom,
Utegnu se mukademom pâsom,
Pa pošeta svom bijelom dvoru.

Daleko ga ugledala majka,
Još je dalje pred njeg izlazila,
Pa Ahmedu sinu govorila:
»Šta je tebi, moj sine jedini?
Ili si se napojio piva,
Ili te je zaboljela glava?« —
— »»Prođi me se, moja mila majko!
Nijesam se napojio piva,
Od jada me zaboljela glava.
Kad sam išo u novu čaršiju,
Šale mi se po čaršiji ljudi:
U Ahmeda, u našeg jarana,
U njega je ćorava djevojka!
Kad isprosi, što ne vidje, majko?««

Njemu majka ljepše odgovara:
»Ču li mene, moj sine Ahmede!
Ti ne slušaj što jarani kažu,
Već ti hajde u novu čaršiju,
Pa pokupi kićene svatove,
Majka će ti u jenđiluk poći«.

[1] kuhinja

To je njemu vrlo milo bilo,
Pa on ode u novu čaršiju,
I pokupi kićene svatove,
Pokupova gospodske darove:
Majka njemu u jenđiluk pođe.

Kad su došli djevojačkom dvoru,
Tude su ih l'jepo dočekali:
Sve svatove u nove konake,
A jenđije u vruće halvate.
Jenđijama adet postaviše,
Iznesoše slatku limunatu.
Al besjedi Ahmed-bega majka:
»Hanum-prijo, moj dragoga teto,
Umorna sam, popit ja ne mogu,
Izvedi mi na adet djevojku!« —
Al zaludu, fajde ne bijaše,
Jer je nitko izvest ne smjeđaše:
Bješe huda u oči slijepa.

Al da vidiš lijepe djevojke!
Ona zove tanahnu robinju,
Robinji je tiho govorila:
»Robinjice, po Bogu sestrice!
Obuci me i opravi l'jepo,
Izvedi me na adet jenđiji,
Evo tebi pola ruha moga!«

Robinjica za Boga hajaše:
Obuče je i opravi l'jepo,
Pa je pokri stambulskom čatkijom,
I izvede na adet jenđiji.
Svekrvu je mlada poljubila,
Ona njojzi duvak podizaše,
Pa joj gleda prebijelo lice.
Sinu lice kano jarko sunce,
Gr'očina kano mjesečina.
Ali zalud, fajde ne imade
Jer je huda u oči slijepa.

Govorila lijepa djevojka:
»Čuješ mene, Ahmed-bega majko,
Ne vodi me, ne sakati sina!
Što će njemu slijepa djevojka?«
Al govori Ahmed-bega majka:
»Borme hoću, moja nevjestice;
Roblje vodiš, ono će te služit,
Blago goniš, ono će te hranit,
Moj te Ahmo i slijepu ljubit«.

Kad svanulo i sunce granulo,
Čauš viknu, daulhana ciknu:
»Pred dvor blago, a na konja zlato!
Kratki danci, a dugi konaci;
Daleko su našeg bega dvori«.

I pođoše kićeni svatovi.
Kad su bili poljem zelenijem,
Gorska vila curi doletila,
Pa ovako njojzi besjedila:
»Daj, djevojko, meni Ahmed-bega,
Evo tebi očinjega vida!«
Odgovara lijepa djevojka:
»Bogme ne dam, nagorkinjo vilo!
Roblje vodim, da me ono služi,
Blago gonim, da me ono hrani,
A beg će me i slijepu ljubit«.

Ta odleće, a druga doleće,
Pa govori slijepoj djevojci:
»Daj, djevojko, ata ispod sebe,
Da ti dadem očinjega vida!«
Odgovara lijepa djevojka:
»Bogme hoću, nagorkinjo vilo«.

Dade vili ata ispod sebe,
Vila njojzi očinjega vida.
U tom zboru izdušiše dvoru,
Al Ahmed-beg po avliji šeće.
Dok on sjaha svoju milu majku,
Pobježe mu na visoku kulu,
I zatvori na kuli kapiju.
Jà da vidiš bega Ahmed-bega,
Gdje on sjaha lijepu djevojku,
I izvede u šikli-odaju.
Kad joj duvak podiže na glavi,
Sinu lice kano jarko sunce,
Gr'očina kano mjesečina,
A dva oka — dva kamena draga!
Kad to vidje beže Ahmed-beže,
U njemu je srce zaigralo,
Pa on ode na muštuluk majci:
»Daj muštuluk, moja mila majko!
Progledala kićena djevojka!«

Ahmed-begu govorila majka:
»Ako Bog da, te bude istina,
Na poklon ti sve moje imanje!«
Sin je majci opet govorio:

»Istina je moja mila majko!«
Tada ona otvorila kulu,
Pa eto je svojoj nevjestici.
Kada vidje, da nije slijepa,
Dade sinu sve svoje imanje.

7.

Mlada košuljicu prala

Ča se ono nasrid mora beli?
Jesu l' vali, al mornari mladi?
Ali vile, ali ljute zmije?
Nit su vali nit mornari mladi,
Nit su vile niti ljute zmije.
Da su vali, va moru bi bili,
Da su vile, va gori bi bile,
Da su zmije, va grmu bi bile.
Već je ono Ive dite mlado;
Na njemu se košuljica beli.
Nij' je prala majka ni sestrica,
Već ju j' prala vijerna ljupčica.
Nije j' prala va sinjemu moru,
Nit sušila na žarkom sunašcu,
Već ju j' prala v' groznimi suzami,
A sušila na srdašcu svomu.

8.

Jelen i vila

Jelen pase po zagorju travu,
Za dan pase, za drugi boluje,
A za treći jade jadikuje.
Pitala ga iz gorice vila:
»O jelene, šumsko gorsko zv'jere!
Kakva ti je golema nevolja,
Te, kad paseš po zagorju travu,
Za dan paseš, za drugi boluješ,
A za treći jade jadikuješ?«
Jelen vili potiho besjedi:
»Sestro moja, iz gorice vilo!
Mene jeste, velika nevolja:

Ja sam imo moju košuticu,
Pak j' otiš'a za goru na vodu,
Otišla je, pak mi ne dolazi;
Il je gdjegod s puta zalutala,
Ili su je lovci uhvatili,
Ili me je sasvim ostavila,
I jelena drugog preljubila.
Ako bude s puta zalutala,
Da Bog dade, da me skoro nađe!
Ako l' su je lovci uhvatili,
Bog neka im moju sreću dade!
Ako li me sasvim ostavila,
I jelena drugog priljubila,
Da Bog da je lovci uhvatili!«

9.

Suzama bi Trebević pokapala

Ljepa Mara izgubila dragog,
Rušila ga tri godine dana:
Za godinu kose ne češljala,
A za drugu lica ne umila,
A za treću ne nasmijala se.
Kad četvrta nastala godina,
Govorila l'jepe Mare majka:
»Maro moja, kćeri moja draga!
Umij lice, pleti pletenice,
Pa ti hajde među drugarice!«

Progovara plemenita Mara:
»Prođi me se, moja mila majko,
Ne daji mi srcu viših jada!
Kad i odem među drugarice,
Ne ću 'nakog nikad dobit dragog.
Ja bih išla navrh Trebevića,
Svega bih ga suzam' pokapala,
Sarajevo jadom opasala,
Neka znade c'jelo Sarajevo,
Da sam mlada izgubila dragog!«

10.

Ljuba Damjanova

U Omera povrh Sarajeva
Zelena mu gora oko dvora,
I u gori zelena livada.
U livadi divno kolo igra,
U tom kolu ljuba Damjanova.
Sve je kolo glavom nadvisila,
I ljepotom kolo prodičila.
Al govori iz kola Nikola:
»Pokrij lice, ljubo Damjanova!
Danas će ti Damjan poginuti
Zbog tvojega lica bijeloga«.
Istom junak u riječi bio,
Puče puška iz kola drugoga
I ubila Damjana u kolu.
Al zaplaka ljuba Damjanova:
»Ruž' rumena istom procvatena,
A sad si mi mladoj opađena.
Žarko sunce istom obasjalo,
A sad si mi mladoj pomrčalo!« — 19

11.

Marko znade, što je za djevojku

Uzrasla je u Novi naranča,
Gojila je Novkinja djevojka:
U zimu je svilom zavijala,
A ljeti je vodom zalivala.
Dok djevojka uzgoji naranču,
Rodile joj tri naranče žute.
Mislila je Novkinja djevojka,
Kom će poslat tri naranče žute?
Sve mislila, na jedno smislila:
Jednu šalje duždu mletačkome,
Drugu šalje od Sibinja Janku,
Treću šalje Kraljeviću Marku.
Koju posla duždu od Mletaka,
Dužd joj šalje tananu galiju,
Na galiji dvanaest mornara;
Ona njemu na tom zahvaljuje:

»Hvala tebi, dužde od Mletaka!
Što će mene tanana galija;
Mornar n'jesam, da po moru šećem«.
Koju posla od Sibinja Janku,
On joj šalje ogledalo sjajno;
Ona njemu na tom zahvaljuje:
»Hvala tebe, od Sibinja Janko!
Što će mene ogledalo sjajno;
Ja sam sama ogledalo sjajno«.
Koju posla Kraljeviću Marku,
On joj šalje konja i junaka,
Ona njemu na tom zahvaljuje:
Hvala tebe, Kraljeviću Marko!
Eh, ti znadeš, što je za djevojke«. 30

12.

Žedna umrla

Razboljê se Ivanovo zlato.
Od svekrve vode zaiskala:
»Daj mi vode, moja svekrvice!
Daj mi vode, umrijeh od žeđe«. —
— »» Bome ne dam, moja nevjestice;
Drag ti Ivo, nek ti vode dade!«« —
Od zâve je vode zaiskala:
»Dajmi vode, umrijeh od žeđe«. —
— »»Bome ne dam, moja nevjestice;
Živ ti Ivo, nek ti vode dade!«« —
Od jetrve vode zaiskala:
»Daj mi vode, moja jetrvice!
Daj mi vode, umrijeh od žeđe«. —
— »»Bome ne dam, moja jetrvice;
Drag ti Ivo, nek ti vode dade.«« —
U to doba i Ivo na vrata,
Od Ive je vode zaiskala:
»Daj mi vode, prelijepi Ivo!
Daj mi vode, umrijeh od žeđe«. —
Uze vidre i ode na vodu.
Kad je došo za goru na vodu,
Nešto Ivu iz gorice viče:
»Vrat' se natrag, čelebija Ivo!
Tvoje ti je preminulo zlato«. 24

13.

Jela udovica

Gorom jezde Jelini svatovi,
Gorom jezde, med sobom govore:
»L'jepa ti je sjajna mjesečina,
Još je ljepša Jela udovica;
Zaludu joj sva ljepota njena,
Kad ostavi devet milih sina,
I desetog Jovu nejakoga
U povoju i u pelenama«.
Ne će sini majku da pohode,
Dok nejaki Jova ne doraste
Do vranoga konja i do sedla,
I do koplja i do britke sablje;
Nejaki je Jova dorastao
Do vranoga konja i do sedla,
I do koplja i do britke sablje.
Tada sini majku pohodiše:
Svaki majci po žut kavad nosi,
Mladi Jova povoj i pelene,
U čem ga je majka ostavila.
L'jepo ih je majka dočekala;
Častila ih do petnaest dana.
L'jepo ih je majka darivala:
Svakom sinu konja i sokola,
Mladom Jovi konja i djevojku;
Na bi l' Jova majci oprostio,
Što ga j' majka malog ostavila
U povoju i u pelenama.
L'jepo majka sine ispratila,
Preko gore, preko Javorove.
Kad su bili u Smiljevo polje,
L'jepo su se s majkom izljubili,
Izljubili, pa su se rastali.
Al se majci to na žao dade:
Ona pade u zelenu travu,
Živa pade, s dušom se rastade.
Vratiše se devet milih sina,
Buzdovani raku iskopaše,
A sabljama sanduk načiniše;
Čelo glave ružu usadiše,
Niže nogu vodu izvedoše,
Oko vode jabuke sadiše:

Tko je mlađan, nek se rušom kiti;
Tko je žedan, neka vodu pije;
Tko je bolan, nek' jabuke jede! 44

14.

Varadinski ban

Vino pije Dojčin Petar, varadinski ban,
Popio je sto dukata, sve za jedan dan,
I još k tome vrana konja, zlatan buzdovan.
Karao ga kralj Matijaš, zemlji gospodar:
»Bog t' ubio, Dojčin Petre, varadinski ban!
Bud' ti popi sto dukata, sve za jedan dan,
Zašto popi vrana konja, zlatan buzdovan?«
Al besjedi Dojčin Petar, varadinski ban:
»Ne karaj me, kralj Matijaš, zemlji gospodar;
Da si bio ti u krčmi, gdje sam bio ja,
I ljubio krčmaricu koju-no sam ja,
Popio bi ravnu Peštu, i sâm Budim-grad. 12

15.

Ive i nesretna Mare

Majka Maru za Ivana dala,
Večer dala, jutrom se kajala.
Da je znala, ne bi Mare dala,
Jer je Ive turska pijanica;
Do ponoći s Turci vino pije,
Od ponoći šerbet i rakiju.
Kad pred zoru, Ivo šeće dvoru,
On pokuca Mari na vratašca:
— »Dušo Mare, otvor' meni vrata,
Otvor' vrata, pa stani za vrata!«
Skoči Mare u tankoj košulji.
To je Ivi vrlo žao bilo,
Što nij' Mare u svili zelenoj;
Trže Ive nože iza pasa,
Pa udara Maru u srdašce.
Kako ju je lako udario,
Na nožu joj čedo izvadio.

Oto čedo muška glava bila.
Piše Mare svojoj miloj majci:
— »Pošalji mi tri tanke košulje:
U prvoj ću bolu bolovati,
U drugoj ću noćcu prenoćiti,
A u trećoj u zemljicu leći«. —
To izusti, a dušicu pusti. 24

16.

Sestra otrovnica

Sunce zađe za dvije planine,
Dođe Ivo među dvije Vlainje,
Jednu ljubi, druge mu se ne će.
Al govori tanana Vlainja:
»Ljubi mene, prelijepi Ivo!«
»»Ne ću tebe, tanana Vlainjo,
Jer ti imaš brata jogunasta;
Kada bi se ponapio vina,
On bi mene mlađana ubio««.
Ona ide u goru zelenu,
Ana hvata zmiju jedovitu;
Polak čaše jada uhvatila,
Pa je nosi svom bratu jedinom:
»Nuder, brate, ponapij se vina!«
»»Deder, sejo, ti si postarija!««
»Hvala, brate, već sam se napila«.
Uze bratac, ponapi se vina;
Kad se napi, uma' mrtav pade.
Ona ide prelijepom Ivi,
Pa govori prelijepom Ivi:
»Ljubi mene, prelijepi Ivo!
Ja sam svoga brata otrovala«.
»»Ne ću tebe, tanana Vlainjo!
Ti si svoga braca otrovala,
I mene bi, mlađana junaka««. 25

17.

Sestrine oči u moru

Rodila loza dva grozda,
Hranila majka dvi kćeri;
Jednoj je ime Anica,

Drugoj je ime Marica.
Prosio Ivo Maricu,
Ne da mu majka Maricu,
Već daje seku Anicu.
Kada su došli na morje,
Zaiska Ana vodice:
»Dodaj mi, Ivo, vodice,
Iz tvoje b'jele ručice!«
Govori Ivo Anici:
»Savij se, Ana, u morje,
Napij se hladne vodice!«
Sävî se Ana u morje,
Da pije hladne vodice;
Turi je Ivo u more,
Napi se Ane vodice.
A kad je prošla godina,
Al ide Ivo punici.
Pitala Ivu punica:
»Što radi seka Anica:«
»»Kada me pitaš, kazat ću.
Bîlo je platno navrgla,
Muško je čedo rodila;
Bilo je platno trgljivo,
Muško je čedo plačljivo.
Poslala mene po Maru,
Da bude Mara dadilja««.
Dade mu baba Maricu.
A kad su došli na morje,
Zasja se nešto u morju.
Pitala svaja Marica:
»Šta se to zasja u morju?
Ili je sunce il mjesec,
Ili je riba moruna,
Ili je burma zlaćena?«
Govori Ivo Marici:
»Niti je sunce nit mjesec,
Niti je riba moruna,
Niti je burma zlaćena,
Već tvoje seke očice«.
To čula seka Marica,
Skočila Mara u morje:
Kad nema seke Anice,
Nek nema ni nje, Marice! 46

18.

Sokolova zahvalnost

Razboli se čelebija Ivo
Iduć s vojske, pod jelom zelenom;
Na njemu se bijeli košulja.
Nit ga pere majka, ni sestrica,
Niti ona vjerenica ljuba:
Kiša pere, žarko sunce suši.
K njem dolazi siv-zelen sokole,
U kljunu mu vode donosaše,
Te on poji čelebiju Ivu.
Pitao ga čelebija Ivo:
»Oj bora ti, siv-zelen sokole!
Kakvo sam ti dobro učinio,
Te ti mene pojiš vodom hladnom?«
Progovara siv-zelen sokole:
»Oj bora ti, čelebija Ivo!
Kad vojnici na vojsku iđahu,
Moji ptići po travi panuli,
Pa ih gaze konji i junaci,
A ti sađe sa konja viteza,
Te pokupi moje ptiće male,
Pa ih metnu u jelove grane;
Tad si meni dobro učinio«. 22

19.

Čiji prsten, onog i djevojka

Tri putnika putem putovaše,
Putujući sretoše djevojku,
Stadoše se darom darivati:
Jedan däde struk sitna bosiljka,
Drugi dade zelenu jabuku,
Treći dade zlatan prsten s ruke.
Koji dade struk sitna bosiljka,
Onaj veli: »Moja je djevojka«;
Koji dade zelenu jabuku,
Onaj veli: »Moja je djevojka«;
Koji dade zlatan prsten s ruke,
Onaj veli: »Hajdemo sudiji,
Da vidimo, čija je djevojka«.
Kad dođoše na sud pred sudiju:

»Sudi nama, čestiti sudija!
Mi trojica putem putovasmo,
Putujući sretosmo djevojku,
Stadosmo je darom darivati:
Jedan dade struk sitna bosiljka,
Drugi dade zelenu jabuku,
Treći dade zlatan prsten s ruke;
Sudi nama, čija je djevojka?«
Al govori čestiti sudija:
»Bosiljak se od mirisa daje,
Jabuka se od milosti daje,
A prsten se daje po zakonu:
Čiji prsten, onog i djevojka«. 27

20.

Star i mlad delija

Izvor voda izvirala bistra studena,
Izmetala struk bosiljka zimi zelena,
Čuvala ga dilber Mara b'jela rumena.
Tu nalazi star na konju, stara delija:
»Božja pomoć, dilber Maro, b'jela rumena!
Pije li se hladna voda bistra studena?
Bere li se struk bosiljka zimi zelena?
Ljubi li se dilber Mara b'jela rumena?« —
Al govori dilber Mara b'jela rumena:
»Ajde s Bogom, star na konju, stara delijo!
Ne pije se hladna voda bistra studena,
Nit se bere struk bosiljka zimi zelena,
Nit se ljubi dilber Mara b'jela rumena.«
Izvor voda izvirala bistra studena,
Izmetala struk bosiljka zimi zelena,
Čuvala ga dilber Mara b'jela rumena,
Tu nalazi mlad na konju, mlada delija:
»Božja pomoć, dilber Maro, b'jela rumena!
Pije li se hladna voda bistra studena?
Bere li se struk bosiljka zimi zelena?
Ljubi li se dilber Mara b'jela rumena?« —
»Ah, Boga mi, mlad na konju, mlada delijo!
Ako hoćeš vodu piti, dođi u jutru,
U jutru je svaka voda bistra studena;
Ako hoćeš brat' bosiljak, dođi u podne,
U pô dana svaki cvîjet l'jepo mîrišê;
Ako l' hoćeš Maru ljubit, dođi doveče,
Jer uveče svaka draga sama uzdiše«. 28

21.

Slepica uklela nevjernika

Divojka je mlado momče klela:
»Momče mlado, ne oženilo se!«
»»Što me kuneš? Ti se ne udala!««
»Kunem jadna, jer mi je nevolja;
Mene ljubiš, drugu u dvor vodiš!«
»»Nisam, dušo, života mi moga!
Ako li mi virovati ne ćeš,
Urani mi u nedilju rano,
Pak ti dođi više dvora moga!««
Jedva čeka da dođe nedilja.
Kad nedilja, blagi danak svanu,
Uranila, više dvora bila.
Al na dvoru svilen barjak vije,
U dvoru mu bubnji i svirale.
Kad je jadna ovo ugledala,
Od jada je oči povadila;
Slipa grede u goru zelenu,
Slipa bere do tri kite cvića,
Pa ih nosi junakovoj majci:
»Evo tebi do tri kite cvića!
Kada budeš sterati dušeke,
Ti ih metni sinu više glave,
Sinu svomu i nevisti svojoj!«
Kad starica riči razumila,
Uzimala do tri kite cvića,
I mećala sinu više glave.
Onda pošla junakova majka,
Oko dvora dimno kolo vodi,
Kolo vodi i pisme popiva,
Svaku pismu, koju dopivala,
Svomu sinu Ivi napivala:
»Ustan', Ive, ustan', moje dite!
Da je majka do tih doba spala,
Ne bi tebe majka odgojila,
Ni bijelu kulu sagradila«. —
Al iz dvora nitko s' ne odziva.
To se staroj majci dodijalo,
Na vrata je k sinu pošetala:
»Ustani se, drago dite moje!«
Kad je stara vrata otvorila,
Mrtva sina svoga nalazila,
Mrtva sina i nevistu mrtvu.

Pa zacvili iza svega glasa:
»O prokleta, slipice divojko,
Koja si me sinom rastavila!«
Al govori slipica divojka:
»Kad n' uživam divojaštva moga,
Ne ćeš ni ti Ivu, sina svoga!« 48

22.

Smrt drage i dragoga

Dva se draga vrlo milovala,
Na jednoj se vodi umivala,
O jedan se peškir otirala.
Jedno ljeto nitko ih ne znade,
Drugo ljeto svatko iz saznade;
Saznade ih i otac i majka.
Majka ne da, da se dragi ljube,
Već rastavi i milo i drago.
Dragi dragoj po zv'jezdi poruči:
»Umri, draga, dockan u subotu,
Ja ću junak rano u nedjelju«.
Što rekoše, to i učiniše;
Draga umre dockan u subotu,
Dragi umre rano u nedjelju.
Sahraniše jedno do drugoga;
Kroz zemlju im ruke sastaviše,
A u ruke zelene jabuke.
Malo vr'jeme zatim postajalo,
Više dragog zelen bor izraste,
A viš' drage rumena ružica,
Pa se vije ruža oko bora
Kao svila oko kite smilja. 22

23.

Šuičkinja Mara

Pasla ovce Šuičkinja Mara,
Pasla ih je povrh Malovana.
S njom porede dva Jakšića mlada;
Oba mlada, oba Mari draga.
Mara njima jesti besidila:

»O bora vam, dva Jakšića mlada!
Oba mlada, oba meni draga!
Ne mogu vam obim biti ljuba.
Okrećite bile ovce svoje,
Okrećite podno Malovana,
Ja ću kretat povrh Malovana.
Kad za mahnem vezenom mahramom,
Poletite, dva Jakšića mlada!
Koji meni ponajprije dođe,
Onoga je Šuičkinja Mara.
Koji meni malo potla dođe,
Onoga je vezena mahrama!«

Kad ujutro malo osvitalo,
Mara krenu povrh Malovana,
Braća krenu podno Malovana,
Kad su bila na pô Malovana,
Obadva se pinom zapinila;
Pero bilom, Nikola krvavom.
Niko pade, a Pero dopade.
Gleda Mara u Perine oči:
»Umro Pero, pokojna mu duša;«
Pođe gledat u Nikine oči:
»Umro Niko, pokojna mu duša!«

Vadi Mara nože okovane:
»Kad je s mene, nek nije ni mene!«
Naletiše tri gavrana crna;
Jedan nosi pera od Perina,
Drugi nosi burmu od Nikole,
Treći nosi vezenu mahramu.
Izletiše prid žalosne majke.

Tri žalosne majke zakukale;
Zakukala Nikolina majka:
»Ovo jesti moga Nike burma!«
Zavikala mladog Pere majka:
»Ovo jesti moge Pere pero!«
Izletila majka Marušina:
»Ovo jesti Marina mahrama!«

Trče gledat prižalosne majke.
Kad dojdoše uvrh Malovana,
Sve troje ih bilo preminulo.
Tu su majke zakopale sinke,
Među njima Šuičkinja Mara.
Kroza zemlju ruke sastavljali;
U rukam' im zelene jabuke.
Oko njih su voće posadili:

Tko je željan, neka voće jede!
Oko njih su vodu navratili:
Tko je žedan, neka vodu pije,
Neka njima pokoja nazivlje! 54

24.

Zborićeva ženidba

Kad se ženi Zborić, dite mlado.
U najgrje doba od godišća,
U ledove okolo božica;
Kad je Zborić hodi' po divojku,
Bojana mu rika zamrznula,
Kad s Zborić svatovima vrati',
Bojana mu rika uzavrila.

Sad je Zborić u misli velikoj:
Kud će svaćam, kud li će s divojkom,
Al mu reče najmanji brajelo:
»O Zboriću, moj rojeni brate!
Da ja vodim ovaku divojku,
Pripliva bi riku od Bojane
S ove bande na onu onamo.
Miloj majci ja bi doni' glase,
Da idemo zdravo i veselo«. —

Kad to čuje Zborić, dite mlado,
Žal mu bilo, ništa mu ne reče.
Sebe svlači skrlatne dolame,
Pa se bavi rici od Bojane;
Do pô rike vid'lo mu se perje,
Od pô rike ni klobuk ni perje.

Kad to vidi najmanji brajelo,
Nevisti je svojoj govorio:
»O bora ti, draga moja neve!
Pogine ti Zborić gospodare;
Vazmi mene, draga moja neve!«

Kad to čula gizdava divojka,
Žal joj bilo, ništa mu ne reče.
Sebe svlači skrlatne dolame,
Pa se baci rici od Bojane.
Do pô rike vid'lo joj se perje,
Od pô rike ni klobuk ni perje.
Na Zborića mlada doplivala,
Al joj veli Zborić, dite mlado:

»O prokleta, ribo od Bojane!
Još se nisam dušom razdilio,
Ma ni s mojim Bogom pomirio,
Ti si došla jisti moje tilo.
Lipo ti ćeš danas pirovati,
Lipa pira Zborića mladega!«

Ali mu je mlada govorila:
»Ne plaši se, mili gospodare!
Nije ovo riba od Bojane,
Neg je ovo lipa tvoja Mare.«

Tu je njima Bog i srića dala,
Bojana je rika usahnula,
I zdravo su kraju doplivali,
Miloj majci donili su glase,
Da dolaze zdravo i veselo.

Kad je večer za večerom bilo,
Svak večera malo i veliko,
Samo ne hti najmanji divere,
Ali mu je neve govorila:
»Večeraj ga, najmlaji divere!
Večeraj ga, ne večerao ga!
Ako misliš, da sam spovidila
A Zboriću, gospodaru momu,
Nisam mlada, niti ću ikada.
Di smo rekli, neka i ostane,
Na prokletoj rici od Bojane!« 58

25.

Mrtve oči gledati ne mogu

Potopi se momče sviladžija,
Na Vrbasu konje kupajući.
Žalila ga gizdava djevojka,
Pa sestrila po Vrbasu vrbe:
»Bogom sestre, po Vrbasu vrbe!
Isplav'te mi moje milovanje!«
To su vrbe za Boga primile,
Za božannstvo i za posestrimstvo;
Isplaviše momče sviladžiju.
Pregrli ga lijepa djevojka,
Pa zaplaka nujno žalovito:
»Crne oči, jer me ne gledate,
Kô što ste me i dosad gledale?

Medna usta, jer me ne ljubite,
Kô što ste me i dosad ljubila?
B'jele ruke, jer me ne grlite,
Kô što ste me i dosad grlile?«
Nad njome se tanak oblak vije,
Iz oblaka nešto progovara:
»Ne budali, lijepa djevojko!
Mrtve oči gledat te ne mogu,
Kô što su te dosada gledale;
Mrtva usta ljubit te ne mogu,
Kô što su te dosada ljubila;
Mrtve ruke grlit te ne mogu,
Kô što su te dosada grlile«.
Ciknu, vrisnu lijepa djevojka:
»Jao meni, do Boga mojega!«
To izusti i dušicu pusti. 58

26.

Mlađen i Grozdana

(Stara bugarštice)

Drobnu ružu berijaše Grozdana lijepa sultana,
Lijepa gospođa
Ona ružu berijaše u carevu perivoju;
S njome ružu berijaše Mlađene mladi vlašiću,
On mlad vlašiću;
On mi ružu berijaše grozdove u njedra mećaše,
Ter mi stade Grozdana Mlađenu besjedovati,
Lijepa sultana:
»Ljubi mene, Mlađene, u ovojzi drobnoj ruži!«
Al joj stade Mlađene sultani govoriti,
Lijepoj gospođi:
»Ne smijem te ljubiti od roditelja od tvojega,
I ne smijem te ljubiti od carevijeh janičara,
Lijepa gospođe!
Er ako me ugledaše ti carevi janičari,
Lijepa gospođe!
Tu je meni Mlađenu glavu moju izgubiti« —
Kako bješe začula sultana l'jepa gospođa,
Lijepa sultana,
Stade mi Mlađenu gospođa govoriti:
»Ako mene ne uzljubiš u ovojzi drobnoj ruži,
Moj mladi Mlađene,

Ja ću tebe alpadati a prid carom Sulimanom,
Ere me si ćio ljubiti po sili, a na sramotu,
Moj mladi vlašiću«.
Kako bješe Mlađene tej riječi razumio,
Stade ti mi u sebi misliti i razmisliti,
On mladi vlašiću:
»A što mi ću junak dobar od života učiniti?« —
U njemu mi junaku uzigralo živo srce,
Mladom vlašiću,
Ter je stade ljubiti u onojzi drobnoj ruži.
A to ti ga ugledaše ti carevi janičari,
Mladoga Mlađena,
Ter ga staše alpadati a prid carom Sulimanom.
Kako bješe car čestiti tej riječi razumio,
On silni care,
Brzo bješe dozvao te dželate sluge svoje,
Ter im bješe stanuo dželatome govoriti,
On silni care:
»Brzo meni ufatite Mlađena, mlada vlašića,
I njega mi objesite o javoru zelenomu,
Mladoga Mlađena!«
Brzo sluge ošetaše po bijelu Carigradu,
I oni mi ufatiše Mlađena, mlada vlašića,
Te careve sluge,
I njega mi objesiše o javoru zelenomu.
A to mi je začula Grozdana lijepa sultana,
Lijepa gospoda,
U ruke mi dofatila svilena lijepa pasa,
Ter mi brže ošetala put javora zelenoga,
Grozdana gospoda.
Tu mi bješe ugledala Mlađena, mlada vlašića,
A đe mi on visi o javoru zelenomu,
Vlašić dobar junak.
Ona bješe obrezala sve svoje l'jepe ruse kose,
Ter ih bješe stavila Mlađenu na bijelo lice,
Vlašiću junaku,
Da mu ne bi žarko sunce b'jelo lice pogrdilo.
Pak se bješe uspela na javoru zelenomu,
Grozdana gospoda,
Tu se bješe zamaknula uz Mlađena, mlada vlašića,
Grozdana gospoda.
Tuj mlađahni visahu o javoru zelenomu. 64

27.

Tamnovanje bana Zrinjanina

Tamnio je bane Zrinjanine
U tamnici bega od Novoga;
Tamnio je devet godin' dana.
Kad deveta na zahodu bila,
Piše bane listak knjige bile,
Pa je šalje svojoj staroj majci:
»Oj, starice, mila moja majko!
Pošalji mi srebrnu tamburu
I terzijan od suhoga zlata,
Da se s njome junak razgovaram,
Jer je meni tavna dodijala«.
Kad je majka knjigu razumila,
Mislila se ostarila majka:
»Otkle meni srebrna tambura
I terzijan od suhoga zlata:« —
Potribom se svojom pohrvala,
Sve prodala, što je god imala;
Uzela mu srebrnu tamburu
I terzijan od suhoga zlata,
Pa ih šalje banu u tamnicu.
Kad je bane tambur' dohvatio,
Da je komu stati, pa s'ušati.
Kako bane u tambur' udara!
Sitno kuca, tanko zapopiva:
U pismi je govorio bane:
»Oj starice, mila moja majko!
Da me budeš oženila mlada,
Da se s mojom dragom razgovaram!«
Slušala ga Arapka divojka:
»Bora tebi, bane Zrinjanine!
Pomol'de mi lišce na pendžere,
Da se tvoga ja nagledam lišca!«
Pomoli se bane Zrinjanine,
Gleda njega Arapka divojka.
Dokle ga je okom sagledala,
Odmah joj je srcu omilio,
Pa govori Arapka divojka:
»Bora tebi, bane Zrinjanine!
Bi l' ti mene pokrstio za se?
Izbavit ću tebe iz tamnice«. —
Govori joj bane Zrinjanine:
»Izvadi me, Arapko divojko!

Izvadi me iz tavnice tavne,
Ja ću tebe pokrstiti za se«. —
Kad to čuje Arapka divojka,
Jedva čeka Arapka divojka,
Da joj tavna uhvati se noćca.
Kad se tavna noćca uhvatila,
Ona krade od tavnice ključe,
Pa otvara od tavnice vrata,
Pa dozivlje Arapka divojka:
»Tko je ovde bane Zrinjanine,
Tko je ovde, neka na dvor ide!« —
Tu izađe bane Zrinjanine.
Namaknula Arapka divojka,
Namaknula tri berbera mlada,
Jedan berber smidu bradu brije,
Drugi berber vrâni perčin češlja,
Treći berber nokte obrizuje.
Pa odleti Arapka divojka,
Ana leti u podrume donje,
Pa osedla dva dobra konjica,
Sebi ždrala, a banu gavrana.
Meće sedla od suhoga zlata,
A dvi uzde sunčanoga traka,
Dvoje prsi sjajnoga miseca,
Pa uzlazi na čardake gornje,
Grabi blaga štogod više more.
Posidoše dobrih dvoje konjâ,
Odjezdiše priko polja ravna
Kano zvizde priko neba sjajna.
Kad su bili blizu vode hladne,
Tute mi se sneveseli bane;
Pitala ga Arapka divojka:
»Što si tako neveseo, bane?
Ali si se junak oženio?
Ali ti ja za u volju nisam?
Ako si se junak oženio,
Vinčaj mene za brata mlađega;
Ako nemaš ti brata mlađega,
Vinčaj mene za sinovca svoga;
Ako nemaš toga nijednoga,
Vinčaj mene za komšiju svoga!« —
Govori joj bane Zrinjanine:
»Bora tebi, lijepa djevojko!
Ja se junak oženio nisam,
A ti meni jesi za u volju.
Već amo je blizu voda hladna,

Na njojzi su turske skeledžije.
Turski skelu zapitat ne umim,
Pa će oni nas-ga uhvatiti,
Uhvatiti, pa nas uapsiti;
Bit će gore, neg je prije bilo«. —
Govori mu Arapka divojka:
»Muč', ne boj se, bane Zrinjanine!
Kad budemo blizu vode hladne,
Ja ću tebi zavezati usta,
Pa ću reći, da te bole zubi«. —
Kad su bili blizu vode hladne,
Ona vadi šudar iza pasa,
Ona banu zavezuje usta,
Pa dozivlje turske skelendžije:
»Bora vama, turske skelendžije!
Namaknite vi tu skelu amo,
Da privezem babu-oca svoga,
Brže-bolje da mu tražim lika,
Jer su mi ga zabolili zubi«. —
Namakoše, pa ih privezoše.
Kad su bili nakraj vode hladne,
Al se hvati lijepa divojka,
Al se hvati u džepove svoje,
Pa izvadi dva dukata žuta,
Pa darova turske skeledžije:
»Skeledžije, napijte se vina!
Čekajte me, dok s' odovud vratim,
Bolje ću vas tada darovati«. 116

28.

Sedam grobova

Ženi Begić dva blizanca sina,
I uzima dvi bliznice seke.
Kad svanulo i sunce granulo,
Pred Pavla je ljuba izlazila,
Pa je Pavlu tiho besjedila:
»Begić Pavle, mili gospodaru!
Noćas jesam hudi sanak snila,
San sam snila u sanu vidila:
Poletilo jato golubova,
Pred njima je ptica golubica,
Krvavim se perjem pözanîla.
Strah me, Pavle, da ne izginete!«

Al se Pavle ljubi podruguje:
»Ne luduj mi, vjerna ljubo moja!
Ja imadem kićenih svatova,
Sve po izbor mladanih junaka,
A dva kuma, dva Alfirovića,
Ne bojim se poginut u gori.«

Ode Pavle, vesela mu majka,
Ode zdravo s kićenim svatovim'.
Zdravo svati do djevojke došli,
I zdravo se k dvoru povraćali.
Kad su išli u goru zelenu,
Svatovim' je loša sreća bila:
U gori ih četa uhvatila;
Dva bliznaca sina pogubiše,
A raniše dva Alfirovića,
Što su bili vjenčani kumovi.
A kad vide lijepe djevojke,
Ljuto cvile u gori zelenoj.
L'jepo njima govorio Pavle:
»Ne cvilite, lijepe djevojke!
Neg hodite b'jelom dvoru mome!
Ja vas jesam od majke dignuo;
Još ja imam dva bliznaca sina,
Ja vas hoću za njih privjenčati.«

Idu svati do Begića dvora,
Tužni svati s četvera nosila,
Dva ranjena, a dva mrtva jesu.
Kad su došli pred Pavlove dvore,
Pred Pavla je ljuba izlazila,
Suze roneć njemu besjedila:
»Nesretan si, žalosna mi majka!
Je l' ti tvoja ljuba pogodila?
Vodi nazad lijepe djevojke!«
L'jepo Pavle ljubi govorio:
»Djevojke sam poveo od majke;
Ja još imam dva bliznaca sina,
Vjenčat hoću u dvoru djevojke.«

Kako reko, tako učinio,
Vjenča u dvor' lijepe djevojke.
Kad je bilo noći o ponoći,
Sastaviše momke i djevojke.
Al govore mlade juvegije.
»Vi ste l'jepe, lijepe djevojke,
Vi ste l'jepe, ali ste nesretne;
Dva ste naša brata pogubile,

I nas ćete, žalosna nam majka!«
Mrtva oba tute ostadoše.
Kad vidiše lijepe djevojke,
Da su same od sebe nesretne,
Juvegine nože uzimaše,
Svaka sebi u srce udara;
Mrtve one kraj junakâ paše.
Kad svanulo i sunce granulo,
Svi svatovi bijahu ustali,
Ne ustaju mlade juvegije,
Tada Begić ljubu dozivao:
»Nu pogledaj, v'jerna ljubo moja!
Jesu li se djeca probudila?
Kako ne će rano da ustaju?«
To je ljuba Pavla poslušala,
Pomoli se kuli na prozore:
Ne vidila ustajat mladiće.
Tužna bila Begićeva ljuba,
Od ložnice vrata otvorila,
A kad vidi Begićeva ljuba
Dva mrtvaca u postelji sina,
I uza njih mrtve zaručnice,
Vidi tužna jada iznenada,
Od žalosti na tavane pade.
To sučuli kićeni svatovi,
Ter podižu Begićevu staru,
Pa su Pavlu tiho besjedili:
»To su, Pavle, nesrećne djevojke,
Od nesretna roda i plemena.
Triput im se udavala majka,
Dva joj puta svati izginuli.«
A kad Pavle r'ječi razumio,
On svatovim' mladim besjedio:
»Hvala Bogu, kićeni svatovi!
Us'jecite tanana nosila,
Al šestero, žalosna mi majka!«
To su Pavla svati poslušali,
Usjekli su šestera nosila,
Meću na njih lijepe djevojke,
A oko njih mlađane junake.
Odnesoše k svetoj crkvi Kati.
Šest grobova redom iskopaše.
To dočula djevojačka majka,
Došla k crkvi svete Katarine.
A kad vidi, žalosna joj majka,
Mrtva ona kraj djevojkâ pade.

Sedam grobâ redom učiniše,
Kroz zemlju im ruke sastaviše,
Kraj junakâ jele posadiše,
Kraj djevojkâ rumene ružice;
Pokraj sviju usijaše cv'jeće. 109

29.

Junakova smrt

⟨Stara bugarština⟩

Tri mi kopja tjerahu Radića Vukojevića,
Dobroga junaka
Oni mi ga tjerahu lijepom zelenom planinom,
Dobroga junaka.
Nigdje mi ga junaka dostignuti ne mogahu.
Ali mi se Radiću huda sreća dogodila,
Nebogu junaku:
Konjic mu se popuze po travi po djetelini;
Pade nebog Radiću ničice na crnu zemlju.
Tri ga konja bijahu od jednome udarila;
I s njega mi svukoše do tanke bijele košulje.
Ali mi se Radiću gusarom drago moljaše:
»Nemojte mi mahrame s b'jela lica podizati,
Da mi lice ne izgrde sivi orli i vranovi!« 14

30.

Hajduk Radojica i gospa od Vrhpoljca

Više Knina kamenita stina,
A na stini kamena tamnica;
U njoj leži sužanj Radojica.
Tamni tužan devet godin' dana;
Junak više odolit ne može,
Pa mi klekne na gola koljena,
Suze roni, ovako govori:
»Majko moja, od Vrhpolja Gospo!
Evo ima devet godin' dana,
Da ja tamnim u tamnici tamnoj;
Više junak tamnovat ne mogu,
Već te molim, mila majko moja.
Ja imadem do tri toke moje,

Dvjema ću ti krunu sakovati,
A treće ti na dar pokloniti.
Pusti mene iz tamnice tamne!« —
Junak jošter u riječi bio,
Kad se vrata skripćuć otvorila;
Pusti njega od Vrhpolja Gospa.
I on ide b'jelu dvoru svome,
Ter uzima dvoje toke svoje,
Pak otide k Sinju bijelome,
I Gospi je krunu sakovao,
Pak se vrati Gospi od Vrhpolja;
Kleknuo je na gola koljena,
Svetoj Gospi tio besjedio:
»Gospo moja, mila majko moja!
Evo tebi b'jele krune tvoje,
I evo ti treća toka moja,
Kako sam ti junak obećao,
Kad sam junak u tamnici bio.
A sad tebi tvrdu vjeru dajem,
Da ja više hajdukovat ne ću;
Da ću čuvat b'jele dvore svoje,
I u dvoru staru majku moju,
A uz majku vjernu ljubu moju«. — 36

31.

Kako majka ljubi sina

Obudovlje Bubića kaduna;
Na Aliji ostanula sinu,
Na Aliji, sinu od godine.
Na nju silni svati navilili,
Navalili sa sve četir strane,
A najviše aga Srdar-aga.
»Ako ćeš mi primiti Aliju,
Bit ću tebi vjerna ljubovca«.
Odvedoše Bubića kadunu.
Kad je bila goricom zelenom,
Srdar-aga konja razigrava,
Do svoje ga ljubi doigrava
»Ostav' Alu, Bubića kaduna!
Ako Alu ostaviti ne ćeš,
Ruse glave nanosit se ne ćeš«. —
Na velike udarila misli:
»Što ću sade od života moga?«

Pa se penje u jeline grane,
Pa od grane salandžake gradi,
Malahnu mu pjesmu zapjevala:
»Nini, Ale, žalosna ti majka!
Kad ti puhne vijor večerine,
Mnit ćeš. Ale, da te ljulja majka;
Kad ti padne kapca vode s lista,
Mnit ćeš, Ale, da t' umiva majka;
Kad zapjeva u gorici vila,
Mnit ćeš, Ale, da ti pjeva majka«.
Kad je sjutra jutro osvanulo,
Molila se Bubića kaduna
Uz koljeno agi Srdaragi,
Da otide obaći Aliju.
Nikako joj aga ne dad'jaše,
Dok mu svoje pokloni imanje.
Srdar-aga na čaršiju siđe:
»Šehutala, moja braćo draga!
Pôklonî mi sve svoje imanje«. 36

32.

Osta Ljuba kod prvoga druga

Kad su Turci Budim zarobili,
Zarobili nejaka Lazara
I Iliju, jedinog u majke.
To je roblje mlogo dugo bilo,
Mlogo dugo: devet godin' dana.
Kad deseta godina nastala,
Turski care roblje raspustio.
Al govori nejačak Lazare:
»Ajde, brate, da dvoru idemo!
Da vidimo, kako je u dvoru;
Je li naša u životu majka,
Jesu l' nam se razudale ljube?«
Ništ ne staše dva braca rođena,
Oni idu sâdu vinogradu.
Kad su došli sadu vinogradu,
Tude im je stara mila majka,
Kosu reže stara mila majka,
Kosu reže, pa vinograd veže,
Suze roni, pa mu kišu daje.
Al govori nejačak Lazare

I Ilija, jedini u majke:
»Ovor jesi, stara starinice!
Kaka ti je golema nevolja;
Kosu režeš ,pa vinograd vežeš,
Suze roniš, pa mu kišu daješ?«
Al govori stara mila majka:
»Ovor jeste, neznane delije!
Kad su Turci Budim zarobili,
Onda su mi djecu otjerali.
Ostale mi previjerne ljube,
U Lazara od godine dana,
U Ilije od nedilju dana.
Sad su im se razudale ljube,
U dvoru im kićeni svatovi!« —
Al govore neznane delije:
»Ovor jesi, stara starinice!
Bi l' nas mogla na konak pustiti?« —
— »»Kako ne bih, neznane delije!
Kako ne bih na konak pustila,
Ta za ono dvoje djece zdravlje«« —
Oni idu dvoru bielome;
U dvoru im kićeni svatovi.
Al govori nejačak Lazare,
I Ilija jedini u majke:
»Je li testir, kume i djevere!
Je li teslir za trpezu sjesti,
Je li testir bila hljeba jesti?«
Al govori kume i djevere:
»Testir vama, neznane delije!
Testir vama za trpezu sjesti,
Testir vama bila hjeba jesti,
Još otome rujna vina piti!«
Kad se braća ponapiše vinca,
Nahraniše hjeba bijeloga,
Progovara nejačak Lazare
I Ilija jedini u majke:
»Je li testir, kume i djevere!
Je li testir pjesmu zapjevati,
I to pjesmu, kako j' komu drago?«
Al govori kume i djevere,
»Testir vama, neznane delije,
Testir vama pjesmu zapjevati,
I to pjesmu, kako j' komu drago!«
Tu zapjeva nejačak Lazare,
I Ilija, jedini u majke:
»Bože mili i mila Marijo!

Gnjizdo vila tica lastavica,
Gnjizdo vila devet godin' dana.
Kad deseta godina nastala,
Zaleti se oblak i oluja,
I obori kamenito gnjizdo«.
Nitko s' tome dosjetit ne može;
Dosjeti se ljuba Lazarova.
Baca duvak djeveru na krilo,
Pa se vije oko 'nog Lazara
Kano svila oko kite smilja.
I govori Lazarova ljuba:
»O svatovi, draga braćo moja!
Vi idite dvoru bijelomu,
sta ljuba kod prvoga drûga«.

33.

Težak grešnik

Bolovao bolan Andrijašu,
Bolovao devet godin' dana;
Kroz kosti mu trava pronicala,
A kroz usta ljuta trubeljika,
Iz jezika gorka čemerika.
Od njega se braća odreknula,
Odrekla se previjerna ljuba,
Samo nije stara mila majka.
Al govori bolan Andrijašu:
»Ovor jesi, stara mila majko!
Preži meni hitre bedevije,
Bedevije pod nove kočije;
Vozi mene moru na brigove,
Pa me bacaj u to sinje more!«
To je majka za Boga primila;
Upregla mu hitre bedevije,
Pa ga vozi moru na brigove;
Bacala ga u 'no sinje more,
Bacala ga do dva do tri puta;
Majka baci, a more izbaci.
Al govori bolan Andrijašu:
»Vozi mene dvoru bijelomu,
Pa mi loži oganj-vatru živu!«
To je majka za Boga primila,
Vozila ga dvoru bijelome;

Ložila mu oganj-vatru živu.
Bacala ga do dva do tri puta.
Majka baci, a vatra izbaci.
Al govori bolan Andrijašu:
»Dovezi mi do devet popova,
I desetog oca igumana!«
To je majka za Boga primila,
Dovezla mu do devet popova,
I desetog oca igumana.
U ruci mu trostruka kandžija,
Pa on bije bolna Andrijaša.
Kud ga šica, tuda krvca pišca:
»Kaži, Rade, što si sagrišio?
Ljut se kamen od tebe stvorio!«
Al govori bolan Anrijašu:
»Nemoj mene, oče igumane!
Kazat ću ti, lagat tebi ne ću:
Pet sam godin' arambaša bio,
Po crkvi sam oltare rušio,
Sveto tilo u pušku metao,
Kaleži sam konje potkivao«. —
To izusti, pa dušu ispusti;
Kamen mu se od tila stvorio. 48

34.

Na sirote sunce istječe

Sunce žarko, gdje si dosad bilo?
Gdje si bilo, što li si činilo?
Oli si se opod oblak krilo,
Ol' si s majkom na večeri bilo?
Ali žarko sunce odgovara:
»Nijesam se opod oblak krilo,
Nit sam s majkom na večeri bilo,
Neg Kovčiću više dvora b'jela;
U dvoru mu žalost prevelika:
Umrla mu vijerna ljubovca,
Ostala mu tri čeda nejaka;
Jedno mu se u voznici vozi,
A drugo mu uz koljeno raste,
Treća Fate sirota bez majke.
Za njom mnogo ostanulo blago:
Tri sanduka čohe nenošene,

A četvrti napola derane«.
To su čudo i do cara čulo;
Car Kovčiću tanku knjigu piše:
»O Kovčiću, moja slugo v'jerna,
Ćerca tvoja za mojega sina,
Za mojega sina starijega«.
Njemu Kovčić knjigu otpisuje:
»Sv'jetli care, dragi gospodare!
Ćerca moja luda i nejaka;
Ona tanka kako likovina,
A žuta je kako lukovina,
Ubila je žalost materina.
Nije ćerca moja za udaju,
A još manje za sina tvojega,
I za tvoga dvora gospodskoga«.
Na knjigu mu otpisuje care:
»Ništa zato, v'jerna slugo moja,
U mom će se dvoru načiniti,
Uz muža će zaboravit majku«.

35.

Utamničena ljuba

Majka Maru za nedraga dala,
Za nedraga, gospodina Pavla.
Kad su bili u dvoru bilome,
Progovara gospodine Pavle:
»Oj Marice, draga dušo moja!
Ili voliš na dno u tavnicu,
Ili sa mnom u meku ložnicu?«
Al govori Marica divojka:
»Volim sama na dno u tavnicu,
Nego s tobom u meku ložnicu!«
Uzima je Pavle gospodine,
Uzima je za desnicu ruku,
Pa je vodi na dno u tavnicu.
Tavnovala tri godine dana.
Kad četvrta godina nastala,
Knjigu piše Marica divojka,
Knjigu piše staroj miloj majci.
Ne piše joj, čim se knjiga piše,
Već joj piše krvcom iz obraza:
»Oj starice, moja mila majko!

Zar mi ne ćeš u pohode doći?
Al mi dojdi, al mi braću šalji!«
Slala joj je dva brata rođena,
Jednake im konje kupovala,
I jednake sablje sakivala;
Na junake modre kabanice,
A na konje plave maramice.
Oni idu seki u pohode;
Oni idu priko polja ravna,
Daleko ih ugledao, Pavle,
Još se bliže prid njih išetao;
Konje prima, a za zdravlje pita:
»Jeste l' zdravo, dva šurjaka mlada?«
— »»Jesmo zdravo, gospodine Pavle!«
Kad su bili u dvoru bilome,
Al govore dva šurjaka mlada:
»Oj, naš zete, gospodine Pavle,
Di je naša sestrica Marica?« —
Al govori gospodine Pavle:
»Boraj vama, dva šurjaka mlada!
Otišla je za goru na vodu,
Otišla je da platno ubili;
Ne će doći, dok sunce ne zajde«.
Sunce zajde, Marica ne dojde.
Mladi bratac već je večerao,
Star'ji bratac večerati ne će,
Već uzima lulu i tamburu;
Lulu pije, a tamburu bije,
Uz tamburu on sitno popiva:
»Oj Marice, draga seko moja!
Da ti znadeš, draga seko moja,
Kaka su ti dva sokola došla,
Ti bi bilo ostavila platno,
I došla bi svom bilome dvoru«.
Nato se je Pavlu ražalilo,
Pa uzima ključe od tavnice,
I on ide tavnici na vrata,
Pa govori Pavle gospodine:
»Žarko sunce, je si l' pomrčalo?
Lipa Maro, jesi li umrla« —
Kad otvori prokletu tavnicu,
Sja tavnica kano i danica,
Sinu Mara kano i sunašce.
Uzima je Pavle gospodine,
Uzima je za desnicu ruku,
Pa je vodi gore u čardake.

Kad je došla gore u čardake,
Mlađeg braca među oči ljubi,
Star'jem bracu na krilu umrla. 69

36.

Tko je s Bogom i Bog je s njime

Vezak vezla lijepa djevojka,
Sitno veze popijeva tanko,
Da s' ne boji nikoga do Boga,
Ni onoga cara čestotoga,
Ni njegova sina čelebije;
Tri bi crkve mlada sagradila,
Tri oltara od suhoga zlata,
Troja vrata od srebra kovana.
Misli mlada, nitko je ne čuje,
Ma je čuju tri careva sluge,
Pa no jesu caru povidjela:
»Da, naš care, dragi gospodare!
Da ti čuješ u gori zelenoj,
Kako pjeva lijepa djevojka,
Sitno veze, popijeva tanko,
Da s' ne boji nikoga do Boga,
Ni još tebe cara čestotoga,
Ni tvojega sina čelebije;
Tri bi crkve mlada sagradila,
Tri oltara od suhoga zlata,
Troja vrata od srebra kovana!«
Ma je care slugam' govorio:
»Počujte me, v'jerne sluge moje!
Vi ajdete u goru zelenu,
Uvatite lijepu djevojku,
Pa joj žute kose raspletite:
Ako budu više od aršina,
Vodite je meni na dvorove!
Ako budu manj od aršina,
Vi djevojci otkinite glavu!«
Al mi njojzi Bog i sreća dala,
Kose su joj dulje od aršina,
Pa je vode caru na dvorove.
Kada su je caru dovodili:
»Je l' istina, lijepa djevojko,

Je l' isina, što ti pjevaš tanko?«
— »»Jes' istina, care gospodare!««
Al je care slugam' govorio:
»Počujte me, v'jerne sluge moje!
Vi uzmite ključe od tamnice,
Stavite je u tamnice tamne,
U studenu vodu do koljenâ
U zelenu travu do ramenâ!«
Tu mi stala devet godin' dana,
Al kad bila deseta godina,
Tad je care slugam' govorio:
»Počujte me, v'jerne sluge moje!
Vi uzmite ključe od tamnice,
Donesite kosti od djevojke!«
Ma su sluge od posluha bile,
Oni idu na tamnice tamne;
Od tamnice otvorili vrata,
Sva tamnica u svjetlosti staše
Kako da se žarko sunce sjaše.
Pred djevojkom trpeza od zlata.
Prepale se tri careve sluge,
Oni bježe caru na dvorove:
»A, naš care, dragi gospodare!
Kad tamnica u svjetlosti staše,
Pred djevojkom trpeza aod zlata,
Kod nje su mi tri božja anđela!«
Opet care slugam besjedio:
Da dovedu lijepe djevojke,
Da će pitat lijepu djevojku,
Tko je njojzi objed donosio,
Tko li joj lišce umivao
Tko li žute kose òpletao?
Pa je vode caru na dvorove;
Ona caru po istini kaže,
Da Bog poslo tri anđela svoja.
Sve mu ona po istini kaže.
S njom je care sina oženio.
L'jep mu mlada rodak porodila,
Dvije Fate, a četiri sina. 74

37.

Junak utapa Vilu

Grad gradi mlad Ivane,
Što je za dan sagradio,
Za noć vile oborile.
Tužio se mlad Ivane,
Tužio se majki svojoj:
Majko moja, diko moja!
Što sam za dan sagradio,
Za noć vile oborile«. —
Al govori stara majka:
Bora tebi, mlad Ivane!
Meći straže na sve strane;
Sokolove na putove,
Mrke vuke na sokake,
A junake na čardake!«
To je Ivan poslušao
I straže je pometao.
Kad se noćca uhvatila,
Sokolovi zaktiktaše,
Mrki vuci zavijaše,
A junaci poskočiše
Uhvatiše b'jelu vilu,
Pa je vode mlad Ivanu.
Moli mu se b'jela vila:
»Nemoj mene sagubiti,
Troje ću ti bilje kazat.
Jedno bilje, mlad Ivane,
Bit ćeš mudar i pametan;
Drugo bilje, mlad Ivane,
Vihar će ti konja nosit;
Treće bilje, mlad Ivane,
Bit ćeš mio djevojkama«.
Al govori mlad Ivane:
»Ne moli se, b'jela vilo!
Dok je meni glave moje,
Bit ću mudar i pametan;
Dok je meni konja moga,
Vihar će mi konja nosit;
Dok je meni lica moga,
Bit ću mio djevojkama«.
On doziva sluge svoje,
Pa im daje b'jelu vilu:
»Vodite ju na 'nu vodu!

Svežite joj crne oči!
Bacite ju u' 'nu vodu!«
Kako reče mlad Ivane,
Tako sluge učiniše,
B'jelu vilu utopiše. 47

38.

Dvoje siročadi i pokojna majka

Bol boluje Ivanova ljuba.
Kad je ljuba na umoru bila,
Ivana je dozivala mlada:
»Oj Ivane, mili gospodare!
Sad će tvoja priminuti ljuba,
Ti se opet ženi, gospodare,
Jal od moga, jal od tvoga roda,
Ne bi li mi kćeri podgojio,
I bilo im ruho sakrojio!«
Zatim malo postojalo vrime,
Opet se je oženio Ive,
Ni od svoga, ni ljubina roda,
Nego mladom Solinkom divojkom.
Išetale dvi sirote male,
Za zdravlje se s tetom upitale:
»Jesi li se, tete, umorila
Za zlu konju, na daleku putu,
Tisnim klancim', nevištim junacim'«
Al se tete za zdravlje ne pita,
Već im teške zaušnice daje.
Kad je bilo vrime od večere,
Za večeru malo i veliko,
Samo nisu dvi sirote male,
Već odoše na meke dušeke.
Ujutro su rano uranile;
Pometoše dvore i timare,
Napraviše kule i samare,
I uzeše vidro okovano,
Pa odoše za goru na vodu;
Teško vidro, a nejake glave,
Al beside dvi sirote male:
»Smrtna željo, što nas ne umoriš
Kô umori našu milu majku?«
Kad su došli za goru na vodu,

Bilo lice jesu umivale,
Žute kose jesu iščešljale,
Zagrabiše vidro vode hladne.
Teško vidro, a nejaka glava,
Opet vele dvi sirote male:
»Smrtna željo, što nas ne umoriš,
Kô umori našu milu majku?«
Kad su došle za goru na vodu,
Tu nalaze ubogu staricu,
Božju su joj pomoć nazivale:
»Božja pomoć, ostarila bako!«
— ««Da ste zdravo, dvi sirote male —
Je li vam se babo oženio?««
— »Sinoć nam se babo oženio,
Oženio Solinkom divojkom.
Prida nju smo jadne išetale,
Za zdravlje se s njome upitale,
Ma se s nama za zdravlje ne pita,
Već nam teške zaušnice daje.
Kad je vrime od večere bilo,
Za večeru malo i veliko,
Samo nismo dvi sirote male,
Već odosmo na meke dušeke.
Jutros jesmo rano uranile,
Ometosmo dvore i timare,
Napravismo kule i samare,
Pa odosmo za goru na vodu.
Bilo lice jesmo umivale,
Žute kose jesmo iščešljale,
Pa odosmo dvoru bijelomu.
Prid nas naša tete išetala,
Hladnu nam je vodu prolivala,
Teške nam je zaušnice dala,
Žute nam je kose rasplitala,
Crne nam je oči pomutila
Bilo nam je lice oblidila«.
Kad to čuje uboga starica,
Ona im je lice umivala
I žute im kose iščešljala,
Pa ih šalje dvoru Ivanovu.
Prida nje je tete išetala,
Hladnu im je vodu prolivala,
Pa ih šalje za goru na vodu.
Tud nalaze ubogu staricu:
»Božja pomoć, uboga starice!«
— »»Da ste zdravo, dvi sirote male!

Je li prid vas tete išetala,
Je l' vam vodu hladnu prolivala,
— »Jeste prid nas tete išetala,
Hladnu nam je vodu prolivala«.
Kad to čuje uboga starica,
Žute im je kose iščešljala,
Bilo im je lice umivala,
S njima ode dvoru Ivanovu.
Ivana je dozivala stara:
»Oj Ivane, mili gospodare!
Na smrti sam tebe zaklinjala,
Da se ženiš ti od roda svoga,
Jal od svoga jal od roda moga,
Ne bi li mi kćeri odgojio
I bilo im ruho sakrojio«.
Kad je Ive riči razumio,
Dobavi se briockinje ćorde,
Pa Solinki odsikao glavu.
Od svog se je roda oženio;
Dvi je lipo kćeri podgojio,
Pa im bilo ruho sakrojio. 110

39.

Mehmed-aginica

Proletješe dva crna gavrana
Preko Risna, preko Ledenicâ,
I Grahova polja velikoga;
I padoše posred Korjenića
Na dvorove age Mehmed-age.
Ugleda ih Mehmed-aginica,
Tere ih je željno zaklinjala:
»Bogom vami, do dva crna vrana!
Otkle jutros, od koga li grada?
Koga grada od koje li zemlje?«
Al govore do dva crna vrana:
»Mi smo jutros od Hercegovine,
Od Perasta, mjesta principova«. —
Jošt im veli Mehmed-aginica:
»Bogom vami, do dva crna vrana!
Je li zdravo pod Perastom vojska,
I pred vojskom ago Mehmed-ago,
I kod njega dva sina njegova?

Vodi li mi hćeri Burovića?
Je li zdravo je li zadobila?
Ako Bog da i sreća junačka,
Tere mi ih u dvoru dovede,
Ja bih jednu bracu darovala,
A drugu bih za sina uzela,
A treću bih u dvoru držala,
Da mi veze srmome mahrame« —
Al govore dva crna gavrana:
»Bogom nami, Mehmed-aginice!
Radi bismo bolje glase kazat,
Ma ne ćemo, nego što je istina.
Nije zdravo pod Perastom vojska,
Nije zdravo, nije zadobila;
Ni pred vojskom ago Mehmed-ago,
Niti vodi hćeri Burovića.
Ako li nam mlada ne vjeruješ,
Nu, pogledaj niz to polje ravno,
Gdje ti nosu mrtva Mehmed-agu
I njegova konja ostrižena,
A na konju mrtva Mehmed-agu,
I bez glave i bez desne ruke!«
Kad to čula Mehmed-aginica,
Zakukala kako kukavica,
Procviljela kako ljuta zmija.
Tješila je svekrvica svoja,
Ter kuduni plačuć govorila:
Nu pomuči, nevestice moja!
Ako j' Mehmed-ago poginuo,
Lijep ti je porod ostavio:
Dvije hćeri i četiri sina«. —

40.

Zli glasovi Čengićevoj Bećir-pašinici

Poletila dva vrana gavrana
Od Ozije preko Moskovije.
Četiri su zemle preletila:
Karavlašku i Karabogdansku,
Bosnu zemlju i Hercegovinu,
Pa eto ih Gacku širokome
Do bijele Čengićive kule;
Tu padoše kuli na šačake.

Uranila Bećir-pašinica;
Ona nosi vode i safuna,
Da će b'jelo umivati lišce,
Kad ugleda dva vrana gavrana,
Pa besjedi Bećir-pašinica:
»Oj bora vam, dva gavrana!
Oklen li ste od koje zemlje?
Nije l' Bog dô i sreća od Boga,
Nijeste li od Ozije b'jele?«
Jedan grče, drugi progovara:
»Odovud smo, iz daleka n'jesmo,
Od Ozije ispod Moskovije«. —
A veli im Bećir-pašinica:
»Oj bora vam, dva vrana gavrana!
Vidjeste li Bećir-pašu moga,
I mog brata bega Alaj-bega
I mog sina malog Šaćir-bega?«
Jedan grče, drugi progovara:
»Gospodice Bećir-pašinice!
Vidjeli smo Bećir-pašu tvoga
I tvog brata bega Alaj-bega,
I tvog sina malog Šaćir-bega.
Paša bije bijelu Oziju,
On je bije četiri godine,
Ni klaka joj obit ne mogoše.
Pa da vidiš Bećir-paše tvoga,
Gdje napuni četiri lumbarde,
Sjede gađat kulu u Oziji,
A u kuli banova džefana.
Kad pukoše četiri lumbarde
On pogodi kulu u Oziji,
A kad puče lagun u Oziji,
Pô Ozije helać učinio...«
— »»Jalah! vrane, lijepa habera!««
— »Stani, kado, bit će i lješvega
A da vidiš od Ozije bana,
Gdje uzdiže malo i veliko,
Starca dedu od stotine ljeta,
A dijete od petnaes' godina,
Pa na Turke juriš učinio.
Odbi pašu polju u širine,
Pa obleće sa četiri strane,
Đavoljega ne pušća ni živa«. —
— »»Jalah! vrane, rđava habera!««
— »»Stani, kado, bit će i gorega!
Videli smo Bećir-pašu tvoga,

Njegova je posječena glava;
Vidjeli smo bega Alaj-bega,
I njegova posječena glava;
Vidjeli smo malog Šaćir-bega,
I njegova posječena glava.
Njihova smo pogrdili lišca,
I s njihov'jeh polećeli lišca,
Dolećeli Gacku širokome,
Evo pali kuli na šačake«. —
A zavika Bećir-pašinica:
»Huj! gavrane, opala ti krila!
Kakav si mi haber donosio!« — 66

41.

Bratove sirote

Sunce bi sjalo, amo ne more,
Ama ne more od Budim-grada,
Od Budim-grada, od Ivina jada.
Ivana bega svezana vode
Svezana vode, da ga obise;
Ivan se beže natrag obzire,
Natrag obzire na Iliju brata:
»Ilija brate, pazi mi na dicu,
Pazi mi dicu kano i svoju!
Kad svojim, brate, večeru daješ,
I mojim, brate, nabaška podaj,
Neka se znade, da su sirote,
Da su sirote Ivan-begove!
Ivane brate, pazi mi na ljubu,
Pazi mi ljubu baš kô i svoju;
Kad svojoj, brate, žut kavad krojiš,
I mojoj, brate, mrku kadifu;
Neka se znade, da je sirota,
Da je sirota Ivan-begova!« 19

42.

Ranjeni Ivan

Žarko sunce, postoj za goricom,
Dok pronesu ranjena Ivana!
Ranjen Ivan družbi govorio;

»O družino, moja braćo draga,
Kopajte me pod jelikom tankom!
Pokrijte me gorom listopadom,
Pa vi hajte grom pivajući!
Izlazit će moja mila majka,
Sviju će vas na broj uzimati:
Kamo Ivo, žalosna mu majka?«
— »»Osto ti je u neznanu gradu;
Dovest će ti nenzanu divojku,
Donit će ti svilenu košulju,
Uz košulju grane jadovite««.
Ode družba gorom pivajući,
Ode majka dvoru kukajući:
»Ah, moj Ivo, moje dite milo!
Što uradi ostariloj majci!« — 18

43.

Kako djevojka zavjet drži

Sinoć kasno kiša rominjala,
Djevojačka umirala majka.
Moli Boga lijepa djevojka,
Moli Boga, da ne umre majka,
Jer se mlada udavati ne će,
Dok ne rodi javor jabukama
A jabuka javorovim listom,
A ne cvjeta bujad ružicama,
A ne vidi tri na nebu sunca,
I ne čuje kako riba pjeva.
Bog naredi, umrla joj majka.
Mudra bila liepa djevojka:
Kitila je javor jabukama,
A jabuke javorovim listom;
Ränila je tri jutra na vodu,
I vidjela tri na nebu sunca,
I čula je kako riba pjeva,
Nakitila bujad ružicama.
Prevari se, udade se mlada,
Ujede je guja iznenada
S l'jeve strane iz zelene trave. 21

44.

Zarobljene sestre

Divojka je crne oči klela:
»Crne oči, guja vas popila!
Sve vidite, jedno ne vidite,
Ne vidite bana Marijana
I njegova tri sindžira roblja,
Tri sindžira, tri sestrice mlade.
Starija je sebi govorila:
»»Burmo moja, tko te je kovao?
Kovao te na moru Dragiša
Sad raskiva bane Marijane,
Pa svom konju potkov nadokiva««. —
A srednja je sebi govorila:
»»Koso moja, tko te je češljao?
Češljala te stara mila majka,
Sad raščišlja bane Marijane,
Pa svom konju grivu nadopliće»». —
Najmlađa je sebi govorila:
»»Mila majko, što si me rodila,
Za dadilju banu Marijanu,
Da mu čuvam muško čedo mlado?«« 20

45.

Anđeli ne će

Majka Lazu u nedjelju klela:
»Bog t' ubio, moj Lazare sine!
Tko ti trûni ružu po uzglavlju:
Al djevojka, ali udovica,
Al nevjesta skoro dovedena?«
Lazo joj se prâvo kunijaše:
»Nije, majko, života mi moga,
Ni djevojka, nit je udovica
Nit nevjesta skoro dovedena;
Dođi, majko, uoči nedejlje,
Pa ćeš vidjet, tko mi ružu truni!«
Jedva čeka Lazareva majka,
Kad će doći uoči nedjelje.
Kad je bilo uoči nedjelje,
Ode majka Lazi pod pendžere,

Kad joj Lazo sjedi za astalom:
Na krilu mu knjiga evanđelje,
Na ramenu dva božja anđela,
Pa mu trune ružu po uzglavlju.
Majka Lazi tiho progovara:
»Oprosti mi, moj Lazare sine,
Što te majka prâva potvorila!«
Lazi majci tiho odgovara:
»Ja bih tebi oprostio, majko,
Ama neće dva božja anđela«. 11

46.

Od njenog je srca odpanulo

Turski klanja Asan-aginica,
Turski klanja, vlaški Boga moli:
»Stvor' me, Bože ticom lastavicom,
Da poletim u zemlju arapsku,
Da ja vidim šćercu milu moju!«
Moli Boga i umolila ga;
Bog je stvori ticom lastavicom,
Pa poleti u zemlju arapsku.
Kad nalazi šćercu milu svoju,
Gdje joj šćerka vezak vezijaše,
Desnom rukom bešiku ljuljaše,
A ona joj na đerđef panula.
— »Hajd otomle, tica lastavica!
Meni j' dosta i mojijeh jâda;
Jedni jadi: Arapin me ljubi,
Drugi jadi, što Arapče ninam,
Treći jadi, što sam željna majke«.
A tica joj lako odgovara:
»Što su jadi, što si željna majke,
Evo tebi tvoje mile majke;
Što su jadi što Arapče nimaš,
Ostavi ga, pa ga nemoj ninat!« —
— »»A, ne mogu, mila majko moja!
Od moga je srca otpanulo««. 12

47.

Najveći grijesi

Raslo drvo sred raja
Plemenita dafina;
Plemenito rodila,

Zlatne grane spustila.
Lišće joj je srebrno,
Pod njom sveta postelja,
Svakog cv'jeća prostrla,
Ponajviše bosiljka
I rumene ružice.
Na njoj svetac počiva,
Sveti otac Nikola.

K njem dolazi Ilija,
Pa besjedi Ilija,
Mironosna vojvoda:
»Ta ustani, Nikola!
Da idemo u goru,
Da pravimo korabe,
Da vozimo dušice
S ovog sv'jeta na onaj«.

Al besjedi Nikola:
»Okan'der se, Ilija,
Mironosna vojvodo!
Danas jeste nedjelja,
U njoj s' ništa ne dela,
Već se krsti i vjenča;
Ruse kose češljaju,
B'jelo lice umiva«.
Opet veli Ilija,
Mironosna vojvoda:
»Ustaj gore, Nikola!
Da idemo u goru,
Da pravimo korabe!«

Al ustade Nikola,
Odšetaše u goru,
Napraviše korabe,
Prevezoše dušice
S ovog sv'jeta na onaj.

Al tri duše ne mogu:
Jedna duša griješna,
Kuma na sud vodila;
Druga duša griješna,
S komšijom se mrazila;
Treća duša najgrešnija,
Djevojku je skudila,

48.

Djevojka spasava kosom utopljeniha

Vino pije pedeset junaka
Na Cetini na vodi hlađanoj
Služi vinom Cetinka djevojka.
Kako j' komu čašu dodavala,
Svaki joj se bila grla maša.
Al govori Cetinka djevojka:
»Bora vama, pedeset junaka!
Ako mogu svima biti luga,
Ne mogu vam svima biti ljuba,
Sam' jednomu dobromu junaku,
Koji može Cetin, priplivati
U čizmama i u čakširama,
I za pasom devet samokresa,
Na ramenu duga puška šara!« —

Tu se skoči Senjanine Ivo;
On obuva čizme i čakšire,
Za pas meće devet samokresa,
A na rame dugu pušku šarku;
Poče tonut u vodi Cetinu,
Za njim skače Cetinka djevojka,
Za njim skače u vodu Cetinu.
Zapela joj liva pletenica
Za desnicu ruku Ivanovu.
Al govori Senjanine Ivo:
»Bog živio svaku onu majku,
Koja hrani kose djevojačke!
Mene evo kose na brig nose«. — 27

49.

Oživjela utopljenica

Šetala se kraljica gospoja
Pokraj Save, pokraj vode hladne.
S njom se šeće devet djevojaka;
Govorila kraljica gospoja:
»A bora vam, devet djevojaka!
Koja vas je mom Ivanu draga?
Koja mu je vezen jagluk dala,

Zlatom vezen, u ďulsiji b'jeljen?«
Progovara sirotica Kata:
»Ana mu je vezen jagluk dala«.
Majka ode k Savi na obalu,
Uze Anu za bijelu ruku,
Pak ju baci Savi u dubinu.

Glas dopade kraljević-Ivanu:
»Zlo ga sio i vino popio!
Utonu ti jaranica Ane!«

On se skače na noge lagane,
Pa pojaši debela dorina,
Pak se mahnu niz polje zeleno.
On susreta osam djevojaka:
»Bora vami, osam djevojaka!
Kamo moja Anica djevica?«

Progovara sirotica Kata:
»Majka ti ju u Savu bacila«. —

Ode Ivo Savi na obalu.
On uzima jagluk iza pasa,
Pak se skače Savi u dubinu,
Pak ju hvata za kose svilene.
Govorila Anica djevojka:
»Nemoj, nemoj, ribo plemenita!
Ja sam kose za Ivu gojila,
Gledajući njegova perčina!« —

Iznese ju, vesela mu majka!
Pak ju metnu na zelenu travu,
Pak on kleče na zemljicu crnu,
Pak se skruši i Bogu pomoli,
I zavjete velike učini,
Da će gradit crkve i otáre,
A činiti poste i moglitve,
Ako Ane živa mu ostane.

Bog mu dade, što je zamolio;
Oživi mu jauklija Ane.
On je uze za bijelu ruku,
Pak je vodi dvoru bijelome.
Lijep porod s njome izrodio:
Râne kćeri a pozne sinove,
Da nevjeste ne zatiču zâva,
Da u kući ne zameću kavgâ.

50.

Đuzel-Ana

Đuzel-Ana lice umivala
Na Neretvi lađanoj vodici:
Tu Ivan-beg dobre konje poji.
Zadješe se oči Anetine
Za zlaćene toke Ivanove,
Omče joj se mestva po papuči,
A papuča po mermer-kamenu,
Đuzel-Ana u vodu panula.

Tuj prolazi Filip momče mlado,
Bratimi ga beže Ivan-beže:
»Bogom brate, Filip momče mlado,
Izvadi mi iz vode djevojku,
Evo tebi stotinu dukata!«

Al govori Filip momče mlado:
»A bora mi, beže Ivan-beže,
Ne smijem ti vaditi djevojke,
Jer sam noćas zao san usnio:
Gdje moj kalpak pliva po Neretvi.
A moj đogat po mejdanu trče!«

Opet veli beže Ivan-beže:
»Bogom brate, Filip momče mlado!
Evo tebi stotinu dukata
I lijepi čitluk na Zagorju!«

Prevario se Filip momče mlado,
Ne vara se na dukate žute,
Već na lijep čitluk na Zagorju,
Pa zapliva u vodu Neretvu.
Vodna mutna, a djevojka krupna,
Dok potonu Filip momče mlado.

Kad to vidje beže Ivan-beže,
I on skoči u vodu Neretvu.
Voda mutna, a djevojka krupna
Dok potoonu beže Ivan-beže.
Iz vode se ništa ne viđaše,
Već bijele ruke Anetine
Oko gojna grla Ivanova.

51.

Poruka Mijatovoj majci

Žarko sunce, jel' koliko rano?
Mogu l' sići na Zagorje ravno
I prebrojit svate Mijatove?

Brojila ih Mijatova majka,
Brojila ih i prebrojila ih.
Svi joj svati na broj izlazili,
Samo nema mlađanog Mijata,
Niti ima lijepe djevojke.

Dan po danak nedjeljica dânâ,
Kad evo ti tri vrana gavrana:
Jedan nosi Mijatovu glavu,
Drugi nosi djevojačku ruku,
B'jelu ruku, kano grudu sn'jega
I na ruci devet prstenova,
Svaki valja po devet gradova.
Treći nosi paunovo perje,
Čim su svati okićeni bili.

Kad ih vidi Mijatova majka,
Od žalosti pade na zemljicu.
Kako pade, više ne ustade.

52.

On će granu srebrom okovati

U Čajniču o malom Božiću
Pometeni sićani sokaci,
Natureni laki salandžaci
O bademu Hadži-Dimitrija.
Tu se ljulja malo i veliko
Redak dođe kujundžiji Jovu.
Ne ljuljnu se ni dva, ni tri puta,
Salomi se grana od badema.

Ljuto kune Hadži-Dimitrije:
»Bog t' ubio, kujundžija Jovo,
Što li slomi od badema granu?
Ja imadem šćercu jedinicu,
Ne jede mi ništa do badema,
Ne pije mi vode bez šećera«.

Progovara kujundžija Jovo,
»Ne kuni me, Hadži-Dimitrije,
Ja ću granu srebrom prekovati,
Pozlatiti žežnijem zlatom,
Podnizati sitnijem biserom«.

53.

Ženidba na silu

Dvoje mili u milosti raslo,
Od malena, od godine dana:
Omer momče, Mejrima djevojče.
Kad je Omer za ženidbu bio,
A Mejrima ope' za udaju,
Govorila Omerova majka:
»Oj Omere, hrâno materina!
Ajd, Omere, da te ženi majka
S l'jepom Fatom, Atlagića zlatom!«
Al govori Omer momče mlado:
»Ne ću bome, moja stara majko!
Ne ću tužan vjeru izgubiti«.
Al govori Omerova majka:
»Oj, Omere, hrâno materina,
Oj, Omere, moje b'jelo perje,
Oj, Omere, da te ženi majka
Da ti prosi Atlagića zlato,
Koja j' dosad u kavezu rasla,
Koja ne zna na čem žito raste,
Koja ne zna, na čemu li trava,
Koja ne zna, što je muška glava.«
Odgovara Omer momče mlado:
»Ne ću bome, moja stara majko!
Tvrdom sam se vjerom zavjerio,
Tvrđa mi je vjera od kamena«.
Pa on ode gore na čardake,
Pa on leže, da l'jep sanak sniva.
Stara majka svate sakupila,
Sakupila hiljadu svatova,
Od hiljade manje ni jednoga;
Sakupila, ode po djevojku.
Kad su došli Atlagića dvoru,
Koliko ih Fata ugledala,
Toliko se pred njih išetala.
Ona ljubi Omerovu majku,
Pa govori Omerovoj majci:
»Oj starice, Omerova majko!
Kaki danak bez jarkoga sunca,
Kaka j' nojca bej sjajna mjeseca,
Kaki svati bez mlada ženika,
Bez ženika, bez Omera tvoga?«

Al govori Omerova majka:
»Ču li mene, Atlagića zlato!
Jesi l' čula za goru zelenu,
I u gori zagorkinju vilu,
Koja str'jelja po gori junake?
Pobojah se za sina jedina,
Pobojah se, doma ga ostavih«.
Kad je bio danak oko podne,
Kad su svati ručak poručali,
Krenuše se hiljada svatova,
Odvedoše Atlagića zlato.
Kad su došli Omerovu dvoru,
Svi svatovi konje odsjedoše,
Ne odsjede Atlagića zlato.
Govori joj Omerova majka:
»Odsjed' konja, mila snaho moja!«
Al govori Atlagića zlato:
»Ne ću bome, moja stara majko,
Dok me Omer s konjica ne primi,
I na crnu zemljicu ne snimi«.
Hitro skoči Omerova majka,
Ona ide gore na čardake,
Ona budi svog sina jedina:
»Ajd, Omere, hrâno materina!
Ajde primi zlato sa konjica!«
Al govori Omer momče mlado:
»Ne ću bome, moja stara majko!
Tvrdom sam se vjerom zavjerio,
Tvrđa mi je vjera od kamena«.
Al govori Omerova majka:
»Oj, Omere, hrâno materina!
Ako majku poslušati ne ćeš,
Prokleta ti moja hrana bila!«
To s' Omeru na žao nadalo,
Pa on skoči na noge lagane,
Pa on ide dolje sa čardaka,
Pa on primi zlato sa konjica,
On je primi i na zemlju snimi.
Kad su svati večer večerali,
Kad su božji zakon savršili,
Odvedoše dvoje mladenaca.
Leže Fata na meke dušeke,
Omer sjede na šaren, sanduke.
Sâm se skida, sam se raspasiva,
I sam vješa ruho i oružje.
Pisnu, vrisnu Atlagića zlato,

Ona kune Omerovu majku:
»Bog ubio Omerovu majku,
Što sastavi milo sa nedragim,
I rastavi od miloga drago!«
Al govori Omer momče mlado:
»Ču li mene, Atlagića zlato!
Ne pust' glasa do b'jeloga dana,
Dok se svati vinca ne napiju,
I sestrice kola naigraju!
Dohvati mi divit i artiju,
Da napišem sitnu knjigu malu!«
I napisa sitnu knjigu malu,
I govori Atlagića zlatu:
»Podaj knjigu staroj mojoj majci,
Da te ona prâvu ne ob'jedi!«
Kad ujutro danak osvanuo,
Danak svanu, a sunce ogranu,
Ide majka da bûdi mladence,
Pa pokuca vajatu na vrata.
Pisnu, vrisnu Atlagića zlato,
Ona kune Omerovu majku,
Al govori Omerova majka:
»Oj, Omere, hrano materina!
Što uradi, ne bilo te majki!«
Kad otvori stara majka vrata,
Omer leži na crnoj zemljici.
Ljuto kune Omerova majka,
Ona kune Atlagića zlato:
»Što uradi od sina jedina?
Što uradi, ne bilo te majki!«
Al govori Atlagića zlato:
»Ne kun' mene, Omerova majko!
Već evo ti sitne knjige male,
Što je Omer tebi ostavio!«
Uze majka sitnu knjigu malu,
Knjigu štije, gorke suze lije.
Ovako joj knjiga progovara:
»Obuc'te mi tananu košulju,
Što j' Mjerima od milosti dala!
Svežite mi svilenu maramu,
Što j' Mejrima od milosti vezla!
Kitite me smiljem karanfiljem,
Čim je mene Mejrima kitila!
Kûpite mi mlade nosioce,
Kupite mi mlade pratioce;
Nosioce momke neženjene,

Pratioce djeve neudane.
Pones'te me šefteli-sokakom,
Pokraj b'jela Mejrimina dvora,
Nek me mrtva grli i cjeliva,
Kad me nije živoga ljubila!«
Kad Omera nosci ponesoše,
Vezak vezla Mejrima djevojka,
Na pedžeru u debelom hladu.
Dva joj đula na đerđef padoše,
A igla joj iz ruku ispala.
K njoj dolazi najmlađa snašica,
Govori joj Mejrima djevojka:
»Oj, Boga ti, mila snaho moja!
Bog bi dao, da bi dobro bilo!
Dva mi đula na đerđef padoše,
I igla mi iz ruku ispala«.
Al govori njezina snašica:
»Oj, Bogati ti, moja zaovice!
Da je dobro, ne b' kod tebe bilo.
Omer ti se s drugom oženio;
Drugu ljubi, za tebe ne znade«.
Pisnu, vrisnu Mejrima djevojka,
Pa pomrsi pet pasama zlata,
I polomi iglu od biljura.
Ona skoči na noge lagane,
Pa oblači na noge pašmage,
Ona trči na avlinska vrata,
Pa pogleda šefteli-sokakom;
Al Omera nose na nosilih.
Kad su došli do njezina dvora,
Govori im Mejrima djevojka:
»Oj, Boga vam, mladi nosioci,
Oj, Boga vam, mladi pratioci!
Mrtvo t'jelo na zemlju spuštajte,
Da ga mrtva grlim i cjelivam,
Kad ga nisam živoga ljubila!«
To su oni za Boga primili,
Mrtvo t'jelo na zemlju spustili.
Tri je jada nad njim izjadala,
A onda je dušicu pustila.
Dok s' Omeru raku iskopali,
Mejrimi su sanduk satesali.
U jednu ih raku sahranili,
I kroz zemlju ruke sastavili,
I u ruke zelene jabuke.
Kad je prošlo nekoliko dana,

Iz Omera zelen bor nikao,
Iz Mejrime zelena borika,
Borika se oko bora vila,
Kano svila oko kite smilja. 183

54.

Oproštaj

Višnjičica rod rodila viši od roda,
Pod njom sjedi mlad gospodar i s njim gospoda;
Pred njima je kondir vina i ogledalo.
Napiju se, poljube se, ogledaju se.
Ševe ptice nebom lete, sitno žubore,
Da je ljepši mlad gospodar, nego gospođa.
Tad govori mlad gospodar svojoj gospođi:
»Čuješ, gôspo, čuješ, dušo, ptice što vele,
Da ja uzmem ljubu ljepšu nego što si ti?« —
»»Uzmi, dušo, uzmi, dragi, prosto da ti je!
Uzrasla su dva drveta tanka visoka:
Jedno raslo na Dunavu, drugo na moru;
Kad se ona dva drveta vrhom sastala,
Sastao se onda i ti sa drugom ljubom!«« 14

55.

Ženidba Milića Sejina

Kad se ženi Miliću Sejine
Sa prilipom Dukandunom selom,
Tri je lita prosio u majke
A četiri u mile joj braće.
Nit je daju, nit je obećaju.
Dukanduni Sejin govorio:
»Kad li tebe za me ne dadoše,
Ocrnit ću sve haljine moje;
Ne ću pasa rad junačkog glasa,
Ni marame rad tebe divojke«.
Ali mu je mlada govorila:
»Da ti bora, Miliću Sejine!
Ti ne crni sve haljine svoje,
Niti pasa rad junačkog glasa,
Ni marame rad mene divojke,
Već ti ajde do Sinja biloga,

Onde ti je moja posestrima.
Ti je prosi i dat ćedu ti je.
Ma, kad projdeš kićenim svatovim,
Ti ne pojdi mimo moje dvore,
Da ne pukne željno srce moje!«
A kad ju je junak razumio,
On ti grede do Sinja biloga.
Kad je doša' do Sinja biloga,
Prosi curu, i dali su mu je.
Malo roka biše ostavili,
Malo roka tri nedilje dana.
Grede Milić bilom dvoru svome,
Kupi svate, da vodi divojku.
Kad je Milić svate pokupio,
Pa on grede svatim, po divojku.
Kad to vidi Dukanduna sele,
Da sad gredu kićeni svatovi,
Starici je besidila majki:
»Oj, starice, moja stara majko!
Čigovi su kićeni svatovi?«
»»Bora tebi, draga ćerce moja!
Ovo su ti Milića Sejina««.
Starici je besidila majki:
»Oj starice, stara moja majko!
Daj ti meni od sanduka ključe,
Neka vazmem od zlata jabuke,
Nek darujem moju posestrimu!«
Kada ju je majka razumila,
Mudra bila, ma se privarila,
Podala joj od sanduka ključe,
Da vazimlje od zlata jabuke.
Ona ne će od zlata jabuke.
Već vazimlje od svile konopac,
Pa se mlada niz pendžer visila,
Rad žalosti Milića Sejina.
Kad to vidi iz gorice vila,
Ona viče tanko glasovito:
»Di ste, braća Dukandune sele?
Ne marite, ne hajete za nju.
Sele vam se niz penžer visila
Rad žalosti Milića Sejina!«
Kad su braća vilu razumila,
Oni gredu u bijede dvore.
Kad su došli u bijele dvore,
To nalaze dragu selu svoju,
Di se mlada niz penžer visila

Rad žalosti Milića Sejina.
A kad su je braća ugledala,
U dvor su joj greblje iskopali,
Skinuli je sa tankog konopca,
U novo je greblje pokopali. 67

56.

Smrt Turkinjice

Vezak vezla Šumbašića Fajka,
Veze Fajka svilena pojasa.
K njoj dohodi Ali-begovica,
I ovako njome govorila:
»Kaži pravo, Šumbašića Fajko,
Komu vezeš svilena pojasa?«
Odgovara Šumbašića Fajka:
»Kad me pitaš, gospođice moja,
Eto vezem svilena pojasa
Ali begu, tvome gospodaru«.
Govori joj Ali-begovica:
»Prođ' se, Fajko, gospodara moga!
Ja ću tebe udomiti l'jepo
Za Aliju, djevera mojega.
Tanku ću ti kulu nagraditi
Ukraj moje, kako i u mene;
Blago ćemo d'jeliti napola«.
Govori joj Šumbašića Fajka:
»Fala tebi, gospođice moja,
Na Aliji, tvojemu djeveru.
Ne ću mlada devera tvojega,
Nego bega, tvoga gospodara.
Kad primineš, gospođice moja,
Bego će se oženiti za me.«
Kad je čula Ali-begovica,
Jadno ti se u svom srcu nađe.
Šeta k Ali, svojemu djeveru,
Govori mu Ali-begovica:
»Ženi mi se Alija djevere,
L'jepom mladom Šubašića Fajkom!
Kulu ću ti nagraditi tanku
Pokraj moje, kako i u mene;
Blago ćemo d'jeliti napola«.
Ali joj je Ale govorio:

»Fala tebi, draga nevo moja!
Ne ženim se Šumbašića Fajkom;
Ona ljubi bega, brata moga,
Brata moga, gospodara tvoga«.

Kad to čula Ali-begovica,
Stala jadna dvora na prozore,
Mislit stala, što bi učinila;
Turska vjera podn'jet to ne može.
Pade mrtva dvora niz prozore.

Al je malo vr'jeme postojalo,
Ne izišlo ni petnaest dana,
Čini bego u dvoru veselje.
Opet se je bego oženio
Svojom dragom Šumbašića Fajkom. 48

57.

Smrt Grgura Senjanina i sestre mu Marge

Otpravi se Grgur Senjanine
S vojskom svojom na Kosovo bojno;
Za njim sestra pristajala svoja
I Grgura brata dozivala:
»Ne hod' s vojskom na Kokovo bojno,
Er sam noćas malo sanka spala,
Malo spala, čudan mi se snio:
Da si pošo Senja iz bijela
S tvojom, brate, junačkom družinom;
Još da n'jesi ni do gore došo,
Puknu puška grane iz jelove,
Ter se tebi u njedra sasula;
I da su te rane dopanule,
Da si grane pao pod jelove,
Da s' od ranâ svijaš i previjaš,
Da ne možeš jadan nikudara.
Sva se družba Senju povratila,
A ti osto gori u zelenoj«.
Grgur svojoj govori sestrici:
»Vrat' se u Senj, Mârge, sestro moja!
U san, sestro, vjerovat ne valja;
San je tlapa, a Bog je istina.
Jošter mlad'jeh ima djevojaka
U našemu Senju bijelome,
Al za bratom n'jedna ne pristaje,

Neg ti sama za mnom, sestro moja!«
Kad Grgura jadna sestra čula,
Ona se je Senju povratila;
Cvili mlada i suze prol'jeva.
Grgur pođe Senja iz bijela
S vojskom svojom na Kosovo bojno.
Jošter nije ni do gore došo,
Puknu puška grane iz jelove,
Grguru se u njedra sasula;
Ljute su ga dopanule rane.
Grgur pade jele pod zelene;
On s' od rana svija i previja.
Kad ga vidje njegova družina,
Svak se natrag Senju povratio,
Al im reče Grgur Senjanine:
»Borja vama, moja družinice!
Vi pođite Senju bijelome,
A mojega konja ne vodite,
Da se sestra ne domisli moja,
Da su mene dopadnule rane!«
Al Grgura družba ne slušaše,
Neg njegova konja povedoše.
Kad su bili na pogled od Senja,
Vidjela ih Grgureva Marge
Sa prozora od biela dvora.
Poton ih je očima vidjela,
Svu je družbu očim' pribrojila,
Ma Grgura brata ne nabraja,
Neg njegova dobra konja vrana.
Svemu se je jadu domislila,
Da s' Grgura rane dopadnule,
Pa mi trči kuli niz skaline.
Pa mi senjskoj govori družini:
»Borja vama, senjska družinice,
Gdje ste meni brata ostavili?
Ali su ga rane dopadnule?«
Margi kažu senjska družinica:
»Borja tebi, Grgureva Marge!
N'jesu njega rane dopadnule,
Neg je osto gori u zelenoj;
Lova lovi gori po zelenoj,
Ne će doći do tri b'jela dana.«
Ali Marge družbi ne vjeruje,
Nego ide zelene u gore;
Zdrava dođe jele pod zelene,
Tu Grgura svoga brata nađe,

Gdje s' od rana svija i previja,
Pa sestrica bratu govorila:
»O, Grgure, brate od matere!
Koliko ti moje govorenje!
Prokleto je tvoje neslušanje,
Da ne ideš na Kosovo bojno
S tvojom, brate, junačkom družinom«.
Ali Grgur svojoj sestri reče:
»O, ti Marge, draga sestro moja,
Da mi se je napiti vodice
Iza gore, draga sestre moja,
Ja bih moje prebolio rane.«
Al Grguru svoja sestra reče:
»O, Grgure brate, dobro moje!
Ja bih pošla za gore na vode,
Ma kad jadna puta ne umijem.
Da bih Marge i na vodu došla,
Al se ne bih vratiti umjela«.
Grgur svojoj govorio sestri:
»O, ti Marge, draga sestro moja!
Ti povr'jeđaj ljute rane moje!
Kondir moje ti natoči krvi,
I ti pođi za gore na vode!
Krvlju mojom biljeguj kamenje,
Dokle hladne na vodice dođeš;
Ne ćeš, sestro, zaboravit puta«.
Kad sestrica svoga brata čula,
Ljute mu je povr'jeđala rane;
Kondir vruće natočila krvi,
Pa mi pođe za goru na vodu.
Sve po putu bilježi kamenje.
Zdravo Marge na vodicu dođe;
Ona hladne zahiti vodice.
Al djevojci lošom srećom bilo;
Vedro bilo naoblačilo se,
Iz oblaka tihi daždić pade,
I djevojci opere biljege,
Pa djevojka zaboravi puta,
I obija gori po zelenoj.
Obijala tri bijela dana,
Da Grgura svoga brata nađe,
Al ga Marge naći ne mogaše.
Kad četvrti b'jeli danak bio,
Viče vrane iz jelove grane:
»Koja sestra ište brata svoga,
Koga ište, nać' ga ona ne će;

Sinoć ga je večerao vûče.
Prokletome od večere vuku
Grgureva ostala je ruka,
Desna ruka puna prstenaka.
Ako želiš, Grgureva Marge,
Ako želiš Grgureve ruke,
Šetaj, Marge, malo naprijeda,
Hoćeš naći svilena šatora
Tvog Grgura brata pokojnjega,
Pod njim desne Grgureve ruke,
Ako želiš Grgureve ruke,
Ti je uzmi u desnice svoje,
Bježi s njome Senju bijelome,
Er kad večer do večera bude,
Doć će proklet na večeru vuče,
Da večera Grgurevu ruku,
Uz ruku će večerat i tebe«.
Kad to Marge čuje Grgureva,
Ona crnom vranu govorila:
»Crni vrane, da bi i to bilo,
I to bilo, al tebe ne bilo!«
Tako ide jadna naprijeda.
Kad je došla malo naprijeda,
Tu nahodi svilena šatora,
Pod njim desne Grgureve ruke,
Te je uzme u desnice svoje.
Marge ruku grli i cjeliva,
I s njome se jadna razgovara:
»O, Grgure, moj brate pokojni!
Koliko ti moje govorenje,
Da ne ideš s tvojom družinicom!«
Pa se sama sobom razgovara:
»Da ja Senju pođem bijelome,
Da odnesem Grgureve ruke,
A komu ću jadna Marge poći?
Strini mojoj, koja će me jadnu,
Koja će me jadnu prikarati,
Prikarati jutrom i večerom,
Da je Grgur s mene poginuo?
Neka dođe na večeru vûče,
Da večera Grgurove ruke,
Nek uz ruke večera i mene!«
U njezino malo govorenje
Mrkla se je nojca primaknula;
Dođe proklet iz gorice vuče,
Da večera Grgureve ruke;
Uz ruke je Marge večerao

58.

Sestrine suze za bratom

Sinoć pismo u Dubicu dođe,
Da se kupe mlađani soldati.
U subotu vazdan se kupili,
U nedilju rano polazili.
Nekog prati i otac i majka,
A nekoga bratac i sestrica,
A nekoga previjerna ljuba,
A Nikole nitko ni odakle.
Pratila ga sestrica Jelica,
Pratila ga do sinjega mora.
Suzama je more zamutila,
A jaukom šajke sustavila.
Kad vidješe mlađani soldati,
Oni mole cara gospodina:
»Bora tebi, care gospodine!
Daj pustider mila brata seki,
Ne bi l' nam se more rajbistrilo,
I lagane šajke pokrenule!«
Kad to čuo care gospodine,
Pustio je mila brata seki;
Umah se je more izbistrilo,
I lagane šajke pokrenule. 22

59.

Gorom jezdi šareno ljeljenče

Gorom jezdi šareno ljeljenče,
Susrete ga gizdavo djevojče,
Pa govori gizdavo djevojče:
»Blago tebi, šareno ljeljenče,
Kada si se rodom okitilo!
A ja mlada roda ne imadem:
Nemam oca, nemam prijatelja,
Nemam majke, nemam odgovora,
Nemam brata, nemam od milosti,
Nemam seke, nemam razgovora«.
Progovara šareno ljeljenče:
»Mol' se Bogu, gizdavo djevojče,
Da ti Bog da roda od dragoga:
Svekra babu — tebi prijatelja,

Svekrvicu majku — odgovora,
A djevera — brate od milostvi,
Za zaovu — sestru od nauke. 17

60.

Što će joj, kad je jedna i sama djevojka

Seka bratu prosila djevojku,
Od miline djever bratu bila,
Od cara mu konja kupovala,
Od carice b'jele perjanice.
Kad su svati stali putovati,
Kad su bili na pô Carigrada,
Gledala ih sva nared gospoda,
I sam care ispred Carigrada,
I carica s dragoga kamena.
Al govore sva nared gospoda:
»Mili Bože, kićenih svatova!
Još kaki je djever među njima,
Da nam hoće ostati u gradu,
Dali bi mu polak Carigrada,
I gratkinju najbolju djevojku!«
Al govori lijepa djevojka:
»Što će meni polak Carigrada,
Kad sam jadna i sama djevojka?« 18

61.

Dvori samotvori

U Ivana dvori samotvori.
To se čulo do carevih dvora,
Pitao ga care gospodine:
»Je l' istina, Senjanine Ivo,
Da s' u tebe dvori samotvori?
Pokriveni iver po iveru,
Pomošćeni kamen po kamenu,
Tavanice i srebro i zlato,
Još se pûsti za suncem okreću,
I pred dvori zelena livada?
Po njoj pase devet paunova,
I za njima devet paunica,

I pored njih devet paunčadi,
I pred njima starka paunica,
A pram njima mudra vidra igra?«
Odgovara Senjanine Ivo:
»Istina je, care gospodine,
Da s' u mene dvori samòtvori.
Što je ono devet paunova,
Ono j' mojih do devet sinova;
Što je ono devet paunica,
Ono j' mojih do devet snašica,
Što je ono devet paunčadi,
Ono j' mojih devet unučadi;
Što j' pred njima starka paunica,
Ono j' moja stara mila majka;
Što pram njima mudra vidra igra,
Ono j' moja previjerna ljuba«.

62.

Sestra veze zlato uz rukave

Jarko sunce, povrati mi ovce,
Dok navezem zlato uz rukave;
Sjutra će mi bratac u vojnike!
Pitat će ga svi redom jaráni:
»Oj Boga ti, Kosoriću Pavle,
Ali si se skoro oženio,
Ali imaš seku na udaju,
Te ti veze zlato uz rukave?« —
»»Oj boga mi, svi redom junaci!
Ja s' nijesam skoro oženio,
Već ja imam seku za udaju,
Te mi veze zlato uz rukave««.

63.

Najveća je žalost za bratom

Sunce zađe za Neven za goru,
Junaci se iz mora izvoze.
Brojila ih mlada Đurđevica,
Sve junake na broj nabrojila,
Do tri njena dobra ne nabroji:

Prvo dobro Đurđa gospodara,
Drugo dobro ručnoga djevera,
Treće dobro brata rođenoga.
Za Đurđem je kosu odrezala,
Za djeverom lice izgrdila,
A za bratom oči izvadila.
Kosu reže, kosa opet raste;
Lice grdi, a lice izrasta;
Ali oči ne mogu izrasti,
Niti srce za bratom rođenim.

64.

Cijena brata i dragoga

Oj djevojko, imaš li dragoga?
— »Imala sam brata i dragoga,
Pak sam oba na vojsku spremila«.
— Jesi l' rada, da ti koji dođe?
— »Ja sam rada, da mi oba dođu«.
— Šta bi dala, da ti za njih kažem?
— »Za brata bih dala miskal zlata,
A za dragog đerdan ispod vrata«.

65.

De tumači, što taj sanak znači

Zora rudi, majka kćerku budi:
»Ustaj, srce, granulo je sunce!«
Zora svita, majka kćerku pita:
»Kćeri mila, što si noćas snila?«
— »»Majko moja, l'jep sam sanak snila:
Sve oltare i zelene dare,
Sve prstenje i v'jence zelene,
Ružmarine, vjenčane haljine,
Kalopera — ručnoga djevera,
Mnoge svate, gdje nas kući prate,
Mene mladu mladoženji dadu.
Mila mati, ti ćeš znati,
De tumači, što taj sanak znači!
I da l' biva, što se u snu sniva?««

66.

Najbolji darovi

Crna gora procvala beharom,
Ravno polje bijelim biserom.
Tu prolaze kićeni svatovi,
Provedoše kićenu djevojku.
Svi svatovi sitan biser beru,
Lipa Mare na kite behara.
Svi svatovi Mari besidili:
»Ja, bora ti, kićena divojko!
Što ti bereš na kite behara,
A ne bereš na kite bisera?«
Progovara kićena divojka:
»U mog draga puno roda kažu,
Puno roda, sve mu je gospoda.
Ako budem svemu rodu draga,
Bit će mila i kita behara«. 15

67.

Svoje nosi, svojim se ponosi

Majka Miju na záglede slala:
»Ajde, Mijo, zàglêdaj djevojku!
Ne gledaj joj zlata oko vrata,
Nit joj gledaj vêza uz rukave:
Tuđe zlato nosi oko vrata,
Tuđa seja uz rukave vezla,
Tuđe nosi, tuđim se ponosi.
Već joj gledaj hoda i pòglêda:
Kako l' hodi, kako li pòglêda?
Makar ona ne imala zlata,
Ne imala zlata oko vrata:
S v o j e nosi, s v o j i m se pònosî!« 12

68.

Jadni mladoženja

Smilje bilje, beru l' te djevojke?
— Moj dragane, što me brati ne će,
Kad od mene sva gora miriše,

I u gori kamen stanoviti;
Na kamenu junak žaloviti,
Suze roni, a godine broji:
— »Oj godine, moje negodine,
Evo ima devet godin' dana,
Što zaprosih u majke djevojku.
Majka dava, a ne dava bábo;
Dadoh babu nebrojeno blago:
Babo dade, a ne dade majka;
Majci dadoh čohu nederanu:
Majka dade a ne dadu strici;
Stricim dadoh konje osedlane:
Strici daše, braća ne dadoše;
Braći dadoh nože okovane:
Braća daše, a ne daju strine;
Strinam dadoh burme i prstenje:
Strine daše, sestre ne dadoše;
Kupih sestram, sjajna ogledala.
I rekoše: dat će mi djevojku . . .
Sad što će mi vrazi i djevojka,
Kad ja jadan nigdje ništa nemam?
Reći će mi lijepa djevojka,
Da joj kupim od saje dolamu,
A ja jadan nigdje ništa nemam . 27

69.

Sestre bez brata

Dvije seje brata ne imale,
Pa ga viju od bijele svile,
Od bijele i još od crvene.
Struk mu meću drvo šimširovo,
Crne oči dva draga kamena,
Obrvice morske pijavice,
Sitne zube dva niza bisera.
Zalažu ga medom i šećerom:
»To nam jedi, pa nam probesjedi!« 9

70.

Teško sestri bez brata, a bratu bez sestre

U Budimu gradu čudno čudo kažu,
Na zlo po junake, gore po djevojke;
Junacima kažu tanku pređu presti,

Tanku pređu presti, sitan vezak vesti.
Djevojkama kažu Budim-grad zidati,
Budim-grad zidati, kule izvoditi.
Blago onom bratu, koji ima seju!
Seja će za brata tanku pređu presti,
Tanku pređu presti, sitan vezak vesti.
Blago onoj seji, koja ima brata!
Bratac će za seju Budim-grad zidati,
Budim-grad zidati, kule izvoditi. 12

71.

Ovakvu me odgojila majka

Kolika je zelena livada,
Zabranjena, a neograđena,
U njoj malo s'jena pokošena,
Po njoj kupi djever i snašica;
Djever kupi, a snašica plâsti.
Djever snaši tiho progovara:
»Oj snašice, b'jela labudice!
Li si rasla bora gledajući,
Li jablana drva visokoga,
Il iz bašče rumene ružice?«
Snašica mu tiše odgovara:
»Oj djevere, zlaćeni prstene!
Kad me pitaš, pravo ću ti kazat:
Nit sam rasla bora gledajući,
Nit jablana drva visokoga,
Nit iz bašče rumene ružice,
Već je mene odgojila majka:
Do ručka mi râni ručak dala,
Do užine užinat mi dala,
Do večere rânu večericu;
Za sunca me u ložnicu slala,
A po suncu iz ložnice zvala«. 22

72.

Za sunca je Ivi u dvor došla

Ivo ljubu u ložnici kara:
»Što se, ljubo, s mojom braćom karaš
I starici majki odgovaraš?«

Al govori Ivanova ljuba:
»Nije, Ivo, nije, željo moja!
Nije, Ivo, imena mi moga,
Imena mi i moga i tvoga!
Meni moji djeverovi kažu,
Ne kažu mi: »Snaho dovedena!«
Već mi kažu: »Snaho ukradena!«
Hvala Bogu, ukradena nisam:
Za sunca sam ja od majke pošla,
I za sunca Ivi u dvor došla«. 13

73.

Tuđa majka

Igrali se vranji konji
Kraj Morave na obali,
Među sobom govorili:
»Daj nam, Bože, vojevati,
A Morave ne broditi;
Morava je plahovita,
Sinoć momka zanijela,
A jutros ga na br'jeg baca.
Da j' u momka s v o j a majka,
Za dan bi mu glase čula,
A za drugi razabrala,
A za treći na grob došla.
Al j' u momka t u đ a majka;
Za godinu glase čula,
A za drugu razabrala,
A za treću na grob došla.
Al po grobu trava raste:
Djetelina do kolina;
Po njoj pasu dva pauna
I dv'je tice paunice,
I četvoro paunčadi.
Djevojka im čobanica,
Na njoj kratka kabanica
I srebrna tkaničica. 24

74.

Dvori njenog dragog

Veće mi je hvala dodijala
I ta hvala od dva brata moja,
Do dva moja brata Banovića,
Hvaleći mi moga dragog dvore:
»Jä da znadeš, naša seko draga,
Kakvom smo te mladom momku dali!
Dvori su mu, kano ravno polje,
U dvoru mu dva zlatna direka,
Uz direke gondža-ruža raste,
A po dvoru lete sokolovi,
I u dvoru žarko sunce sija!«
A ja odoh, da im vidim hvalu;
Ljepši dvori, nego braća kažu:
Što u dvoru dva zlatna direka,
Ono mi je svekar i svekrva;
Što pokràj njih gondža-ruža raste,
Ono mi je mlada zaovica;
Što po dvoru lete sokolovi,
Ono su mi braća djeverovi;
Što u dvoru žarko sunce sjaše,
Ono ti mi moj dragi bijaše. 21

75.

Topla bunda lisičja

Oj Ivice, fijolice!
Što t' je ljuba nevesela?
— »A, ljuti je čemer znao!
Ja sam sinoć s vojske došo,
Jutros rano u lov pošo,
I poveo b'jele rte,
B'jele rte i sokole.
Poslah rte povrh gore,
A sokole podnu gore.
A ja junak po srijedi!
I ulovih do tri lova:
Prvi lovak lisičica,
Drugi lovak sjeničica,
Treći lovak djevojčica.

Topla j' bunda lisičija,
Masna j' čorba sjeničija,
B'jelo j' lice djevojačko«. 21

76.

Majčine suze i uzdasi

Vedro bješe, pa se näoblâči,
Iz oblaka tri groma udriše:
Jedan bije u selu sudiju,
Drugi bije u brdu busiju,
Treći bije jedinka u majke.
Majka kuka nad svojim jedinkom:
Kukala je tri godine dana.
I samom se Bogu ražalilo,
Pa on spremi sa neba anđele:
»Otvorite od rajevâ vrata,
Dovedite jedinkovu majku,
Neka vidi svog jedinka sina!«
Digoše se sa neba anđeli,
Dovedoše jedinkovu majku,
Otvoriše od rajeva vrata,
Vidje majka svog jedinka sina:
Na njemu je tanana košulja,
Tanana je, pa se orosila
Od majčinih prevelikih suza.
Gorjele su voštanice sv'ješe,
Gorjele su, pa se utulile
Od majčina teškog uzdisanja. 22

77.

Po srcu zima

Snijeg pade o Đurđevu danu,
Ne može ga tica preletjeti,
Djevojka ga bosa pregazila.
Za njom bratac papučice nosi:
»Je l' ti, sejo, po nogama zima?«
— ««Nije meni po nogama zima,
Već je meni po mom srcu zima,
Al mi nije sa snijega zima,
Veš je meni s moje majke zima,
Koja me je za nedraga dala««. 10

78.

Kratko kroji, dugo joj se čini

Visoko se sokolovi nišu,
Još su viša Carigradska vrata,
Kud se šeće seka Carevića:
Čova joj se sva do zemlje vuče.
Gledao je Kapetanoviću,
Pa govori Kapetanoviću:
»Digni čovu, seko Carevića!«
Al govori seka Carevića:
»Ne brini se, Kapetanoviću!
Ne brini se mojom dugom čovom,
Već se brini svoje seke čovom,
U koje je čova do kolinâ,
Ruse kose istom do ramenâ!
Moju čovu moja majka kroji:
Dugu kroji, kratka joj se čini.
Tvojoj seki tuđa majka kroji:
Kratku kroji, duga joj se čini. 17

79.

Radost u opominjanju

Draga moja, jesi l' se udala?
Jesam, dragi, i čedo rodila;
Tvoje sam mu ime nadjenula,
Kad ga zovnem, da me želja mine.
Ne zovem ga: hodi k meni, sine;
Već ga zovem: hodi k meni, dragi! 6

80.

Jedno drago i to na daleko

Tavna noći, puna ti si mraka!
Srce moje još punije jada.
Jad jadujem, nikom ne kazujem;
Majke nemam, da joj se potužim.
Jedno drago, i to na daleko;
Dokle dođe, pola noći prođe,

Dok probudi, p'jevci zapjevaju,
Dok poljubi, saba-zora bude: —
Saba-zora, hajde, dragi, doma! 9

81.

Mlada želi djevovanje

Djevovanje, moje carevanje!
Car ti bijah, dok djevojkom bijah,
Da li mi se natrag povratiti,
Umjela bih sada djevovati. 4

82.

Polumajka i polusestra

Gdi-no žarko zalazilo sunce,
Ondi Mari majka umiraše;
Besidi joj ostarila majka:
»A, ne ciči, sirotice Mare,
Opet će se oženiti babo,
I dovest će prokletu maćehu,
Uz maćehu dilber-Anđeliju,
Ti ne zovi »dilber-Anđelije«,
Već je zovi polusekom svojom,
A maćehu ne zovi »prokletom«,
Već je zovi polumajkom svojom?
Ne će li se ona smilovati
Ne će li ti štogod bolja biti«. — 14

83.

Majka seke u bogatstvo dala

Rasla jela nasred Sarajeva,
U visinu do vedroga neba,
U širinu dokraj Sarajeva.
Razmetala grane na tri strane,
Kô 'no ona Ivanova majka
Kô 'no ona kćeri razudala:
Maru k moru, a Janju k Dunavu.

L'jepu Mandu Carigradu b'jelom.
Kad je stala Ivana ženiti:
»O Ivane, drago d'jete moje!
Jesi l' zvao seke na veselje?« —
— »»A, bora ti, ostarila majko!
Jesam zvao seke na veselje.
Koju s' dala u Budim za bana,
Po onu sam listak-knjige slao;
Koju s' dala u Zadar za kralja,
Po onu sam knjigu i sokola;
Koju s' dala Carigradu b'jelom,
Po onu sam mlađan junak išo.
O, bora ti, ostarila majko,
Ti si seke u bogatstvo dala:
Na me seke ni gledati ne će««. — 22

84.

Je l' mi majka mjesto oplakala?

Jesi l' moje, uranilo, sunce?
Jesi l' moje obasjalo dvore?
Je li moja podranila majka,
Dvor izmela i vode donila?
Je li moje misto oplakala.
Jesu l' moje dolazile drúge,
Jesu l' moje cviće zalivale?
Izvisoka progovara sunce:
»Ja sam jutros rano uranilo,
I tvoje sam obasjao dvore;
I tvoja je uranila majka,
Dvor izmela i vode donila,
I tvoje je misto oplakala;
I tvoje su dolazile drúge,
Te su tvoje cviće zalivale«. 15

85.

Snaha i njezin rod

S onu stranu Save vode
Tri divojke kolo vode;
U tom kolu lipa Mara,

Lipa Mara progovara:
»Ima l' koga od mog roda,
Da pozdravi moju majku,
Da ne dade moju seku
Za udovca ni za samca,
No da dade kô što j' mene,
Di je družba ovelika:
Di je svekar i svekrva,
Di je diver i jetrva,
Di su mlade zaovice.
Kad se mlada majki spremam,
Svekrvica kolač mîsi,,
Jetrve mi torbu vežu,
Zaovice biser nižu,
Mene mladu uvis dižu.
A kad pođem miloj majki,
Sve me lipo selom prate:
Jetrve mi torbu nose,
Zaove me ispod ruke,
Izvedu me, isprate me.
Kad dođemo na kraj sela,
Onda istom torbu daju.
Dok ja mlada torbu prtim,
Oko mene sve postaju,
Moju majku pozdravljaju,
Pa mi ljube bîlo lice
Jetrve i zaovice.
I kada se kući vrate,
Daleko me okom prate. 22

86.

Mlada Nevjesta

Sunce zađe, a mjesec izađe,
Čiji red je na vodicu hladnu?
Red na vodu nevjestice mlade.
Uze vedro, pa ode na vodu.
Vedro teško, a ruke nejake,
A daleko jezer-voda hladna,
I ne može zagrabiti mlada.
Svekar veli: »Ne bi s vòdê snášê«.
A svekrva: »Da je i ne bilo!«
Dv'je zaove obje govorile:

»Da Bog dade, te se utopila!«
Dva djevera oba govorila:
»Nemoj tako, stara mila majko,
Mila majko i mili babajko!
Daleko je jezer-voda hladna,
A ne može zagrabiti mlada«.
Istom malo vr'jeme postajalo,
Al eto ti snašice s vodice.
Pred nju idu dva djevera mlada;
Djeverovi snaši kazivali:
»Oj snašice ,rosna košutice!
Što govori majka i babajko;
Svekar veli: »Ne bi s vode snaše«,
A svekrva: »Da je i ne bilo!«
Dv'je zaove obje govorile:
»Da Bog dade, te se utopila!«
Na to reče mlada nevjestica:
»O, moj svekre, daleko mi o'šo!
Sretile te vode valovite,
Šarolike ujele te guje!
Svekrvice, dugo mi živila:
Od subote, pa do nedjeljice!
Zaovice blizu se udale;
Jedna o'šla, gdi izlazi sunce,
Druga o'šla, gdi zalazi sunce!
Djeverovi daleko vam dvori!
Oba dvora u mojim njedrima;
Jedna metla oba dvora mela,
Među njima p r s t e n međa bila! 39

87.

Čudnog čuda riba nosi vodu

Vidjela sam, što vidjela nisam:
Gdje ribica nosi vodu hladnu,
Gdje svekrva ljubi nevjesticu.
Al to kratko vr'jeme potrajalo:
Opet voda nosi ribičicu,
A svekrva kara nevjesticu! 6

88.

Kukavična drugarica

Kukala je sinja kukavica,
Kukavica, mlada udovica,
Na dvorima Alaj-begovice;
Tirala ju Alaj-begovica:
»Id' otuda, sinja kukavice,
Što si moje zaglušila dvore
I u dvoru čedo rasplakala?«
Odgovara sinja kukavica:
»Ne tiraj me, Alaj-begovice!
Bit ćeš mláda moja drugarica«. 10

89.

Mladoženja s udovicom

Cvati, ružo, ti ne gledaj na me;
Ja sam ti se junak oženio
Udovicom, mojom neprilikom.
Kudgod ide, prvog vojna žali:
»Prvi vojno, prvo dobro moje!
Dobro ti mi kod tebe bijaše;
Rano legnem, a kasno ustanem.
Kad me budiš, u oči me ljubiš:
Ustan' srce, rodilo se sunce;
Ustala je naša stara majka,
Dvor pomela i vode don'jela«. 11

90.

Asan-aginičina siročad

Razbolje se Asan-aginica,
K njoj dolazi aga Asan-aga:
»Je li tebi žao umrijeti?« —
— »»Meni nije žao umrijeti;
Ja ne žalim sv'jeta laživoga,
A ni tebe age Asan-age,
Već ja žalim moje siročadi.
Ti se hoćeš, aga, oženiti,

Pa ćeš dovest oholitu ljubi,
Bit će mojoj djeci oholita««. —
To izreče, teslim učinila,
Pa je aga l'jepo ukopao.
Do greba je zagledo djevojku,
A od greba jamio za ruku.
Dočekaše dvije sirotice.
»Blago nama, evo naše majke!« —
A ona je njima govorila:
»Koliko ste, vele jadne bile!
Tko će vama čeis kupovati,
Tko li će vam svate darovati!« —
— »»A, ne boj se, naša mila teto!
Naš će babo čeis kupovati,
Mrtva majka svate darovati««.
Na sanak joj ona dolazila:
»A, kaduno, Asan,aginice!
U bašči mi ruža-gondža raste,
Ne beri je, n'jesi je gojila;
U dvoru mi dvoje djece raste,
Ne bij djece, n'jesi ih rodila!« —
U toj sreći malo živa bila,
Razbolje se Asan-aginica.
Bolovala tri bijela dana,
Pa umrije Asan-aginica,
Pa je l'jepo aga ukopao.
Do greba je zagledo djevojku,
A od greba jamio za ruku.
Dočekaše dvije sirotice:
»Blago nama, naše mile majke!« —
Jednom dava s ruke belenzuke,
Drugoj dala sa grla đerdana.
Na sanak joj o n a dolazila:
»A, kaduno, Asan-aginice,
U bašči mi ruža-gondža raste,
Ti je beri, ja sam je gojila!
U dvoru mi dvoje djece raste,
Ti bij djecu, ja sam ih rodila!« — 46

91.

Ostavljena siročad

Kad umire majčin Radojica,
Osta njemu ljuba udovica
I uz ljubu troje siročadi.

Nit se smiju nit ručice daju,
L'jepo Rade ljubu svjetovao,
Na samrti kad je umirao:
»Ne udaj se, moja vjerna ljubo!
Ne udaj se za tri godinice,
Dok prirastu naše sirotice!«
Nije ona poslušala Rade;
Udade se za godinu dana.
L'jepo ju je svekar svjetovao,
Na polasku kad je polazila:
»Ne idi mi, moja snaho draga!
Ne idi mi iz bijelih dvora,
Dok ne zaspe naše sirotice!«
Kad zaspale male sirotice,
Odvedoše Radojevu ljubu.
Svi svatovi gorom pjevajući,
Ona mlada gorom tugujući:
»Mili Bogo i nediljo mlada!
Što će moje trije sirotice?
Nit im ima tko vode don'jeti,
Nit im ima hljeba ukuvati,
Nit ih ima u ložnicu slati«.
Al govore kićeni svatovi:
»Ne budali, Radojeva ljubo!
Jer u čedâ mlada teta ima;
Ona će im vode donijeti;
Jer u čedâ stara baka ima,
Ona će ih u ložnicu slati;
U čedâ je milostivna strina,
Ona će im hljeba ukuvati«.
Kad u jutru b'jeli dan osvanu,
Izlazile trije sirotice,
Izlazile pred žarano sunce:
»Žarko sunce, jes' vidilo majku?
Sinoć nam je omrknula majka,
A jutros nam nije osvanula«.
Žarko sunce njima odgovara:
»Boraj vama, trije sirotice!
Kad sam sinoć na zapadu bilo,
Vašu majku svati odvedoše;
Svi svatovi gorom pjevajući,
Ona mlada gorom tugujući,
A za vama trima sirotama!« — 46

92.

Ivanić-beg se s ljubom zavadio

Ivan-beg se s ljubm zavadio,
Da je za što, ne bi ni žalio,
Već za nešto vezena jagluka.
Ljuba veli: »Draga ti ga dala«,
Ivo veli: »Nije, nego seka«.
Oko to se ljuto zavadili.

Knjigu piše Ivan-begovica,
Te je šalje svojoj zaovici,
Zaovici, Ivan-bega seki:
»Zaovice, Ivan-bega seko!
Jesi l' bratu vezen jagluk dala,
Živ ti Niko u bešici bio?«

Mislila je seka Ivanova:
»Što ću jadna od života svoga!
A da bih se pravo zaklinjala,
Zavadit ću brata i nevjestu;
A da bih se krivo zaklinjala,
Izgubit ću sina jedinoga«.

Sve smislila, na jedno smislila,
Te nevjesti knjigu otpisala:
»Nevjestice, Ivan-begovice!
Ja sam bratu vezen jagluk dala,
Živ mi Niko u bešici bio!«
U koji se danak zaklinjala,
U 'ni danak Niku izgubila. 25

93.

Tuđa ljuba bregovito stere

S noć vila u selo doziva:
»Ne daj, selo, nâ vôjsku Antunu!
Ako ode, živ ti doći ne će;
Ako dođe, rane će donijeti.
U Antuna mile majke nema,
Koja bi mu rane izl'ječila;
U Antuna mile seje nema,
Koja bi mu hladne vode dala;
U Antuna mile ljube nema,
Koja bi mu mekano sterala.

Tuđa majka rane povređuje,
Tuđa seka mutnu vodu daje,
Tuđa ljuba bregovito stere«. 13

94.

Rđavo plaćena služba

Dv'je se vode putem preticale,
Jedno Sava, a drugo Morava.
Sava nosi drvlje i kamenje,
A Morava šajku okovanu,
I u šajci brata i sestricu.
Bratac spava, a sestrica veze,
Seja brata iglicom budila:
»Ustan', brate Biograd izgorje«.
Bratac seji kroz san odgovara:
»Neka gori, ognjem izgorio!
U njemu sam tri ljeta služio;
Jedno ljeto za sv'jetlo oružje,
Drugo ljeto za dobra konjica,
Treće ljeto za l'jepu djevojku.
Kad oružje staše dijeliti,
Men' dadoše staro zarđalo;
Kada konje staše dijeliti,
Men' dadoše staro izjahano;
Kad djevojke staše dijeliti,
Men' dadoše staro obljubljeno«. 27

95.

Muž pijanica

Tavna noći, tavna ti si!
Nevjestice, bl'jeda ti si!
— »Kako ne ću bl'jeda biti?
Vojno mi je pijanica:
Noćom ode, noćom dođe,
Sa mnom mladom ne govori,
Već govori buzdovanu:
»Buzdovane šestoperni,
Je l' majka večerala?«
A ja jadna odgovaram:

»Jest ti majka večerala«.
A on opet progovara:
»Buzdovane šestoperni,
Je li majci što prostrto?«
A ja tužna odgovaram:
»Jeste majci i prostrto«. 16

96.

Od sevdaha goreg jada nema

Vjetar puše, al-katmerom niše,
Sad moj dragi amber-dušom diše,
Dušom diše, a kàlemom piše:
»Djevojke su zlatne amajlije,
U jednoj se amaliji piše:
»»Tko te hoće, ne ponosi mu se!««
U drugoj se amajliji piše:
»»Tko te ne će, ne nameći mu se!
Od nameta ajde ne imade,
Nit u rodu nit u trgovanju,
A kamo li u ašikovanju««.
U trećoj se amajliji piše:
»»Ne čin' jada, lijepa djevojko!
Ne čin' jada, ne veži sevdaha;
Od sevdaha goreg jada nema,
Ni žalosti od ašikovanja!
Na žalost će i komšija doći,
Al za jade nitko i ne znade,
Osim Boga i srdašca moga««. 19

97.

Anđelija

Anđelija vodu l'jeva,
Näd vodu se nadnijela,
Sama sebi govorila:
»Mili Bože, l'jepa ti sam!
Još da su mi crne oči,
Crne oči i obrve,
Tri bih grada primamila;
Iz tri grada tri bećara,

I Ivana momka mlada,
Koji kuje srmal-puca
I na ruke belenzuke,
I nä glâvu zlatnu grânu. 12

98.

Karamfil

Karamfile, cv'jeće moje,
Još da mi je sjeme tvoje!
Ja bih znala, gdje bih cvala:
Mome dragom pod pendžerom.
Kad moj dragi legne spati,
Karamfil će mirisati;
Karamfil će mirisati
A moj dragi uzdisati
Uzdah će se dalek' čuti,
Čak dö neba i dö Boga,
Bogu će se ražaliti
I nas dvoje sastaviti. 12

99.

Marina kruna

Popuhnul je hladan vetar,
Hladan vetar od Levanta,
I odnesal Mari krunu.
Sprogovara lipa Mare:
»Ajme meni, kruno moja,
Kî bi meni krunu našal,
Njegova bim ljuba bila«.
Šli su iskat dva Bakrana,
Dva Bakrana, tri Rečana
I još jedan černi Moro.
Našal ju je černi Moro.
Al govori lipa Mare:
— »Volila bim krunu zgubit,
Leh černoga Morca ljubit.« 12

100.

Kakav je moj dragi

Imam dragog bîljeg od bisera,
A sladega od nobe-šećera,
Valjadu mu oči Carigrada ,
Obrvicu grada Srebrenice,
Trepavice Šama i Mirisa,
Bîlo sišce bijeloga Livna.
Da bih dragog u knjizi pisala,
Žao mi ga u mrko mećati;
Da bih dragog na jagluku vezla,
Jagluk će se brzo poharati;
Da bih dragog u pïsmi pivala,
Pisma ide od usta do usta,
Doć' će pisma u dušmanska usta,
Pa će mene s dragim zavaditi. 14

101.

Marina kletva

Majka Maru kroz tri gore zvala,
Kroz tri zvala, kroz četiri dala;
Mara joj se kroz devet odziva.
— »Jesi l', Maro, ub'jelila platno«?
— »»Nisam, majko, ni do vode došla,
A kamo li ub'jelila platno;
Jovo mi je vodu zamutio.
Kun' ga, majko, i ja ću ga kleti:
Eda Bog da, te se objesio,
O zlu drvu, o mom b'jelu grlu!
Eda Bog da tavnice dopao,
Tavnica mu moja njedra bila!
Eda Bog da, sindžira dopao,
Sindžir bile moje b'jele ruke!
Eda Bog da, voda ga odn'jela,
Moja majko, na me ga nan'jela!«« 16

102.

Trune joj se lule sumbulove

Ja pošetah po mavi-sumbulu:
Trûne mi se lùle sumbulove,
I padaju meni u tèrluke
Pa ja velim lulam' sumbulovim:
»Ne trun'te se, lule sumbulove!
Ne padajte meni u terluke,
Dok ja odem zȁ goru nȁ vodu,
Dok ja vidim svog dragog djevojku:
Je li ljepša i viša od mene,
Je l' u tanku struku bogatija,
I u b'jelu licu rumenija?«
Prestadoše lule sumbulove,
Prestadoše padat u terluke.
I ja odoh zȁ goru nȁ vodu,
I ja vidjeh svog dragog djevojku.
Jȁ, kakva je, žalosna joj majka!
Na što se je jadan polatio,
A dul-gondže 'vako ostavio! 18

103.

Žena i djevojka

Gdje bi bila žena kô djevojka,
Kad je žena ruža razvijena,
A djevojka pupoljak od ruže?
Kiša pada a ruža opada;
Sunce sija, pupoljak razvija. 5

104.

Ne gledaj me, što sam malena!

Djevojčice, sitna ljubičice!
Ljubio b' te, ali si malena.
— »Ljub' me, dragi, bit ću i golema:
Maleno je zrno biserovo,
Al se nosi na gospodskom grlu;
Malena je tica prepelica,
Al ùmorî konja i junaka. 7

105.

Djevojka moli kujundžiju

Kujundžija, tako ti zanata,
Sakuj meni od zlata junaka!
Mazit ću ga kô rođena majka,
Ljubit ću ga do samoga mraka,
A grliti do sutrašnjeg danka.

106.

Djevojka je da gleda preda se

U Milice duge trepavice,
Trepavice i bijelo lice.
Ja je gledam tri godine dana,
Nisam mŏga oči ugledati.
Skupia sam kolo divojaka:
Bilo vedro, pa se năoblâči,
Sve divojke k nebu pogledale,
Ne gledala Milica divojka.
Njezine joj drúge govorile:
»Aj, Milice, naša drugarice!
Il si lúda, il odviše múdra,
Da ne gledaš s nama ù oblâke?«
Ona im je govorila mlada:
»Nisam vila, da svîjam oblake,
Već divojka da gledam prĕda se«.

107.

Al bih voljela

Grmi, puca, šimšir baca,
Bit će godina;
U mog dragog crne oči,
To mi dŏdijâ.
Da me hoće pogledati,
Al bih volila!

Grmi, puca, šimšir baca,
Bit će godina;
U mog dragog b'jele ruke,
To mi dodija.
Da me hoće zagrliti,
Al bih volila!

Grmi, puca, šimšir baca,
Bit će godina;
U mog dragog medna usta,
To mi dodija.
Da me hoće poljubiti,
Al bih volila!

Grmi, puca, šimšir baca,
Bit će godina;
U mog dragog b'jeli dvori,
To mi dodija.
Da me hoće dvoru vodit,
Al bih volila!

108.

Tuge moje!

Tuge moje, tuge!
Da su moje tuge,
Kak' su tuge druge!
Ali moje tuge
Jesu jako teške;
Kad bi samo male
Na kamen padale,
Kamen bi razbile
Na makovo sime.

109.

Nevjera

Ne znaš mili, ča si rekal,
Kad si Šopron školu išal?
»Oću projti, najzad dojti,
Tebe milu moju zeti«.
Ti si prošal, natrag došal,
Mene rožu nisi uzel.

110.

Jal me vodi, jal mi ne dohodi!

Moj dragane, ostav' se tambure,
Jal tambure, jal pjane mehane,
Jal mehane, jali mene mlade.
Više mi je kòrba dodijela
Od matere, kano od maćehe,
A od oca, kano od očuha,
A od brata, kano od bratića,
A od sestre, kano od sestrične.
Jal me vodi, moj mili dragane,
Jal me vodi, jal mi dohodi,
Jal te više ni gledati ne ću, 11

111.

Što ti je, Stano more?

Što ti je, Stâno möre,
Te bolna ležiš?
»Glava me boli,
Treska me trese,
Ja ću da umram
Mlada, zelena,
Mlada, zelena,
Nenagodena«. —
»»Ne boj mi se, Stano more,
Ja ću da odam
U Bitolj-grada,
Će ti ispišem
Tri hamajlije:
Jedna od glava,
Druga od oči,
Treća od treska
Da ne zagineš,
Mlada, zelena,
Mlada, zelena,
Nenagodena,
Nenagodena,
Nenanosena.«« 21

112.

Jana se orosila

— »A, što si se, Jano, rosom orosila?«
— »»Ja sam bila, mâle, u rosne livade
— »I dosad su, Jano, te rose padale,
Ali nisu, Jano, tebi do đerdana!» —
— ««Kad me pitaš, mâle, pravo da ti kažem:
Kad sam bila, male, u rosne livade,
Susrete me, male, mlado neženjeno,
Uhvati me, male, za bijelu ruku,
Pa me tjera, male, kroz rosne livade;
Tune sam ti, male, đerdan orosila.««12

113.

Sadila sam bažulek

Sadila sam bažulek,
Sad mu ima treti den,
V skromnom mestu za gradom.
Idemo ga gledati,
Je l' je zniknul i precvel?
Utrgnemo kite tri:
Jedna tebi na škrljak,
Druga meni vu ruke,
Tretju z sobum vzememo,
Kad pojdemo vu gosti
K mojoj majki na večer,
Ne sedaj ti pri meni,
Da se ljudi ne sete,
Da se mi dva ljubimo. 14

114.

Bijeg dragomu

Ljepo ti je rano uraniti,
Dvor pomesti, vode donijeti,
Na vodici cvijet ostaviti.
Kad mi dragi na vodicu dođe,

Nek mi cvijet na vodici nađe!
Nek zna dragi, da sam dolazila
I na vodi cvijet ostavila!

115.

Djevojka i jabuka

Pocmiljela na gradu jabuka,
Pitala je sa grada djevojka:
»Šta je tebi, na gradu jabuko?«
— »»Prodi me se, sa grada djevojko!
Mlad me bere, a star me kupuje;
Mlad me bere, a staru me daju;
Voljela bih mladu robovati,
Nego staru na šilti sjedjeti,
Kafu piti, a svilu nositi;
Volim s mladim po gori hoditi,
Glog zobati, lišća vodu piti.««

116.

Djevojka moli Đurđev dan

Djevojka je Đurđev dan molila:
Đurđev danče, kad mi opet dođeš,
Kod matere mene da ne nađeš:
Jal' udata, jali ukopata,
Prê udata, nego ukopata.«

117.

Vinom će mu žile zalivati

Divojka je zelen bor gojila
Pa je boru ona govorila:
»Résti bolje, moj zeleni bore!
Ne resti mi visom u visinu,
Neg mi resti širom u širinu!
Pod tobom će svati ladovati,
Oli moji, oli seke moje,
Ol u selu posestrime moje.

Lipo će nam onaj danak biti!
Pa ni tebi ne će bit navarno:
Zelen-lišće ladenom vodicom.«
Vinom ću ti žile zalivati,

118.

Nema komu ružu dati

Mal mi je vrtek ograjen,
Pun mi je rožic nasajen;
Po njem se šeće devojka,
Za njom se rože gibleju.
— »Kaj se vi, rože, giblete?
Nemam vas komu trgati;
Otec i mati prestari,
Bratec i sestra premladi,
A moj je dragi predal'ko:
Prek jene gore visoke.
Vu noj mi gori zlati stol,
Za njim mi sedi dragi moj,
Za vratom ima rubček moj,
Ah, on je itak dragi moj!«

119.

Čežnja za dikom

Misliš, diko, da ne marim za te,
A ja marim i srce mi znade;
Kad u crkvu, molim Boga za te,
Kad iz crkve, okrećem se na te;
Oči krijem, da se ne nasmijem.
Što ih krijem, to se većma smijem;
Što pred sv'jetom ne pògledâm na te,
Stidljva sam, pa ne ću da gledim.
Diku kunem, a za dikom trunem.
Slatko ime, što ginem za nime!
Nije ime, da ginem za njime,
Već je ime, da se igram njime.

120.

Ne otimlji, već me mami

Boga moli mlado momče
— »Daj mi, Bože, zlatne roge
I srebrne paroščiće,
Da probodem boru koru,
Da ja viđu, šta j' u boru.«
Bog mu dade zlatne roge
I srebrne paroščiće,
Te probode boru koru.
Al u boru mlada moma,
Pak zasija kano sunce.
Njoj govori mlado momče:
— »Oj, čuješ li, mlada moma!
Prosio b' te, ne dadu te;
Mamio b' te, poći ne ćeš;
Otimô b' te, sâm ne mogu.«
Al govori mlada moma:
»Oj Boga mi, mlad junače!
Ne prosi me, ne dadu me;
Ne otimlji, poginut ćeš:
U men' ima devet braće,
I toliko brätučêda;
Kad pojašu vrane konje
I pripašu britke sablje,
Pak nakrive vuči-kape,
Strahota je pogledati,
A kamo li dočekati.
Grihota je poginuti,
A sramota pobjegnuti:
Već ti mámi, ja ću doći.« 29

121.

O jablane, savij grane!

O jablane, savij grane!
Uzmi mene među svoje grane,
Pa me baci moru na jaliju,
Da ja vidim Muju i Aliju!
Da ja pitam Muje i Alije:
»Il je lašnje kugu bolovati,

Ili dragu drugom pregorjeti?«
Meni veli Mujo i Alija:
»Triput lašnje kugu bolovati,
Nego dragu za drugim gledati,
Jer od kuge samo boli glava,
A za dragom i srce i glava.« 12

122.

Neka biva, što se u snu sniva!

Zora rudi, majka kćerku bûdi;
Zora svita, majka kćerku pita:
»Kćeri mila, šta si noćas snila?«
— »»Sve oltare i svilene dare,
I prstenje i zelene v'jence,
Mnoge svate, gdje me dvoru prate.««
— »Neka biva, što se u snu sniva!« 7

123.

Primorska ljepotica

Oj divojko, ča si tako lipa,
Pari, da te narandža rodila?
— »Nije mene narandža rodila,
Ner me majka u gori umila;
Bura mi je zibalnicu bila,
Vali su me po moru valjali,
A ribari na mrežu lovili.
Mislili su, da sam i ja riba,
A ja bila mlada divojčica.« 9

124.

Srce puno jada

Romanijo, puna ti si hlada,
Srce moje još punije jada!
Od mog jada crna gora vene,
Od žalosti trava djetelina.
Al za jade nitko i ne znade,

Već ja jadna i srdašce moje:
Da ja mlada ne imadem draga,
Jer mi ga je druga primamila.
Da Bog da se s njime pomamila!
Od pomame po gori hodila,
Žir zobala, s lista vodu pila!
Na tvrdi se kamen naslonila,
Šipovim se granam' pokrivala,
Ni tu ona mira ne imala! 14

125.

Dva Slavulja

Dva slavulja svu noć prepjevaše
Na pendžeru prošene djevojke.
Pitala ih prošena djevojka:
»Oj Boga vam, dva slavulja mlada!
Il ste braća ili bratučedi?«
Al govore dva slavuja mlada:
»Nit smo braća, niti bratučedi,
Već dva drûga iz zelena lúga;
Imali smo i trećega druga,
Imali smo, pa smo izgubili,
I čuli smo, da se oženio,
Pa idemo, da snahu vidimo;
Nosimo joj od zlata preslicu,
Na preslici misirsko povjesmo.« 14

126.

Kopčić kuca, da Fatu dokuca

Kopčić kuje na moru sahata,
Kopčić kuje, daleko se čuje.
To začula Fatušina majka,
Govorila Fatuši djevojci:
»Čuješ Fato, Kopčića sahata,
Gdje se kuje, kako li se čuje!«
Na to majci besjedila Fata:
»Čuješ li me, moja mila majko!
Ono Kopčić ne kuje na moru,
Niti kuje, nit kuca sahata,
Jer je davno sahat sakovao,
Već on kuca, da mene dokuca. 12

127.

Crnim okom šeher zapalila

Ili grmi, il se zemlja trese,
Il udara more o bregove,
Il pucaju na grádu topovi?
Niti grmi, nit se zemlja trese,
Nit udara more o bregove,
Nit pucaju na gradu topovi,
Već djevojka šeher zapalila
Crnim okom kroz srčali-pendžer
Gledajući dragog iz mehane. 9

128.

Preletjet će zeleno stoborje

U mahali jadidžar-djevojka
Svoj mahali jade zadavala,
A najviše jedinom u majke.
Poručuje jedinoga majka:
»A bora ti, jadidžar-djevojko!
Ne mami mi sina jedinoga,
Jer tako mi bora zelenoga,
Načinit ću dvore javorove,
Oko dvorâ nasadit stòbôrje;
U dvore ću sina zatvoriti,
Nek mi sjedi u mermer-avliji!«
Poručuje jadidžar-djevojka:
»O gospodo, jedinoga majko!
U mene su krila labudova,
Preletjet ću zeleno stoborje,
Doletjet ću u bijele dvore:
U mene su oči sokolove,
Ja ću vidjet tvog sina jedinog.« 18

129.

Poslat će mu ruke u pamuku

Lipa Páva u kovilju spava,
K njoj se Rade kroz kovilje krade:
»Mila Pâvo, hoćeš poći za me?« —

— »»Hoću, Rade, ako majka dade.
Ako li mi ne uzdade majka,
Poslat ću ti ruke u pamuku,
Bîlo lice u finom papiru,
Crne oči u rumenom vinu««. —
— »Šta će ruke u bilom pamuku,
Kad se pamuk grliti ne more?
Šta će lice u finom papiru,
Kad se papir ljubiti ne dade?
Šta će oči u rumenom vinu,
Kad me vino gledati ne more?« 14

130.

Dragi i nedragi

Konj zelenko rosnu travu pase,
Za čas pase, za dva prisluškuje,
Gdje djevojka svoju majku moli:
»Ne daj mene, majko, za nedraga!
Volim s dragim po gori hodati,
Glog zobati, s lista vodu piti,
Studen- kamen pod glavu metati,
Neg s nedragim po dvoru šetati,
Šećer jesti, u svili spavati.« 9

131.

To je blago, što je kome drago

Sunce pade na behar na voće,
Da Bog dade svakom, tko što hoće!
A i meni, što je meni drago.
Volim drago, neg carevo blago;
Što će meni sve carevo blago,
Kad ja nemam, što je meni drago?

132.

Najljepši darovi

U gori je jela nèsječena,
Pod jelom je voda netočena,
Točila je Ane nèprošena,

Gledala je lipog Ive majka,
Govorila lipog Ive majka:
»Ne čin' čina, Anice djevojko,
Ne čin' čina, ne mami mi sina!
U mog sina puno roda ima,
Puno roda, a sve je gospoda,
A ti mlada b'jela ruha nemaš.«
Govorila Anica djevojka:
«Bora tebi, lipog Ive majko!
Imaš li ti stotinu svatova,
A ja imam stotinu marama.
Starom svatu i vjenčanom kumu,
Njima imam svilene košulje.
Tebi nosim, svekrvice moja,
Bistru pamet i bijele ruke.
Ivi nosim, svekrvice moja,
Ivi nosim pribijelo lice.« 20

133.

Svjet diki

Ja sam svoju svjetovala diku:
Moja diko, ne prolazi često,
Jer je moja majka domišljanka,
Pa će reći, da se milujemo.
Mi se nikad ni vidjeli nismo
Samo smo se triput poljubili;
Da tko broji, stotina bi bila,
Da tko piše, hiljada bi bila. 8

134.

Želja oboga

Djevojčica vodu gazi,
Djevojčica vodu gazi,
Noge joj se b'jele;
Za njom momče konja jaše,
Grohotom se smeje:
— »Gazi, gazi, djevojčice,
Ne bi l' moja bila!«
— »»Kad bih znala i vidjela,

Da bih tvoja bila,
Mljekom bih se umivala,
Da ih b'jela bila;
Ružom bih se utirala,
Da b' rumena bila;
Svilom bih se opasala,
Da bih tanka bila.«« 14

135.

Mlad je dragi gondže u Đul-bašči

Pošetalo zlato materino
Po zelenoj bašči daidžinoj,
Šetajući crnu zemlju ljubi:
»Crna zemljo, primi mene u se,
Jer me majka za nedraga daje,
Za nedraga, za stara junaka.
Star je junak suh javor u gori:
Sunce sjaje, javor-drvo sahne,
Kiša pada, javor-drvo truhne,
Vjetar puše, òblâma mu grane.
A mlad dragi gondže u đul-bašči:
Kiša pada, gondže napreduje,
Sunce sjaje, gondže miris daje,
Vjetar puše i gondžetom niše,
Miris daje, pa dragoj pristaje.« 15

.136

Jablanova tužba

Oj jablane, klikovane!
Što no sinoć klikovaše,
Kakva li ti nužda bješe?
Al te voda potopila,
Ali vatra pogorjela,
Ali vojska poharala,
Ali ovce potirale,
Ol djevojke potrgale?
Jablan-drvo odgovara:
»Nit me voda potopila,
Niti vatra pogorjela,

Niti vojska poharala,
Nit su ovce potirale,
Već djevojke potrgale.
Il djevojke udajite,
Il jablana ne sadite!« 16

137.

Šuma će se hlada ishoditi

Šumo gusta, puna ti si hlada,
Srce moje još punije jada!
Šuma će se hlada ishoditi,
Srce moje jada za nikada;
Šuma hlada, kad lišće opada,
Srce jada, kad u zemlju pada. 6

138.

Ljuba Alagina

L'jepa ti je u Alage ljuba!
Te ljepote u svoj Bosni nema,
U svoj Bosni i Hercegovini.
Zalud njojzi sva ljepota njena,
Kad Alaga i ne gleda na nju.
Već on ljubi Omerovo zlato,
Koje-no je u kavezu raslo;
Nit je vid'lo sunca ni mjeseca,
Niti znade, na čem žito rodi,
Na čem žito, na čem rujno vino. 10

139.

Da zna zora

Da zna zora, što je želja moja,
Ne b' svanula za godinu dana;
Ne b' svanula niti do Duhovâ,
Od Duhova do Petrova dana,
Dok po polju sva ne sazre trava;
Onda rekla majka diku zvati,
Diku zvati, mene diki dati. 7

140.

Svila bi se u Matin torbak

Kad mi moja na um padne draga,
Ja ne pazim mraka ni oblaka,
Već ja idem, kud me konjic nosi.
Dobro me je konjic nanosio,
Nanosio dragoj pod pendžere,
Gdje se draga s majkom pregovara.
Da je za što, ne bih ni žalio,
Već za jednu tananu košulju.
Majka veli: »Ivi će košulja!«
Draga veli: »Mati će košulja,
S kim sam, majko, goveda čuvala,
S kim sam, majko, u milosti rasla.
Da sam svila, ja bih se savila
U torbake Mate govedara!
Da sam ruža, ja bih se razvila
Pred dvorima Mate govedara!
Da sam loza, ja bih se smotala
Oko dvora Mate govedara.« 18

141.

Riba i djevojka

Djevojka sjedi kraj mora,
Pak sama sebi govori:
»Ah, mili Bože i dragi,
Ima l' što šire od mora?
Ima l' što duže od polja?
Ima l' što brže od konja?
Ima l' što slađe od meda?
Ima l' što draže od brata?
Govori riba iz vode:
»Djevojko, luda budalo!
Šire je nebo od mora,
Duže je more od polja,
Brže su oči od konja,
Slađi je šećer od meda,
Draži je dragi od brata.«

142.

Tri tuge

Slavulj ptica mala
Svakom pokoj dala,
A meni junaku,
Tri tuge zadala:
Prva mi je tuga,
Na srdašcu momu,
Kad mi vranac konjic
Pod manom ne igra;
Druga mi je tuga
Na srdašcu momu,
Da se j' moja draga
Rasrdila na me;
Treća mi je tuga
Na srdašcu momu,
Da se moja majka
Daleko udaje.
Od ove tri tuge
Umrit ću ti, dušo!
Kopajte mi jamu
Na polju široku,
Za sablju široku,
A za dvi dumboku!
Povrh glave moje
Koplje udarite,
A za koplje ono
Vranca privežite;
Zobi mu podajte,
A vode ne dajte;
Nek me konjić žali,
Kada ljuba ne će! 30

143.

Nisam znala, nisam vjerovala

Nisan znala, nisam vjerovala,
Da je tako poljubiti slatko,
Otkako se ja poljúbih s tobom,
Ja od tada polúdih za tobom.
Poljubi me imena ti tvoga!
— »Nije ime, da me kuneš njime,
Već je ime, da se dičiš njime!« 7

144.

Hvala suboti

Koliko je u nedjelji dana,
Svi su dani od srebra skovani,
A subota od suhoga zlata;
Subota je nedjelju don'jela,
A nedjelja diku sa salaša.

145.

Teško drugu bez druga

L'jepo pjeva slavujak
U zelenoj šumici,
Na tananoj grančici.
Otud idu tri lovca,
Da streljaju slavuja;
On se njima molio:
»Nemojte mene streljati,
Nemojte mene streljati;
Ja ću vama pjevati
U zelenoj baščici,
Na rumenoj ružici.«
Uhvatiše tri lovca
I odn'ješe slavuja;
Metnuše ga u dvore,
Da im drage veseli.
Ne će slavuj da pjeva,
Nego hoće da jadi;
Odn'ješe ga tri lovca,
I pustiše u luge.
Stade slavuj pjevati:
»Teško drugu bez druga!
Teško drugu bez druga
I slavuju bez luga!«

146.

Lako ti je, tanke gusle moje

Lako ti je, tanke gusle moje,
Lako ti je pjanu zapivati
I žalosnoj majci zaplakati,

Koja kopa sina jedinoga,
Il ga kopa, il nä vôjsku sprêma!
I meni je, gusle, do plakanja,
Jer sam jutros na vodici bio,
Pa sam svoju dragu ugledao:
Ja se na nju bacih jabukama,
Ona na me ne će ni kamenom;
Kameno joj srce u matere,
Koja ju je 'naku porodila!

147.

Oj jabuko, grom te razgromio

Dvoje s' dragih zaašikovalo:
L'jepa Manda i Karlović Ivo;
Jabuka im dvore rastavljala.
Ljuto kune l'jepa Mandalina:
»Oj jabuko, grom te razgromio,
A munja ti grane opalila,
Što si naše dvore rastavila!«

148.

Caruj, care!

Caruj, care, al nemoj kô lane,
Ne vodi mi lane u katane!
Nije moje lane za katane,
Već je moje lane za ljubljenje,
Za ljubljenje i za milovanje.

149.

Bog ubijo Jelačića bana!

Bog ubio Jelačića bana,
Što mi uze gerze u soldate!
Što n' uzima oženjene ljude?
Gdje su po tri, uzmi po jednoga,
Gdje su po dva, ne rastavljaj braće,
Gdje je jedan, ne cvijeli majke!

150.

Sokolova suza

Podigla se kita Senjaninâ
Ispod Senja, grada bijeloga.
Do jednoga otpratila majka,
Ili majka, il sestrica draga;
Za Omerom nitko od nikuda,
Nego samo sirotica Fate.
Priko tri ga sela pripratila,
Za četvrtim tiho besidila:
»Moj Omere, obazri se na me!
Nek ja vidim crne oči tvoje,
Je l' se na njih suza pomolila?« —
— »»Moja Fate, moja dušo draga!
Ne mogu se obazriti na te,
Jer su ovdi čudnovati ljudi;
Bog zna, što bi oni pomislili.
Nego ajde dvoru bijelome,
Pa odštaj do pod kulu moju!
Pod kulom je jela tankovita,
Na krilu joj sivi sokol sidi.
Kad te dođe želja do Omera,
Ti pogledaj sivoga sokola,
Kako plače za svojim junakom!
Kako plače, i kako uzdiše!
'nako i ja, draga dušo moja,
Za tobom ti plačem i uzdišem««.

151.

Ništa se sakriti ne može

Dva se draga na livadi ljube;
Oni misle nitko ih ne vidi,
Al njih gleda zelena livada,
Pa kazuje stadu bijelome;
Stado kaza svojemu pastiru,
Pastir kaza na putu putniku,
Putnik kaza na vodi vozaru,
Vozar kaza orahovoj ladi,
Lada kaza studenoj vodici,
A vodica djevojačkoj majci,

»A livado, ne zelenila se!
Ljuto kune lijepa djevojka:
B'jelo stado, poklali vas vuci!
A pâstîru, posjekli te Turci!
A putniče, noge t' usahle!
A vozaru, voda t' odnijela!
Laka lado, vatra t' izgorjela!
A vodice, ti ga usahnula!«

152.

Tvoja me svekrva rodila

Mlad se Ivo kroz Karlove šeće,
Mamuze mu o ćupriju zveče,
Konjic mu je pribijela vila,
Na njemu je sve crvena svila.
Gledala ga s pendžera divojka,
Gledajući dozivala majku:
»Odi, vidi, moja mila majko!
Lîpa konja, još lipšeg junaka.
Blâgo majki, koja ga rodila,
Blago seki, koja ga nijala,
Blago ljubi, koja će ga ljubiti!«
Al govori Ivo sa konjica:
»Ne budali, s pendžera divojko!
Tvoja me je svekrva rodila,
Tvoja me je zaova nijala,
Ti si ljuba, ti ćeš me ljubiti.«

153.

Sve se kanim . . .

Sve se kanim, da se dike manim,
Al se dike ja maniti ne ću,
Dok ne zažgu čelo glave sv'ječu,
I ne dođu daci sa čiraci,
I popovi s bijeli stiovi...

154.

Andro Drenjanin bira djevojke

Igra kolo u dolu u hladu,
U zelenoj Marinoj bašči.
Otud ide Andro Drenjanine;
Stade kolo Andrê gledajući,
Al govori Andro Drenjanine:
»Nisam došo ja kola stavljati,
Već sam došo divojak' gledati.
Čija j' seka u bijelom perju,
Čija li je u žutomu milju,
Čija j' seka u zelenom vincu?«
Al govori Nikola iz kola:
»Moja j' seka u zelenom vincu,
Posestrima u žutomu smilju,
A stričevka u bijelom perju.«
Al govori Andro Drenjanine:
»Tvoja seka — moja virna ljuba,
Posestrima — za moga sestrića,
A stričevka — za moga stričić 18

155.

Janko Sibinjanin i Jela udovica

Čador penje Sibinjanin Janko
Blizu dvora Jele udovice.
Besjedi mu Jela udovica:
— »Oj boga ti, Sibinjanin Janko,
Ne penj' čador blizu dvora moga;
U mene su kćeri neudate,
Mile snahe skoro dovedene.« —
Al besjedi Sibinjanin Janko:
— »Ne budàli, udovice Jelo!
Ne budali, kad budàla nisi.
Ako su ti kćeri neudate,
Razudaj ih, za koga ti drago,
Pa nek ljube, za koga otidu,
Mile snahe, za koga su došle;
Ja ću t e b e Jelu udovicu.« 15

156.

Momče oči razoblači

S one strane Save vode
Jablan-drvo ružom cvate;
Za tu ružu nitko ne zna,
Samo jedno mlado momče
Pun je šešir natrgao
I svilene rukavice,
Pa ih šalje Zagrad-caru,
Al govori Zagrad-care:
»Što ćemo mu za dar dati?
Dat ćemo mu vrana konja.« —
Momče oči näoblâči ,
Iz čela mu kiša pade,
A iz lica susnježica.
S one strane Save vode
Jablan-drvo ružom cvate;
Za tu ružu nitko ne zna,
Samo jedno mlado momče.
Pun je šešir natrgao
I svilene rukavice,
Pa ih šalje Zagrad-caru,
Al govori Zagrad-care:
»Što ćemo mu za dar dati?
Dat ćemo mu djevojčicu!« —
Momče oči räzoblâči,
Iz čela mu sunce sjalo,
A iz lica mjesečina. 24

157.

Djevojka je imanje do vijeka

Sjedi moma u gradini,
Brazdu brazdi, vodu mâmi,
Da nàmâmi u gradinu,
Da zaliva râno cv'jeće,
Rano cv'jeće b'jel bosiljak,
B'jel bosiljak, žut karanfil.
Gdje brazdila, tu zaspala.
Vrgla glavu u bosiljak,
Vrgla ruku u karanfil,

Vrgla noge u vodicu,
Pokrila se tankom krpom.
Izbila je sitna rosa,
Kao ljetnju prepelicu,
Kô jesenju lubenicu.
Otud ide ludo mlado,
Ludo mlado neženjeno,
Uhvati se za dva kóca,
Pa preskoči u gradinu,
Pa govori ludo mlado:
»Da l' da berem kitu cv'jeća?
Da l' da ljubim mladu momu?
Kita cv'jeća mal do podne,
Mlada moma mal do v'jeka.« — 2

158.

Nesretna djevojka

Djevojka junaku prsten povraćala:
— »Naj ti prsten, momče, moj te rod ne ljubi.
Ni otac, ni majka, ni brat, ni sestrica;
Al me nemoj, momče, na glas iznositi,
Jer sam ja sirota nesretna djevojka:
Ja bosiljak sijem, meni pelen niče.
Oj pelen, pelenče, moje gorko cv'jeće!
Tobom će se moji svati nakititi.
Kad me stanu tužnu do groba nositi.« 9

159.

Od cure usahnulo srce u junaku

Vidjeh čudo prije neviđeno.
Gdje s' djevojka sa suncem prepire:
»Žarko sunce, ljepša sam od tebe!« —
— »»O djevojko, lijepa ljëpoto!
Da vidimo, tko j' od koga ljepši!
Ti izađi ù polje zèlenô,
Ja ću izać' nä nebo vìsokô.
Ti ukaži svu svoju ljepotu,
A i ja ću svoju ukazati.«« —

Cura sade u polje zeleno,
Sunce skoči na brdo visoko:
Od sunca je gora usahnula,
A od cure srce u junaku. 13

160.

Djevojka i okovan delija

Vozila se po moru galija,
U galiji okovan delija.
Gledala ga s pendžera djevojka.
— »Što me gledîš, s pendžera djevojko?
Okovan sam, ljubit' te ne mogu,
Oženjen sam, uzet' te ne mogu.« —
— »»Ne gledam te, da me mladu ljubiš,
Nit te gledam, da me mladu uzmeš,
Već te gledam, da te nešto pitam:
Čim' ti tvoje sokolove hraniš,
Čim ih hraniš, čim li ih napajaš?«« —
— »Biser trunim, sokolove hranim,
Suze ronim, sokolove pojim.« 13

161.

Tamburdžija Ivo

Tamburao tamburdžija Ivo,
Tambura se na daleko čuje,
Na daleko po sve Sarajevu.
To su čule Sarajke djevojke;
Jedne vele: da ga pogubimo!
Druge vele: da ga protjeramo!
Treće vele: da ga objesimo!
Al govori tamburdžija Ivo:
»Nisam kuja, da me protjerate,
Ni vještica, da me pogubite,
Već sam junak, da me objesite.
Kad bih znao, na koje bi drvo,
Ja bih drvo zlatom obaljao,
Na vršiki i srebrom i zlatom;
Od zlata bih kline popravio,

I na kline tambure vješao;
Nek se znade, s čeg' sam poginuo:
S tamburanja i s ašikovanja!« 18

162.

Ispunjena želja

Boga moli momče neženjeno,
Da se stvori kraj mora biserom,
Gdje djevojke na vodu dolaze,
Da ga kupe sebi u njedarca,
Da ga nižu na selenu svilu,
Da ga meću sebi pod gr'oca,
Da on sluša, šta koja govori:
Govori li svaka o svojemu,
Govori li draga i o njemu.
Što molio, to mu Bog i dao.
Stvorio se kraj mora biserom,
Gdje djevojke na vodu dolaze.
Kupile ga sebi u njedarca,
Nizale ga na zelenu svilu,
Metale ga sebi pod gr'oca,
Slušao je, šta koja govori.
Govorila svaka o svojemu,
Govorila draga i o njemu. 18

163.

Ukopaj me pokraj srca svoga

Cvati, ružo, nemoj opadati!
Boluj, Ahmo, nemoj umirati,
Jer te nemam nigdje ukopati,
Van da bih te u njedrim' kopala.
Bolan Ahmo dragoj odgovara:
»Bolovat ću, pa ću i umr'jeti.
Nemoj mene nigdje ukopati,
Već me kopaj u svoja njedarca,
U njedarca pokraj srca svoga!« 9

164.

Ne bi li mu šta od sanka kazala

Prodoh goru, prodoh drugu zelenu,
Kad u treću jasenovu najveću,
Al u gori prostrta je ložnica,
U ložnici moja draga zaspala.
Nit je mogu od dragosti buditi,
Nit je mogu od veselja ljubiti.
Nego počeh od veselja moliti:
Da mi Bog dâ vihar-vjetra od mora,
Da odlomi jednu granu sa bora,
Ne bi l' pala mojoj dragoj na lice,
Ne bi li se moja draga prenula,
Ne bi l' meni šta od sanka kazala! 12

165.

Na što ga je mjera namjerila

Podigoh se jutros lov loviti
Na šarenu dobru konju mome,
Prije dana i bijele zore;
Sobom vodim hrta i sokole.
Al me mjera namjerila bila
Na djevojku pri brdu zaspalu.
Ona spava u debelu hladu,
Pod glavom joj snopak djeteline,
Na prsima dva b'jela goluba,
A na krilu šareno jelenče,
Pa sam 'vako junak odredio:
Momu konju snopak djeteline,
Mom sokolu dva b'jela goluba,
A mom hrtu šareno jelenče,
Meni mladu gizdavu djevojku!
Istom tako sobom govoreći
Probudi se gizdava djevojka,
Pa me ljubi u oba obraza. 19

166.

Momak kune majku djevojačku

Oj ti Cv'jeto, l'jepo cv'jeće!
Bog ubio majku tvoju,
Koja tebe taku rodi,
I posla te nasred sela,
Gdje junaci vino piju,
Mladi momci kamen meću;
Gdje nevjeste kolo vode,
A djevojke pjesme poju;
Te ja tebe ondje vidjeh,
Da me uvijek srce boli.

167.

Kakva je moja djevojka

Ja usadih jelu na kamenu.
Kad je kiša, sve je jela viša,
Kad je sunce, jela zelenija,
Kad je vihar, jeli dul razvija,
Onaka je u mene divojka:
Kad je ljubim, sve je rumenija,
Kad je karam, sve je veselija.
Lipa mi je, radosna je na me,
Draga mi je, draža od sestrice.
Da je majka hoće dati za me,
Draža bi mi i od majke bila.

168.

Nevaljali mujezin

Sve mujezin bolji od boljega,
Al najgori Meho i Alija.
Kad kujišu, Boga ne pominju,
Već spominju do dv'je jauklije:
»Moja Hajko, i otac i majko!
Moja Unko, moja desna ruko!«

169.

Mujezinovi boli

Da mi Bog da sabah-zorske vjetrove
Da poberem po đul-bašči đulove!
U toj bašči sitna trava zelena,
Tu mi sjedi Šahin-Neva gospoja,
I podvlači ćaben,surmu pod oči.
Ona misli, da to nitko ne vidi,
Al to vidi mlad mujezin s munare.
On ne umi na munari učiti,
Već on poče na munari pjevati:
»Oj, boga ti, i te tvoje obrve,
Moju si mi pamet zanijela!«

170.

Momak i djevojka

Oj djevojko, pitoma ružice!
Kad si rasla, na što si gledala?
Il' si rasla na bor gledajući,
Il' na jelu tanku ponositu,
Il' na moga brata najmlađega?«
— »»Oj, junače, moje jarko sunce!
Nit sam rasla na bor gledajući,
Nit na jelu tanku ponositu,
Nit' na tvoga brata najmlađega,
Već sam mlada — prema tebi rasla««.

171.

Momak opčinjen obrvama

Oj djevojko, selen velen,
Ne uzvijaj obrvama,
Na zadaji jad momcima;
I meni si jad zadala:
Konja vodim, pješe hodim;
Čizme nosim, a bos hodim;
Hljeba nosim, a gladan sam;
Vodu gazim, a žedan sam.

172.

Najljepši miris

O, djevojko, duša moja!
Čim mirišu njedra tvoja?
Ili dunjom il narančom,
Ili smiljem il bosiljem?
— »Oj boga ti, mlad junače!
Moja njedra ne mirišu
Niti dunjom ni narančom,
Niti smiljem ni bosiljem,
Veće dušom djevojačkom«.

173.

Dragi piše dragoj

Vitar puše, al-katmerom niše,
Dragi dragoj bilu knjigu piše:
»Draga moja, draga dušo moja!
Pošalji mi duše u pamuku,
Crna oka na jazi-ćagetu,
Bila lica struka bosioka;
Ja ću tebi cvića svakojaka:
Miloduha, da se milujemo,
Kalopera, da se ne karamo,
Bosioka, da se poljubimo.«

174.

Zakukat ću kao kukavica

Ah, moj Mijo, gdje si sinoć bio?
— »Gdje sam bio, dobro mi je bilo:
Vidio sam ljepotu djevojku;
Okrenu se, nasmija se na me,
Čini mi se, da bi pošla za me.
Iskô bih je, al je ne da majka;
Ukrô bih je, al je čuva straža.
Pred kućom joj badem drvo raste,
Popet ću se bademu na grane;
Zakukat ću kao kukavica,

Previjat ću kao lastavica,
Uzdisat ću kao udovica,
Zaplakat ću kao i djevojka;
Ne bi l' joj se majka smilovala,
Ne bi li je meni poklonila«.

175.

Hajde dušo da se milujemo

Hajde, dušo, da se milujemo,
Gdje reknemo, da se sastanemo:
Il' u tvome il u mome dvoru;
Il u tvojoj il u mojoj bašči;
Il u tvome il u mom dućanu.
Ti se stvori u dućanu alva,
Ja ću biti u dućanu kalfa,
Pa ću doći, da tebeka ljubim.
Reći ćedu izokola ljudi,
Da ja jedem u dućanu alvu,
Al ja ljubim, potajno djevojku.
Stvor' se dušo, u gradini ružom,
Ja ću s' stvorit u b'jela leptira,
Pa ću pasti na rumenu ružu;
Reći ćedu izokola ljudi,
Da ja grizem u gradini ružu,
A ja ljubim potajno djevojku.

176.

Srce vuće pored tvoje kuće

Prođi, luče, kud te srce vuče!
— »Srce vuče pored tvoje kuće«.
A što vuče, kad je bilo juče?
— »Bilo juče, pa vidjelo luče,
Juče bilo, pa se pomamilo«.

177.

Tri klobuka rasklimao

Misec zajde, junak projde
Prida dvore divojčine:
Vriskom konjić zavriskuje.
Probudi se divojčica,
Pa proklinje mlad junaka:
»Proklet bio, mlad junače,
Što mi razbi sanke moje,
Sanke moje i sâm svoje!«
Al govori mlad junače:
»Ne budali, divojčice!
Što ti žališ sanke svoje,
Ane žališ trude moje:
Troje čizme razdero sam,
Tvomu dvoru dolazeći,
Tri klobuka rakslimo sam,
Tvom se rodu klanjajući«. 16

178.

Luče

Čije li su tarabe,
Cija li su vrata?
Čije li je ono luče,
Što kroz prozor guče?
Mamine su tarabe,
Mamina su vrata,
Mamino je ono luče,
Što kroz prozor guče.
Preskočit ću tarabe,
Preskočit ću vrata,
Poljubit ću ono luče,
Što kroz prozor guče.
Srdit će me mamica,
Srdit će se tata,
Al se ne će ono luče,
Što kroz prozor guče. 16

179.

Iskrena ispovijest

Djevojčice, zlato materino!
Što mi tebe biju i karaju?
Da ja znadem, draga dušo moja,
Da mi tebe biju i karaju
Sa mojega česta dolaženja,
Ja bih tebi češće dolazio,
Ne bi li te majka otjerala,
I mom b'jelom dvoru dotjerala. 8

180.

Ja usadih vitu jelu

Ja usadih vitu jelu,
Vitu jelu u kamenu.
Ne obiđoh za godinu,
Ni za drugu polovinu.
Kad ja odoh da obiđem,
Al se jela ponijela:
Iz vrha joj biser kaplje,
Iz srijede pčele lete,
A iz stabla Dunav teče.
Biser beru djevojčice,
Pčele tresu nevjestice,
Dunav piju košutice.
— Košutice, rosna ti si,
Gdje li bila, te si rosna? —
»Ja sam išla na daleko,
Svome bratu po djevojku«. —
— Je l' daleko ta djevojka? —
— »Nije vrlo ni daleko:
Tri dni dana preko mora,
I četiri preko polja!«
Je l' kolika ta djevojka? —
— »Nije vrlo ni golema:
Dobru konju do grebena,
A junaku do ramena«. —
— Je li l'jepa ta djevojka? —
— »Nije vrlo ni lijepa:
Kano gruda b'jela sn'jega,
Iz čela joj sunce sjaje,
Ispod grla mjesečina«. 29

181.

Penjat ću se jablanu na grane

Majka kara Luku govedara:
»O, moj Luka, gdje su ti goveda?«
— »»Otjerali požeški volari;
Jutrom vole, a večerom krave,
Oko podne sitno jalovinje.
Jalovinje bježi pod Podvinje.
Lijepa je pod Podvinjem trava,
Još je ljepša u matere Ana.
Da je hoće da za mene dade!
Prosio b' je, al je ne da mama,
Ljubio b' je, al je čuva straža.
Pred kućom joj jablan-drvo raste:
Penjat ću se jablanu na grane,
Pa ću kukat kano kukavica,
Prevrtat se kano lastavica,
Uzdisat ću kano sirotica ,
Ne bi l'mi se smilovala majka
Ne bi l' meni jedinicu dala!«« 18

182.

Srdi, da se ne srdi

Srdo moja, ne srdi se na me,
Jer ako se ja rasrdim na te,
Sva nas Bosna pomiriti ne će,
Ni sva Bosna, ni Hercegovina. 4

183.

Travnik zapaljen očima

Što se ono Travnik zamaglio?
Ili gori, il ga kuga mori?
Il ga Janja očim' zapalila?
Niti gori, nit ga kuga mori,
Već ga Janja očim' zapalila.
Izgorješe dva nova dućana,
Dva dućana i nova mehana,
I mešćema, gdje kadija sudi. 8

184.

Moj jagluče, moja sirotinjo

Draga dragom vezen jagluk dala,
Jagluk dala, pa mu se udala.
Jagluk dere sirotica Ivo,
Jagluk dere, za Marušom vene,
Pa jagluku Ivo govorio:
»Moj jagluče, moja sirotinjo!
Kamo ruke, koje su te vezle,
Medna usta, koja su brojila,
Crne oči, koje su gledale,
Bistra pamet, koja je mislila?
B'jele ruke zagrlit me ne će,
Medna usta poljubit me ne će,
Crne oči pogledat me ne će,
Pamet bistra na me mislit ne će,
L'jepa Maro, da od Boga nađeš!« 15

185.

Duge noći

Oj na ove duge noći,
Tko ne ljubi crne oči,
Ne pada mu san na oči,
Već mu pada jad na srce. 4

186.

Dvoje milih i dragih

Vijala se bela loza vinova
Spod onoga belog grada Novoga.
Nije ono bela loza vinova,
Već su ono do dva mila i draga,
Kî se jesu od malena ljubili
I va onu svitlu knjigu učili.
Projdem goru, projdem drugu visoku,
I ogledam jedan listak javorja:
Pod javorom posteljica rastrta,

Na njoj leži moja mila i draga,
Kojom sam se i zmalena ljubio,
I va onu svitlu knjigu učio.
Grihota ju j' na spavajuć ljubiti.
Molit hoću višnjeg Boga od neba,
Da popuhne tihi vjetrić od mora,
Da otruni jedan lista javorja,
I da pade mojoj dragoj na lišce,
Probudi se moja mila i draga. 18

187.

Tri dobra

Posavino, moje polje ravno!
Zalud mi je, što si polje ravno,
Kad u tebi vjekovati ne ću,
Samo ovo ljeto ljetovati,
A na jesen pute putovati.
U tebi mi tri dobra ostaju;
Prvo dobro: star otac i majka,
Drugo dobro: djever i snašica,
Treće dobro: bratac i sestrica. 9

188.

Ne ženi se mlad

Lasno ti je poznat oženjena:
Mrki su mu pomršeni brci,
Mrki perčin mahom podgorio;
Kad se šeće šefteli-sokakom,
Kad se šeće, sve gleda preda se.
Kao da je burmu izgubio.
Još je lakše poznat neženjena:
Mrki su mu zasukani brci,
Mrki perčin bio vrat prekrio;
Kad se šeće šefteli-sokakom,
Kad se ćeše, svud očima striže,
Po pendžeru s desne i s lijeve,
Kao soko vrh guste planine,
Ne bi l' za se ulovio lova. 14

189.

Anđa Kopidžija

Visoko se soko vije,
Još su viša gradu vrata;
Anđa im je kapidžija;
Suncem glavu povezala,
Mjesecom se opasala,
A zvjezdama nakitila. 6

190.

On joj gleda ćudi i pameti

Kolo vodi bratac i sestrica.
Brataj seju iskraj kola viče:
»Tiho igraj, moja seko draga!
Tiho igraj, a prida se gledaj,
Sad će proći junak na đogatu.
Na đogatu, väs u suhu zlatu.
Zamìrat će u kolu divojke«.
Istom oni u toj riči biše,
Al eto ti Ive na đogatu,
Na đogatu, vas u suhu zlatu.
Stalo kola, pa Ivana gleda.
Progovara Ivo sa đogata:
»Vi igrajte, mene ne gledajte!
Ja ne gledam vezenih rukava,
Što su kojoj t u đ e ruke vezle,
Već ja gledam ćudi i pamcti,
Što ću povest svojoj miloj majci«.
Istače se iz kola divojka,
Pa govori Ivi na đogatu:
»Ne gledamo zlata ni đogata,
Već gledamo na konju junaka,
Za što ćemo svoju mladost dati«.
Kad to čuo Ivo sa đođata,
On je uze za bijelu ruku,
Pa je baci za se na đogata,
I odvede svojoj miloj majci. 26

191.

Kletva i želja

Oj djevojko, moj budimske vezire!
Što mi šetaš kao jelen po gori?
Eda Bog da, pa te lovac ulovi
I menika siromaku pokloni!

192.

Plivaj Terzijane

Platno b'jeli Lelija djevojka
Na kamenu sprama Sarajeva;
Puče kamen na dvoje na troje,
I utonu Lelija djevojka
Žalilo je cj'elo Sarajevo,
Ponajviše Sarajli-Ilija;
Od jada je tamburu razbio,
Zlatne žice po putu gubio,
A terzijan u vodu bacio,
Terzijanu tiho govorio:
»Plivaj, toni, zlatan terzijane,
Kao moja Lelija djevojka!«

193.

Mara kraj Dunava

Šetala se lepa Mara,
Vu Dunaj se ogledala,
Sama sebe zagledala.
Za njom šece malo dete,
Malo dete, mali Ivan,
V rokaj drži đunđen ropčec:
»Peri, Mara, đunđen ropčec,
Prez vodice prez sopuna;
Tvoje roke beli sopun,
Tvoje soze bistra voda.
Suši, Mara, đunđen ropčec
Prez sončeca prez vetreca;
Tvoje oči žarko sonce,
Tvoja sapa hladni veter.

194.

Kletva kudiocima

Oj Cetinjo, tiha vodo hladna!
Tiho teci, sela ne zanesi;
U selu je moja jauklija,
Kude mi ju troji kudioci.
Jedni vele: sanljiva djevojka;
Drugi vele: ljuta guja;
Treći vele: neljupka je roda.
Koji vele: sanljiva djevojka,
Ne imali u bolesti sanka!
Koji vele: ljuta kao guja,
Guje im se na srce savile!
Koji vele: neljupka je roda,
Ne ljubili od srca evláda!

195.

Mitrovkinja caru francuskom

Mitrovica kraj Save stolica,
Na njoj sjedi mala Mitrovkinja,
Ona sejdi, pa sama besjedi:
»Oj Francuzu, care siloviti,
Puštaj momke, ostaše djevojke;
Potrunuše gunje i jabuke,
I košulje zlatom navezene«.

197.

Gora i djevojka

Djevojka je crnu goru klela:
»Crna goro, žao mi je na te,
Jer moj dragi putuje kroza te.
Nit mi veli: zbogom ostaj, draga!
Nit mi veli: opet ću ti doći!
Nit mi veli: u srcu te nosim.
Već on kapu na oči navlači,
Crne oči u zemlju obara,

B'jelo lice suzama obliva«.
Crna gora djevojki govori:
»Oj djevojko, draga dušo moja!
Pametna si, osjetit se možeš.
Što on kapu na oči navlači,
To on veli: zbogom ostaj, draga!
Što on oči u zemlju obara,
To on veli: opet ću ti doći!
Što on lice suzama obliva,
To on veli: u srcu te nosim. 18

198.

Žalosni djever

Sinoć meni kara-eber dođe,
Kara-aber, a u kara-doba,
Da se moja draga preprosila;
Da za koga, ni pô jada moga,
Već u selo za mog pobratima
Mene pobro u djeverstvo zove;
Kako ću joj tužan djever biti?
Kad joj stanem čašu nazdravljati,
Il ću reći: zdrava, snaho moja?
Il ću reći: zdrava, draga moja?
Ako reknem: zdrava, snaho moja,
Ja ne mogu srcu odoljeti;
Ako l' reknem: zdrava, draga moja,
Mom ću pobri volju pokvariti
Jadi poći, a dvojji ne poći!
Al ću poći, makar ću ne doći. 16

199.

Konj i mladoženja

Konja kuje Selim-begoviću,
Konja kuje, konj mu poskakuje;
Na konju mu okov pozvekuje;
Konju zbori Selim-begoviću:
»Đur đogate, zlatna kito moja!
Ne kujem te, da te preprodajem,
Već te kujem, sebi u svatove«. —
Stade đogo kano janje malo. 8

200.

Žalost za drugim

Djevojka se žarkom suncu tuži:
Oj sunašce, boli me srdašce!
Ne boli me bolom od bolesti,
Već me boli od teške žalosti,
Jer sam čula, da se ženi dragi.
Nek se ženi, i meni je drago!
I ja ću mu na veselje doći;
Lijep ću mu darak donijeti:
Svakom svatu po košulju tanku,
Starom kumu od gjolča košulju,
Milom dragu svilenu maramu;
Svile mu se kosti od bolesti,
Kano moje srce od žalosti! 13

201.

Najveća žalost

Svi dilberi, mog dilbera nema!
Da li mi je čuti, jal' vidjeti,
Il boluje ili ašikuje?
Volim čuti i da mi boluje,
Neg da s drugom dragom ašikuje.
Bolujući ikad će mi doći,
Ašikujuć nikad ni do v'jeka. 7

202.

Ljubavni rastanak

Dva cvijeta u bostanu rasla:
Plavi zumbul i zelena kada.
Plavi zumbul ode na Doljane,
Osta kada u bostanu sama.
Poručuje zumbul sa Doljana:
— »Dušo moja, u bostanu kado,
Kako ti je u bostanu samoj?«
Odgovara iz bostana kada:

— »Što je nebo, da je list hartije,
Što je gora, da su kalemovi,
Što je more, da je crn murećep,
Pak da pišem tri godine dana,
Ne bih mojih ispisala jada«. 13

203.

Da je pisar iz Zagreba grada

Da je papir osječka livada,
Da je tinta kutjevačka r'jeka,
Da je pero, kolik' Sarajevo,
Da je pisar iz Zagreba grada,
Ne bi môga raspisao jada! 5

204.

Majko moja, oženi me mlada!

Majko moja, oženi me mlada,
Dok me nije obuzela brada!
Jer su sada đavoli djevojke;
Kada vide bradata junaka:
»Gledaj, majko, u grahu strašila!«
Kada vide brkata junaka:
»Nuto, nêno, puha na orahu!«
A kad vide mlado golobrado:
»Nuto, mamo, dúšê djevojačke!« 9

205.

Sa sela rodica

Kupi s'jelo Jovan-begovica.
Koje veče s'jelo sakupila,
To je veče bratac s vojske dođe.
Obuče mu žensko odijelo,
Pa ga vodi među svoje s'jelo,
Pa je sestra brata svjetovala:

»Kada dođeš među moje prelo,
Što je staro, sve u ruku ljubi,
S nevjesta mau bijelo lice,
S djevojkama, gdje im mendžuš kuca«.
To je bratac seku poslušao.
Kad je došo među njeno prelo,
Što je staro, sve u ruku ljubi,
S nevjestama u bijelo lice,
S djevojkama, gdje im mendžuš kuca.
A kad dođe seki Nikolinoj,
Ujede je, gdje joj mendžuš kuca.
Al govori seka Nikolina:
»Oj boga ti, Jovan-begovice!
Kakva j' ovo lijepa djevojka,
Što n' umije s nama da se ljubi?«
Govori joj Jovan-begovica:
»To je moja sa sela rodica,
Pa n' umije s vama da se ljubi«. 24

206.

Falisava i star djedina

Falila se Falisava:
»Ne ću stara ni bradata,
Veće mlada golobrada«.
To začuo star djedina,
On obriči b'jelu bradu,
I òbôji te brčine,
Pak on ode Falisavi:
»Srce, dušo, Falisava,
Evo tebi golobrada!«
Zäprosi je, ïsprosi je,
Odvede je svome dvoru
Kad je bilo od po noći,
Govorio star djedina:
»Falisavo, dušo moja!
Prostri meni pokraj peći,
Pokraj peći, a na vreći!«
Osjeti se Falisava,
Nabra njemu strânu smilja,
Stranu smilja i bosilja,
Privali mu uz leđine,
Pa pobježe Falisava,
Ode pravo svome dvoru. 33

207.

Dozorila za udaju

Podigli se Vlasi-Karavlasi
U Kreševo soli kupovati
Ni kupili soli ni duhana,
Već poveli Maru na samaru
Kad su bili k r'jeci Lepenici,
Pitao je kume i djevere:
»Kaži, Maro, kol'ko imaš ljêtâ?« —
Odgovara Mara sa samara:
»Ne pitajte, kume ni djevere!
Kad su Turci pod Sigetom bili,
Imala sam trideset i šest ljeta;
Otad ima šeset i četiri:
Vodi doma u najbolja doba!« 13

208.

Tri puta je na ćabu hodila

Divojka je malo divovala:
Sedamdeset i sedam godina.
Tri puta je na ćabu hodila,
Ćabi kući tiho govorila:
»Ćabo kućo, udat bi se mlada!«
Iz ćabe joj nešto progovara:
»Udat ćeš se, lijepa divojko,
Udat ćeš se, i pokajat ćeš se;
Na um će ti pasti divovanje,
Spominjat ćeš carstvo divojačko:
Car ti bijah, dok u majke bijah,
Sva me Bosna carem zovijaše,
A moj dragi carem i vezirom.
Ne bih carstva za väs Stambol dala,
Agaluka za tri pašaluka,
Ni mahale, u kojoj sam rasla,
I u njojzi dragog zagledala«. 17

209.

Mlade djevojke

Ovce pasle dvije čobanice,
Jedno Mare, a drugo Liljana;
S njima pasu dva čobana mlada,
Jedno Nako, a drugo Nikola.
Zareče se Niko i Nikola,
Da će uzet dvije čobanice,
Niko Maru, Nikola Liljanu.
Što su rekli, to su učinili;
Niko vrže Maru na samaru,
A Liljanu na grlo ridanu.
Ma se Niko momče obrtaše:
»Jadna Mara čini mi se gruba«.
Ali Mara njemu odgovara:
»Nit sam mlada nit odveće stara,
Nego moma od najljepšeg doba:
Kad su Turci Novi poharali,
Imala sam trideset godina,
Otadar su trideset i sedam
Ako li mi tomu ne vjeruješ,
A ti pitaj Liljanu djevojku,
Koja mi je na babine bila«. 21

210.

Izgovor

Svekrvica snašu kara:
»Snâšo Ano, živ te Bog ubio,
Svu noć buče oko kuće, Ano«.
— »»Nije, majko, života mi tvoga;
Kurjak kuju oko kuće ganja««.
— »Neka, kćeri, da bi i to bilo;
Kurjak nema zelene dolame«.
— »»Nije, majko, života mi tvoga;
Sad je kurjak, dlaku prom'jenio««.
— »Neka kćeri, da bi i to bilo;
Kurjak nema glogave batine«.
— »»Nije, majko, života mi tvoga;
U kurjaka duga repetina««.
— »Neka, kćeri, da bi i to bilo;

Kurjak nema b'jele perjanice«.
— »»Nije, majko, života mi tvoga;
Sad je kurjak janje uhvatio««.
— »Neka, kćeri, da je i to bilo;
Svu noć se je čardak proljuljao«.
— »»Nije, majko, života mi tvoga;
Naša mačka miša uhvatila,
A ja mlada, pak se nasmijala;
Od tog se je čardak proljuljao««. 23

211.

Prelja i car

Prêle su prêlje s večera.
Koja je više naprela?
Majkina Ruža najviše.
Stigla je hvala od cara,
Posla joj care povjesmo,
»Naj tebi Ružo, povjesmo,
Opredi meni šatore!
Što od tog te bi ostane,
Opredi sebi darove!
U mom ih dvoru derala,
Na mojoj ruci spavala!«
Mudrija Ruža od cara;
Poslala caru srdačku:
»Naj tebi, care, srdačku,
Načini meni stan od nje!
Što od tog tebi preteče,
Načini sebi dvorove!
Po njima ja ti šetala,
Na tvojoj ruci spavala!« 19

212.

Djevojka momku prkosi

Dragi s' dragoj na vodici hvali:
»Mila draga, mene ženi majka«.
Draga dragom tiho odgovara:
»Neka, dragi, nijesam ti mani;
Tebe žene, a mene udaju;

Tebi bolju, mene za boljega:
Tebi ljepšu, mene za ljepšega.
Ako li mi, dragi, ne vjeruješ,
Danas će mi dgjeverovi doći,
Sjutra ću ti ispred dvora proći,
Na tvom konju, u tvome kavadu,
Tvoj ću prsten na ruci pon'jeti,
I tvoj zlatan sahat u njedrima.
U tebe ću konak učiniti,
Uz dvor ću ti barjak prisloniti,
A ti ćeš mi konja provoditi,
S pendžera ću tebe pogledati,
Pa ću tebi tiho govoriti:
»»Horjatine i horjatski sine!
Tako li se konji provadjaju,
I ovaki svati dočekuju?
Kamo begu gospodska večera,
Kam' pogača triput presijana,
Kam' rakija triput prepicana,
Kam' janjeta prije pramaljeta,
Rujna vina od sedam godina?«« 28

213.

Popov najamnik

Ja se najmih u popa;
Ja se najmih da orem.
Posla mene moj popa,
Posla mene, da orem.
Ja započeh orati,
Sitna kiša udari,
I ja legoh spavati.
Kad se od sna ja trgoh,
Palice mi listale,
A jarmovi cvjetali;
Kurjak barnu izjeo,
A kosunju naklao.
Otud ide moj popa,
Nosi sjeme da sije;
Rasrdi se moj popa,
Prosu sjeme iz vreće;
Strpa mene u vreću,
Pa on uze hàjkaču,
Pa sve mene po vreći. 19

214.

Premlad vojno

Zarekoh se, zatekoh se,
Da ne ljubim mlada vojna;
Bog mi dade najmlađega,
Najmlađega, najludega.
Opremih ga za kozama.
Kad uveče veče bilo,
Sve su koze doma došle,
Moga draga jadna nema.
Uzeh drúgu i preslicu,
Pa otiđoh, da ga tražim.
Kada dodoh na plandište,
Al ga koze zakopale
Baš nogama u plandištu;
I ja uzeh drago moje,
Zapregoh ga u pregaču,
Pa donesoh b'jelom dvoru.
Ja ga metnuh na ognjište;
Skoči žiška, ožeže ga,
Jao mene, ožeže ga!
Dođe koka, ukljunu ga.
Ja ga metnuh na policu,
Dođe maca, ogrebe ga!
Jao mene, ogrebe ga!
Ja ga metnuh na ulicu,
Dođe lunja, odnese ga,
Jao mene, odnese ga!
Aja, uja, pusta lunja,
Ne nosi mi vojna moga! 28

215.

Bule banjalučke

Šetale se bule banjalučke,
Na teferič na vodicu hladnu;
Svaka nosi tikvu i pogaču,
A Ajkuna tikvu muzeleza.
Kada su se mlade ponapile,
Sve pospaše kano i poklane.
Prikrade se tursko momče mlado,

Pa ukrade sve gaće sa bulâ.
Kad se bule od sna probudile,
Svaka vidi, da joj gaćâ nema,
A Ajkuna suze prolijevala:
»Jao, drúge, mojih gaća nema!
Da su gaće kao što su gaće,
Al su gaće veza stambulskoga:
Do koljena vrani i gavrani,
Od koljena vuci i bauci,
A na turu carevi veziri«. 17

216.

Sve je dobro ma djevojka najbolje

Turci vele: tarana je hrana,
A sva raja: kupus i slanina;
Starci vele: izobila vina,
Stare babe: nije, no rakija,
A udovci: ovnovina meso,
Udovice: kajmak i civara,
A hajduci: sa ražnja pecivo,
Mladi momci: nije, no djevojka!
Tarana se od tijesta gradi,
Krmak svinja, a zelje je trava,
Djedu vino zavrti moždane,
A rakija bäbu u pomamu,
Ispod kože nije zdravo meso,
A podžiže kajmak i cicvara;
Ništa slađe nema do djevojke! 15

217.

Dva Madžara i tri Ciganina

Otište se četa od Sigeta,
Dva Madžara i tri Caganina;
Dva bez kape, a tri gologlava,
Dva bez konja, a tri pješke idu,
Dva bez puške, a tri bez oružja.
Kad su došli u grad Bukovicu,
Tu su silno roblje zarobili:
Torbu žira i rešeto šljiva,

I babicu staru ponjavicu,
I pokroji mužu košuljicu.
Izvela ga na gornju ulicu,
Bocnula ga prstom u bedricu:
Zdrav mi bio, košulju derao! 13

218.

Dijete istinu govori

Vezak vezla jedina u majke,
Vezak vezla, pa razbila pendžer,
Oborila na snahino d'jete.
Al je d'jete mudrije od tete:
»Nisam, majko, života mi moga!
Već je teta gledala kadeta,
Digla derđef, pa razbila pendžer«. 7

219.

Da je kao što nije

Da su frajle kô zvjezdice sjajne,
Svi bi momci krivovrati bili
Gledajući u zvjezdice sjajne.
Da su momci kô rumena ruža,
Sve bi frajle baščovanke bile,
Ružu brale, ružu mirisale,
Mirisale, u njedra metale. 7

220.

Bijeda na prava krivca

Skoči, kolo, da skočimo,
Da se doma popaštimo!
Doma mi je zla svrkrva,
Sinoć me je potvorila.
Da sam jadna muža bila;
Nisam ga se ni dodjela.
Ja mu rekoh sude prati,

A on ne htje sude prati,
A ja lonac, pa u glavu!
Puče lonac, puče glava.
Nije meni glave žao,
Već je meni lonca žao;
Skupo sam ga kupovala:
Za jabuku divljakinju
I za druge polovicu. 15

221.

Baka i djevojka

Putem ide stara baka,
Stara baka i djevojka.
U bake je tikva vina,
U djevojke kita smilja.
Pitali su mlado momče:
Kojoj bi on najvolio?
Mlado moče odgovara:
»Staroj baki, dok j' u tikvi vina,
A djevojci, dok je godje živa«. 9

222.

Po što Markovo roblje

Gdino sinoć öpočinû sunce,
Ondi Marko roblje prodavaše:
Po dva starca za pečena jarca,
Dvije babe za rešeto šljivâ,
Dva Turčina za oku kućinâ,
Po dva momka za dvi puške male,
Dvi divojke za gotove novce. 7

223.

Tuzla

Butum Tuzla jednu kozu muzla,
Pa se hvali da se ml'jekom hrani.
Još da nije mnogih gostionica,
Od sira bi kaldrmu pravili,
Od surutke vodenice mljele. 5

224.

Jadikovanje za teletom

U Mostaru je tele poginulo,
Väs se Mostar za njim ojadio.
Da je za čim, ne bih ni žalio,
No za tele, žalosna mu majka!
Sve se babe u crno zavile,
A djevojke derdefe bacile,
A težaci ralo i motiku;
Dućandžija dućan zatvoriše,
Domaćice u crn lonac vare,
Popadije crnu kafu vare. 10

225.

Mal' se sinoć ne dogodi kavga

Mal' se sinoć, mal' se sinoć
Nè dogodî kavga;
Mal' te krava, mal' te krava
Ne ubode fratra.
Fratar viče, fratar viče,
A krava turliče.
»Nemoj kravo, nemoj kravo,
Tako ti teleta;
Dat ću tebi, dat ću tebi,
Polak mog habeta«. 10

226

Šteta za štetom

Oj na brdu na borovu bor se zeleni,
Pod njim sjedi mala moma, te se ve seli,
S momčetom se razgovara: »Dodi do veče!
Kada budeš preko plota, čuvaj, ne kr škaj!
Kada budeš na ulicu, čuvaj, ne lupkaj!

Kada budeš preko kuće, nemoj se jav ljat!«
Kad je bio preko plota, proštac slo mio;
Kad je bio na ulicu, vrata istavlja;
Kad je bio preko kuće, čabar obori.
Čabar leti, lonce troši, šteta se čini;
Usta baba lonce gledat, nogu prelomi;
Usta starac babu tražit, bradu zapali;
Stade momče bradu gasit, momu od vede. 13

227.

Žene potvorile mačka

Sjedi mačak na pendžeru,
Desnu nogu otočio,
Na livu se podbočio,
Žute oči osmolio.
K njemu dolazi seka mica
»Što je tebi, bratac-mačku?
Što si nogu otočio,
Na livu se podbočio,
Žute oči osmolio?«
— »»Ne pitaj me, seko mîco!
Ná me žene potvorile,
A da sam im sir pojio;
Ja ga nisam ni vidio.
Ja popojdoh po polici,
Nešto nađoh u zdjelici:
Sir li bi, što li bi?
Po moj trbuh dobro bi««. 17

228.

Tuđu suknju izgubila

Žalila se gizdava djevojka:
»Nijesam se nikad naigrala,
Negokad sam brata oženila,
I tadar sam suknju izgubila;
Da je moja ne bih ni žalila,
Nego mi je susjedina bila;
Susjeda me svaki danak kara:
»»Daj mi suknju, u jadu kukala««. 8

229.

Grlica je proso brala

Grlica je proso brala,
K njoj dohodi druge grle:
»Daj mi, grle, jedno zrno!«
Bješe brati, ma ne spati;
Ja sam brala, n'jesam spala,
Po gori se ne igrala,
U grm glave ne verala««.

230.

Smiješno čudo

Vidjeh čudo i nagledah ga se,
Gdje idaše patka potkovana,
A bijela guska osedlana,
Još na vuku kapa od samura,
Na medvjedu zelena dolama,
Na pijevcu kovčali-čakšire,
Na lisici lijepa derdana,
A na zecu svilene dimije.
Ne čudim se patki potkovanoj,
Ni bijeloj guski osedlanoj,
Nit vukovoj kapi od samura,
Ni medvjedu zelenoj dolami,
Ni lisici ni njenu derdanu,
Ni pijevcu kovčali-čakširam';
No se čudim zecu dimijama:
Kud se vere, kako ne izdere!

231.

Ženidba vrabca podunavca

Kad se ženi vrabac Podunavac,
Zaprosio sjenicu djevojku
Tri dni hoda preko polja ravna,
A četiri preko gore čarne.
Zaprosio i isprosio je.

Pa on kupi gospodu svatove:
Kuma švraku dugačkoga repa,
A prikumka ticu ševrljugu,
Starog svata iz osoja žunju,
A djevica ticu lastavicu.
Zdravo svati došli do djevojke,
I zdravo se natrag povratili.
Kad su bili na Kosovu ravnom,
Progovara sjenica djevojka:
»Tiho jaš'te, tiho besjedite;
Doletit će kobac avanica,
Odvesti će sjenicu djevojku«.
Još su oni u riječi bili,
Zaletje se kobac avanica,
I odvede sjenicu djevojku.
Svi svatovi u trn pobjegoše,
Đuvegija u prosenu slamu,
A kum švraka navrh trna čući.

232.

Muha i komarac

Igra konja komar momče mlado
Pokraj ćoška kozje džigerice.
Gledala ga muha udovica
Sa čardaka panja kasapskoga,
Gledala ga, pa je govorila:
»Bože mili, da čudna junaka!
Da l' me hoće junak zaprositi,
Ja bih mlada sutra pošla zánj'ga«.
To začuo komarac delija,
Pa on prosi muhu udovicu,
Al govori muha udovica:
»Id' odatle, komar momče mlado!
Još su mene i bolji prosili:
Obadovi baše i kadije,
Bumbarovi age i hadžije,
Stršljenovi veliki veziri«.

233.

Sova i orao

Sova sjedi na bukovu panju,
Viš' nje oro na jelovoj grani.
Sova orlu tiho besjedila:
»Idi, orle, namiguj na me;
Sad su ljudi čudnovate ćudi,
Pa će reći: ljubi sova orla«.
Al besjedi siva tica orle:
»Id' odatle, sovo bućoglava!
Nije 'vaki čelebija za te!« 9

234.

U kovača gusta bašča

U kovača gusta bašča,
Kroz nju teče tiha voda;
Tu je Saća gaće prala,
Gaće prala, pa zaspala.
Prikrade se mlado momče,
Te ukrade Saći gaće.
Saća skače preko bašče,
Ona traži gaće svoje:
»Tko ukrade gaće moje?
Spopale ga muke moje!
Nije meni gaća žao,
Već ja žalim za učkurom:
Vezla sam ga tri godine;
Uvezla sam tri dukata,
Tri dukata čista zlata,
I četiri svake svile,
Ponajviše duvezlije
I bijela tiriplika«. 18

235.

Gusle moje, moja davorijo

Gusle moje, moja davorijo!
Teško meni, a i vama sa mnom;
Teško onom, tko se na vas hrani,
Na vas hrani, i odá zla brani!
Jer kad ručam, za užinu neznam;
Gdje užinam, večerati nemam,

A kam' Turcim' harač i vergija?
Kamo djeci hrana i od'jelo?
Kad zujite, svakomu ste drage,
Kad pjevate, i mnogim ste karne;
Ne možemo svakom ugoditi.
Njetko hoće krvi i mejdana,
Njetko traži pljačke i šićara,
Njetko mòmu, njetko udovicu,
Njetko želi i krezubu baku.
Oj gudalo, moja desna ruko,
A vi dlake, moje banovanje! 17

236.

Sunčeva ženidba

Majka budi lipu Mandalinu:
»Ajd ustani, lipa Mandalino!
U dvoru ti troji prosioci;
Jedni prose za žareno sunce,
Drugi prose za sjajnoga mjeseca,
Treći prose za sedam vlašića«.
Mîsli mïsli gizdava djevojka,
Mîsli mïsli, za koga bi pošla:
Ako b' pošla za žareno sunce,
Sunce hodi, al doma ne do'di;
Ako b' pošla za sjajnog mjeseca,
Al se mjesec često pomladjuje,
Dvanaes puta u godini dana;
Ako b' pošla za sedam vlašića,
Vlašići su ljeti zatvoreni,
A zimi su na dnevnome nebu.
Sve je misli lipa Mandalina,
Sve je misli na jedno smislila,
Pa je pošla za žareno sunce.
Zove kuma Boga velikoga,
A prikumka Petra prisvetoga,
Starog svata Gromović Iliju,
A djevera Ivu Krstitelja,
A svadbice blažene divice.
Kad stadoše dare dijeliti:
Mladom kumu nebeske visine,
A prikumku petrovske vrućine,
Starom svatu munje i gromove,
A djeveru krste i postove,
A svadbicam' zlaćane zabuke. 30

237.

Na rajskim vratima

Sinoć majka čedo porodila,
Jutros majci čedo priminilo;
Majci svojon rane povridilo.
Sveton Petru 'odilo na vrata:
»Sveti Pere, rajski kapetane!
Ti od raja otvori mi vrata!
Angjejak san, sagrijašija nisan.
Sinoć san se čedo porodilo,
A jutros san majci priminilo;
Majci svojon rane povridilo!«
Sveti Pere čudu progovara:
»Ajde uzmi vidro okovano,
Pa otidji u goru zelenu;
Donesi mi studene vodice!
Ni iz neba, ni iz zemlje crne,
Nego vode za rajsku dičicu!« —
Uze čedo vidro okovano,
Pa otidje u goru zelenu,
Pa privrće drvlje i kamenje;
Nać' ne more studene vodice.
Side čedo na studenu stinu,
Pa zacvili kano zmija ljuta.
Slušala ga vila planitkinja,
Slušala ga, pa ga dozivala:
»Bora tebi, jedno čedo malo!
Zašto cviliš? Koja ti nevolja?« —
»»Prodj' se mene, bila moja vilo!
Cvilit mi je velika nevolja;
Sinoć san se majci porodilo,
Jutros mojon majci priminilo.
Svetoga san Peru dozivalo,
Da od raja otvori mi vrata.
Sveti mi je Pere govorija,
Da san majci rane povridija,
Pa da uzmen vidro okovano,
I donesen studene vodice,
Ni iz neba, ni iz zemlje crne,
Nego vode za rajsku dičicu.
Nać' ne mogu studene vodice««.
Bila mi je vila besidila:
»O bora ti, jedno čedo malo!
Ajde, podji malo unapride;

Nać' mi 'oćeš do tri rike vode:
Jedna rika materina mlika,
Druga rika materini' suza,
Treća rika krvi materine.
Pa za'iti, jedno čedo malo,
Pa za'iti, iz koje ti drago!«
Ode čedo malo unapride,
I nalazi do ri rike vode.
Mislilo se jedno čedo malo,
Iz koje bi rike za'itilo,
Pa za'iti materini' suza.
Sveton Petru otišlo na vrata,
Pa svetoga Peru dozivalo:
»Sveti Pere, rajski kapetane!
Sad od raja otvori mi vrata!
Evo tebi studene vodice,
Ni iz neba, ni iz zemlje crne,
Nego vode za rajsku dičicu!«
Muči svetac kô da i ne čuje;
Opet ga je čedo dozivalo:
»Sveti Pere, rajski kapetane!
Sad od raja otvori mi vrata;
Angjelak san, sagrišija nisan!«
Muči svetac kô da i ne čuje.
Opet njega čedo dozivalo:
»Sveti Pere, rajski kapetane!
Sad od raja otvori mi vrata!
Teško vidro, a nejake ruke,
Pripast će mi ruke u ramenu!«
Nato se je svecu smilovalo,
Od raja mu otvorija vrata.
I primi mu vidro vode 'ladne;
Malo čedo u raj uletilo. 75

238.

Ne mrazi curu s momkom

Procvilila od raja djevojka;
Slušala je dva božja angjela:
»Dušo moja, od raja divojko!
Koja ti je cviliti nevoja?«
— »Prodj'te me se, dva božja angjela!
Cvilit mi je golema nevoja;

Sinoć moja priminila majka,
Ja u raju vidila je nisan;
Bit će moja sad u paklu majka,
Već vas molim dva božja angjela,
Da odete bogu velikomu:
Od pakla mi donesite ključe!« - -
Dva angjela od posluha bila,
Pa odoše Bogu velikomu,
I od pakla donesoše ključe,
Pa i' daju od raja divojci.
Kad je cura vrata otvorila,
Udno pakla majku ugledala,
Cvileć svojon majci besidila:
»Što si tute, mila moja majko?
Di je tebi u Bogu činjenje,
Di li ti je u crkvu 'odjenje?« —
Iz pakla jon majka progovara:
»Prodji me se, draga ćeri moja!
Zaludu mi u Bogu činjenje;
Zaludu mi u crkvu 'odjenje,
Jer zavadi' monka i divojku.
Momak ode na 'no sinje more,
Utopi se udno sinja mora;
Cura ode na 'ne vode 'ladne,
Utopi se u dno vode 'ladne«. —
Progovara od raja divojka:
»O bora ti, mila moja majko!
Bi l' te mogla ičin izbaviti?« —
— »Prodj se toga, moja ćeri draga!
Ne moreš me ničin izbaviti,
Već se vrati do biloga svita,
Pa dol' kaži, moja ćeri draga:
Da je bolje crkvu razoriti,
Nego curu s monkon omraziti!« 40

239.

Brat od svile

Kad divojka brata ne imaše,
Gradi njega od svile zelene;
Do dvi noge — dvi grane jelove,
Do dvi ruke — do dva buzdovana.
Videli ju dva božja anjela,

Prošli jesu Bogu kaživati:
»Mili Bože, čuda velikoga,
Da divojka braca ne imaše,
Pak ga gradi od svile zelene;
Do dvi noge — dvi grane jelove,
Do dvi ruke — do dva buzdovana!«
A Isukrst njima zapovida:
»Bora vami, dva moja anjela!
Odšećite k mlajahnoj divojki,
S mojim dahom nadahnite brata!
Neka žive bratac i sestrica,
Do milošće Boga velikoga!« — 17

241.

Travoberica Mare i zmaj

Lipa Mare rosno žito plila,
Ništo za njom plivež potkupiva;
Obazre se mlada iza sebe,
Ljutoga je zmaja ugledala.
Kako ga je mlada ugledala,
Stade bižat dvoru bijelomu.
K njoj je zmaje hitro doletio,
U čeljusti nju je uhvatio;
Nosi Daru u jamu duboku.
S njime stâla godinicu dana.
Zmaj je Mari hranu donosio,
Zmaju Mare čedo porodila.
Kad je čedu godinica bila,
Onda Mare zmaju besidila:
»Gospodare, moj ognjeni zmaje!
Idjem poći majci u rodbinu«. —
Ali zmaje Mari odgovara:
»Pustil' bih te majci u rodbinu,
Al se više ne ćeš povratiti,
Pa će nam se čedo rasplakati«. —
Teško mu se Mara kunijaše,
Da će mu se opet povratiti.
Zmaj je pušća dvovru bijelomu,
Pak je Mari tiho besidio:
»Kad se budeš k mni povratiti,
Ti uberi svakog lipa cvića,
Samo nmoj odolina cvića;

S odolina mene boli glava,
Ter se mogu bolom razboliti«. —
Idje Mara dvoru bijelomu,
Brzo se je zmaju povratila,
Ter nabere svakog lipa cvića,
A najviše cvića odolina.
Kad je došla zmaju u dvorove,
Odmah zmaju naudilo cviće,
Ter ti leže glavom bez uzglavja.
Kad to vidi Marica divojka,
Svoje čedo uze u naručje,
Pak uteče dvoru bijelomu. 39

242.

Ubio mater pretvorenu u zmaja

Mladi Pavle konja kuje,
Uza nj ljubi bl'jeda snaše,
Pavlu čavle podavaše,
Pavle ljubi govoraše:
»Što je tebi, ljubi moja,
Što s' u licu probl'jedjela:
Ali ti je što do mene,
Al do moga b'jela dvora?
Al do mile braće moje,
Al do mil'jeh sestar' moj'jeh,
Al do stare majke moje?«
Pavlu ljubi govorila:
»Mladi Pavle, gospodare!
Do tebe mi ništa nije,
Ni do tvoga b'jela dvora,
Ni do mile braće tvoje,
Ni do mil'jeh' sestar tvoj'jeh!
Da su meni zli djeveri,
Djevere bih raženila;
A da su mi zle zôvice,
Zôvice bih razudala,
Neg je meni, gospodare,
A do hude majke tvoje;
Išće vode u ponoća.
Kad ja podjem, gospodare,
Da donesem vode hladne,
A na vodi ljuti zmaje,
Ja sam stala na razmišlje:

Ol' ću zmaja priskočiti,
Hladne vode zahititi,
Ol' se dvoru povratiti,
Hladne vode ne don'jeti?
Ja se n'jesam povratila,
Nego zmaja preskočila,
Hladne vode zahitila,
Tvojoj majci donijela.
A tvoja je huda majka
Meni jadnoj govorila:
»»Hajd otole, magjonice,
Ta je voda magijana,
Preko zmaja prenešena!««
Kad to čuje mladi Pavle,
On otide dvoru doma,
I uzimlje oštre nože.
Kad je bilo u ponoća,
Otpravi se Pavlovica,
Da donese hladne vode,
A za njome mladi Pavle.
Kad su došli na vodicu,
A na vodi ljuti zmaje.
Stane mislit Pavlovica:
Oli će se povratiti,
Hladne vode ne don'jeti,
Ol' će zmaja priskočiti,
Hladne vode zahititi,
Kad to vidi mladi Pavle,
Oštre nože povadio,
Ljuta zmaja pogubio,
Zagrabio vode hladne.
Kad pred b'jele došli dvore,
Prema njima sestre svoje:
»Gdje si, Pavle, mili brate?
Brzo dvore u bijele,
Na kamare majke naše,
Er umire majka naša!
Kako ječi, mili brate,
Sva nam breči kula naša«.
Kad je Pavle razumio,
Skoči Pavle niz dorina,
I u ljube v'jedro prima,
Na travu ga postavio;
Primi ljubu u naruče
I na travu s konja skide,

Pa uzima v'jedro vode,
U b'jele ga nosi dvore,
Na kamare majke svoje,
Pa je Pavle govorio:
»Evo vode, majko moja,
Ova nije magjijana,
Preko zmaja prenešena;
Ja sam zmaja pogubio,
Moju ljubu slobodio«. —
Al mu majka odgovara:
»Muči, Pavle, jadan sine,
N'jesi zmaja, nego mene«.
Govori joj mladi Pavle:
O, nemila moja majko,
Što s' gledala, majko moja,
Da umoriš ljube moje,
Sama s' sebe ukopala!«

243.

Jela i Javor

Rasla jela u osoju,
Zelen bore u prisoju,
Jela boru poručuje:
»O javore, zelen bore,
L'jepo ti t' je ukraj vode!
Iz stabra ti voda teče,
Iz grana ti čele lete,
A vrhom ti biser radja.
Lopće vodu kuničica,
Čele kupi lisičica,
Biser bere djevojčica.
U to doba Kraljeviću
Vodi hrta i sokola;
Pušti hrta za kunicom,
A sokola za lisicom,
A on Marko za djevojkom.
Stoji huka niz planinu;
Bježi hrtu kuničica,
A sokolu lisičica,
Njemu, Marku, djevojčica«.
Javor jeli odgovara:
»Borja tebi, vita jele!

Bolje tebi u osoju,
Nego meni u prisoju!
U stabru ti ljuti zmaje,
U granam' ti soko sivi;
Soko sivi gn'jezdo vije,
Zmaj sokolu poručuje:
O sokole, moj sokole!
Ne vî gn'jezdo više mene,
Er ću zmaje pustit plame;
Gn'jezdo ću ti opaliti,
Tiće ću ti izvaliti,
Izvaliti, podaviti!
Soko zmaju poručuje:
Ne straši me, ljuti zmaje!
Ti puštavaj tvoje plame!
Ja sam tiće odgojio;
Tići su mi poletari.
Kad ti pustiš tvoje plame,
Možeš gn'jezdo opaliti,
Ne ćeš tiće izvaliti,
Niti ćeš ih opaliti.
Tići će mi poletjeti,
Ti ih ne ćeš ni vidjeti.

244.

Djevojka i sunce

Djevojka se suncu protivila:
»Žarko sunce, od tebe sam bolja,
I od tvoga brata rodjenoga,
Brata tvoga, sjajne mjesečine,
Od sestrića sve sedam vlašića,
I njih majke zv'jezde prehodnice«.
Vlašićima to na žao bilo,
Pa mi svojoj govoraše majci:
»Naša majko, zv'jezdo predohnice!
Moli ujca prežarkoga sunca,
Da zapali lišce djevojčino,
Da s' gizdava ne hvali djevojka!«
Kad to čula zv'jezda prehodnica,
Nije šćela, s manje nije mogla,
Neg je svoju djecu poslušala,
Pa se žarkom pomoli sunašcu,

A žarko se sunce rasrdilo,
I govori gizdavoj djevojci:
»Što se hvališ, gizdava djevojko,
S otom tvojom velikom ljepotom?
Sutra jutro ti podrani rano,
Pa ti dodji na brdo visoko,
Kad ja budem na istoku sunce,
Da vidimo, tko će odoljeti!«
Kad je sutra b'jelo jutro bilo,
Podranila gizdava djevojka,
Ide mlada na brdo visoko.
Kad na brdo, iza brda sunce,
Žarko sunce srdito izadje.
Zelena je trava posahnula,
A gorica listom prevehnula,
A studena voda presušila,
I potamni lišce u djevojke,
Kô i zemlja, pod njome koja je.
Tad procvilje gizdava djevojka:
»Ajmeh meni, moja mila majko!
Što uradi, moje sunce žarko?
Povrati mi, b'jelo lice moje,
Ne ću ti se nikad protiviti«.
Žarko sunce za to i ne haje,
Neg sve jače preko neba sjaje. 41

245.

Majka uklela Janju

Rani majka devet djevojaka;
Osam 'rani, a devetu kune:
»Ćeri Janjo, odn'jele te ale
Jali ale, jal' bijele vile!« —
Kad je Janja udaje dorasla,
Razbolje se lipe Janje majka.
Bolovala devet godin' dana
I desete četiri mjeseca,
Kad nastala deseta godina,
Al govori lipe Janje majka:
»Što je Janja, da je muška glava,
Ona bi mi vode donijela
Iza one gore Strašivice!« —
Ona misli, da niko ne sluša;

To slušala prelijepa Janja.
Ona uze vedro olagano,
Ona ide za goru na vodu.
Kad je bila blizu vode 'ladne,
Ugledala čudo ogolemo:
Na glavi mu troji rozi rastu;
Jedni rozi žarano sunašce,
Drugi rozi sjajna mjesečina,
Treći rozi govore djevojci:
»Grabi vodu, prelijepa Janjo!
Grabi vodu, pa liječi majku!
Kada bude na zalazak sunce,
Ti nam Janjo, na večeru dodji!
Pravit ćemo lijepu večeru:
Šare ribe iz Šarvice vode,
Rujna vina iz donjeg Budima,
I još tome mlade jaganjčadi.« —
Teško čeka prilijepa Janja,
Teško čeka, da vode zagrabi.
Ona ide dvoru bijelomu,
Ide Janja nujna, nevesela.
Daleko ju majka ugledala,
Još je bliže Janju susretala,
Pitala je stara mila majka:
»Gdje si bila, moja ćeri Janjo?
Gdje si bila, gdje si zadocnila?« —
— ««Ne pitaj me, moja mila majko!
Zadocnila, čudo gledajući.
Bog t' ubio, stara mila majko!
Kome si me na rodjenju dala?«« —
Dosjeti se lipe Janje majka,
Uze Janju za bijelu ruku,
Pa je vodi pred podrume donje.
Meće na nju devetere ključe,
A desetim' Janju zatvorila.
Kad je bilo na zalazak sunca,
Ali ide vila na konjicu,
Ona ide pred podrume donje.
Sama joj se vrata otvorila;
Uze Janju za bijelu ruku,
Pa je meće za se na konjica.
Al izlazi stara mila majka:
»Boga tebi, prelijepa Janjo!
Što će tvoje ru'o prebijelo?
Što će tvoja ostarjela majka?«
Al govori Janja sa konjica:

»Il ga dere, il u vodu baci!
Meni, majko, trebovati ne će,
Ti si mene na rodjenju klela,
Sama klela, sama ime djela:
»»Ćeri Janjo, odn'jele te ale,
Jali ale, jal' bijele vile!«« —
Eto t', majko, ru'a bijeloga,
Eto t' ru'a, ti ga ne derala!
A ja idem, kome si me dala«.

246.

Mato Senjanin i vila

Poboli se Senjanine Mate
U Prologu, di n' ističe sunce.
Njemu bila vila dolazila,
Pa je vila Mati besidila:
»Što si tote, Senjanine Mate?
Ali čekaš u Prologu sunce,
Al po Braču nemile hajduke,
Al velike iz Dubije Turke?« —
Kad je Mate vilu razumio,
Al je Mate vili besidio:
»Prodji me se, bila vilo moja!
Ja ne čekam u Prologu sunce,
Ni po Braču nemile hajduke,
Ni velike iz Dubije Turke,
Već me rane jute dopadnule.
Od kih ne ću priboliti Mate.
Ja te molim, bila vilo moja!
Hoćeš li me poslušati malo?
Poći, vilo, k bilem dvoru momu,
A kad dodješ k bilem dvoru momu,
Ne zovi mi starca babu moga,
Ni staricu milu majku moju!
U dvoru mi devet braće mile,
Ne zov' mi ih, bila vilo moja!
U dvoru mi seko Mandalina,
Nju mi zovi, bila vilo moja,
Da mi pošje od jada košulju,
Koja-no je u jadu predena,
A u noći mrkloj navezena,
U junačkim suzam'a izbiljena,

Prez žarkoga sunca osušena!« —
Kad je vila Matu razumila,
Brže podje k dvoru Matijevu.
Kad je došla k dvoru Matijevu.
Ispred dvora tihim glasom zove.
Starca babu vila ne doziva,
Ni staricu majku Matijevu,
Nit mu zove devet braće mile,
Nego samu seku Mandalinu:
»Mandalina, seko Matijeva!
Posla me je tvoj rodjeni brajne,
Da mu pošješ od jada košuju,
Koja-no je u jadu predena,
A u noći mrkloj navezena,
U junačkim suzam'izbiljena,
Prez žarkoga sunca osušena!
Kruto se je Mate pobolio,
A Bog znade i pribolit hoće«. —
Kad je Mande vilu razumila,
Guli Mande žute vlase svoje:
»Ajme meni, mila majko moja!« —
Bila njoj je govorila vila:
»Ne gul' vlase, seko Matijeva!
Koji bi mi muštuluk ti dala,
Da ozdravim Matu, brata tvoga?« —
Ali njoj je Mande govorila:
»Hoćeš, vilo, blaga nebrojena?
Hoćeš, vilo, crne oči moje?
Hoćeš, vilo, bile ruke moje?
Pozdravi mi Matu,, brata moga!« —
Ali njoj je vila govorila:
»A ne luduj, seko Matijeva!
Što će meni silno blago tvoje?
Da mi dadeš crne oči tvoje!« —
— ««Što bi Mande prez dva oka crna ?««
— »Da mi dadeš bile ruke tvoje!« —
— ««Što bi jadna prez dvi ruke bile?««
— »Već te molim, seko Matijeva,
Da mi dadeš žute kose tvoje!« —
Kad je Mande vilu razumila,
Brže noše svitle vazimala,
Žute kose svoje odrizala,
Osam fili vili dodavala:
»Eto tebi, bila vilo moja!
Ma ću tobom u Prolog otići,
Vidit hoću Matu, brata moga!« —

Bila njoj je govorila vila:
»Ne budali, seko Matijeva!
Ja, koja sam iz gorice vila,
Ja ne mogu litnji danak doći,
A ti ne bi za pô godinice«. —
S time vila u Prolog otidje.
Pri neg vila u Proložac dodje,
Priozdravi Senjanine Mate. 84

247.

Petrova se ljuba natječe sa vilom

Petar se kneže hvalio:
»Nij' ljepše ljube od moje!
Ni b'jela vila iz gore!« —
To čula vila iz gore,
Doleti Petru na dvore,
Dozivlje ljubu Petrovu:
»Izadji, ljubo Petrova,
Neka se s tobom ogledam!«
Ali joj Jele govori:
»Hoćeš me, vilo, počekat,
Dokle se mlada obučem?«
Obuče ruho crljeno,
Bisernu krunu na glavu,
Prstene zlatne na ruku,
A svilen pojas na boke.
Izadje Jele iz dvora
Kano sunce iza gorâ
Kada je vila ugledala,
B'jela joj vila govori:
»Hajd otle, ljubo Petrova!
Vid si mi očni ranila.
Tebe je majka rodila,
U zlatni povoj povila;
Tebi su bile pelene
Od l'jepe svile zelene;
Tebe su braća zibala,
I s tobom su se igrala;
Tebe su babe dojile,
Šetat su tebe nosile.
A mene vila rodila,
U zelen listak povila.

Meni su bile pelene
Od one trave zelene;
Meni su bile postelje
Grančice tanke od jele;
Koji su vjetri puhali,
Oni su mene zibali;
Koje su st'jene padale,
One su sa mnom igrale;
Koje su rose rosile,
One su mene dojile!« — 41

248.

Vila spremila sirotici darove

Mete dvore sirota djevojka,
Metuć dvore, u dvorim' zaspala.
Al je budi vila Mandalina:
»Ustani se, sirota djevojko!
Eto tebi do tri kite svatâ!
U prvoj ti zlatan bubanj buba,
A u drugoj srebrene svirale,
U trećoj je barjak svetog Marka,
I prilika svetoga Pilipa!« —
Odvovara sirota djevojka:
»Neka idju, da bi i ne došli!
Nisam b'jela platna ub'jelila,
Ni svatovim' ruho pripremila.« —
Al govori vila Mandalina:
»Ne budali, sirota djevojko!
Za dan ćemo platno ub'jeliti,
Za noć ćemo ruho pripremiti.« —
Kako rekle, tako učinile;
Za dan b'jelo platno ub'jelile,
A za noć su ruho pripremile;
Tot' dolaze kićeni svatovi.
A izlazi vila Mandalina,
Pa daruje kićene svatove;
Svakom svatu vezenu maramu,
Kumu daje sa zlatom košulju,
Gjuvegiji konja potkovana,
Svekrvici tunju od sto listâ.
Ne čude se kićeni svatovi,
Ne čude se daru ni jednome,

I dosad su darim' darivani.
Ne čude se vezenim maramam',
Ni košulji od suhoga zlata,
Nit se čude konju potkovanu,
Već se čude tunji od sto lista:
»Gdi li rasla, gdi l' je odgojena!«
Al govori vila Mandalina:
«U mom dvoru rasla sa sto lista,
U mom dvoru tunja odgojena.
Da sam svoju kćercu udavala,
Ne bih bolje dare darovala«. —

249.

Ukradoše vili krunu

Šetao se Kraljeviću
Kroz goricu na vodicu.
Mjera ga je namjerila,
Gdje se kupa b'jela vila,
B'jela vila i djevojka.
Al govori Kraljeviću:
»Oj konjicu, dobro moje!
Bi l' se mogo podufati
U te svoje brze noge,
U te svoje bistre oči,
Da otmemo vili krunu,
Vili krunu i košulju?«
Al govori brzi konjić:
»Bi se mogo podufati
U 've svoje brze noge,
U 've svoje bistre oči;
Otet ćemo vili krunu,
Vili krunu i košulju.
Kad dojdemo k crnoj gori,
Stvorit ću se lastavica,
Preletit ću crnu goru.
Kad dojdemo k hladnoj vodi,
Stvorit ću se mala riba,
Preplivat ću hladnu vodu.
Kad dojdemo k ravnom polju,
Stvorit ću se djevojčica,
Prošetat ću ravno polje,
Noseć krunu i košulju,

Teb', junače, na desnicu.« —
Što rekoše, učiniše;
Vili krunu ukradoše,
Vili krunu i košulju.
Poče plakat b'jela vila,
Tješila ju drugarica:
»Muč', ne plači, drûgo moja!
Junak se je našalio,
A tebi se ražalio!« —

250.

Aginica ne imala sina

Ah, kakva je pod noć mjesečina!
Još je ljepša Hasan-aginica.
Al zaludu njezina ljepota;
Rodila je devet djevojaka,
A desetu nosi pod pojasom.
Govori joj aga Hasan-aga:
»Čuješ li me, moja vjerna ljubo!
Rodila si devet djevojaka;
Ako rodiš desetu djevojku,
Viš' kuće ti jablan drvo raste,
Pod kućom ti Drina voda teče, —
Il se vješaj, il u vodu skači!«
Hasan-aga u džamiju ode;
Rodi ljuba desetu djevojku.
L'jepo joj je ime nadjevala,
L'jepo ime Fata plemenita,
Pak ju nosi Drini vodi hladnoj,
Pak ju baca u vodicu hladnu,
Pak je mati govorila Fati:
»Hajde, Fato, hajde moje zlato,
Brzo će te nena dostignuti!«
Pak se vrati svomu b'jelu dvoru.
Hasan-aga iz džamije dojde,
Pak je ljubi tiho govorio:
»Jä, čuješ me, moja ljubo vjerna,
Il mi rodi sina il djevojku!«
Ljuba njemu tiho odgovara:
»Rodila sam sina kô sokola,
Poslala ga u džamiju hodži,

Nek mu piše tahri svakojake,
Da ne umre Hasan-agin sine!«
Hasan-aga u džamiju ode.
Skoči ljuba sa mehka dušeka,
Ter mi skače Drini u krioca.
Brže nena Fatu dostignula,
Ukraj Šapca više Biograda.

251.

Zlo živio, gore poginuo

Cv'jeće brala po gori djevojka.
Namjera je namjerila bila
Na tri vuka od gore hajduka;
Hoće mladoj da obljube lišce.
Moli jim se mlada umiljato:
»O, hajduci, mila braćo moja!
Ja sam mlada sirota djevojka;
Nemam mlada do Boga nikoga.
Vi kad bite mene obljubili,
Ja bi' moju sreću izgubila,
I nigda se ne bi' udomila!«
Dva hajduka za Boga hajaše,
Al ne haje hajduče Ivane,
Neg djevojke mlade obljubio.
Ivana je mlada proklinjala:
»Proklet bio, hajduče Ivane,
Što si moje lišce obljubio!
Ja sam moje sreće izgubila,
A ti, Ivo, Boga velikoga!
Iz neba ti tiha rosa pala,
U rosi ti ljuta zmija pala!
Ne vila se drva ni kamena,
Nego tvoga grla bijeloga!
Na vratu ti ljeto ljetovala,
A u njedrim' zimu zimovala!
Tebe, Ivo, do života klala,
Dok te hudom smrti umorila!«
S tez'jem mlada b'jelu dvoru ide.
Otole se malo odmaknula,
Mili Bože, čuda velikoga!
Vedro bilo, naoblačilo se;
Iz oblaka tiha rosa pade,

U toj rosi ljuta zmija pade;
Ne vije se drva ni kamena,
Nego b'jela grla Ivanova.
Kad vidio hajduče Ivane,
On je oštre nože povadio;
Kolje Ivo zmije šarovite,
I zmiji je ljutoj govorio:
»Što si došla, iz planine, zmijo?
Što s' ne viješ drva ni kamena,
Nego moga grla bijeloga?« —
Ljuta zmija Ivu odgovara:
»Klat me nemoj, er me zaklat ne ćeš;
N'jesam ljuta iz planine zmija,
Nego zmija od Boga poslana;
Ja sam sreća lijepe djevojke.
Na grlu ću t' ljeto ljetovati,
U njedrim' ti zimu zimovati;
Tebe klat ću do života tvoga,
Dok te hudom ja umorim smrti«.
Kad vidio hajduče Ivane,
Teško se je Ivo prepadnuo,
Erbo vidi, da je poginuo.
Družini je svojoj govorio:
»O junačka moja družinice!
Vi podjite dvoru bijelomu;
Vi podjite, mene ne čekajte,
Evo sam vam jadan poginuo.
Kad prodjete ispod dvora moga,
Vidjet će vas jadna moja majka,
Suproć vama išetati hoće.
R'jet će vama mila moja majka:
»»O, hajduci, mila d'jeti moja!
Gdje je Ivo, moje d'jete drago?
Oli mi je jadnoj poginuo?«« —
R'jet nemojte, što se dogodilo!
Neg recite dragoj mojoj majci,
Da sam osto u gori zelenoj,
Da joj Ivo n'jesam poginuo,
Neg da su me zastravile vile,
Da ne žali stara nimalahno,
Neg da podje gore u zelene,
Da izguli zelena javora,
Da ga sadi pred dvor u livade,
Da ga rosnoj goji u livadi.

Kad joj javor porodi jabuke,
Tad će vidjet Iva, sina svoga!« —
Kad je Iva društvo razumjelo,
Teško su se oni prepadnuli,
A od one zmije šarovite,
Pa otole jesu pobjegnuli.
Kad su došli preko Senja grada,
Ispod b'jela dvora Ivanova,
Vidjela ih Ivanova majka,
Supro' njima stara išetala,
I njima je stara govorila:
»Dobro došli, draga d'jeti moja!
Gdje je Ivo, drago d'jete moje?
Oli mi je jadnoj poginuo?«
Hajduci su stäroj govorili:
»O, starice, Ivanova majko!
Tebi nije Ivo poginuo,
Neg je gori osto u zelenoj,
B'jele su ga zastravile vile.
Ma je Ivo tebe pozdravio,
U pozdravlju jes' ti poručio:
Da ne žališ stara nimalahno,
Neg da podješ gore u zelene,
Da izguliš zelena javora,
Da ga sadiš pred dvor u livadu.
Kad ti javor porodi jabuke,
Tad ćeš vidjet Iva sina svoga!« —
Misli stara, da je to istina,
Pa mi podje gore u zelene
I izguli zelena javora,
I nosi ga dvoru bijelomu,
Pa ga sadi pred dvor u livadu.
L'jepo stara gojila javora;
Ljetim ga je vodom pol'jevala,
A zimi ga svilom zagrtala;
Javor s' nebu dade u visine.
Često stara pod javor hodila,
Gleda jadna javoru u grane,
Kad će veće roditi jabuke.
Starici je sestra govorila:
»Luda ti si, moja mila majko!
To se nije čulo ni vidjelo,
Da je javor rodio jabuke.
Zlo živio Ivo, d'jete tvoje,
Zlo živio, gore poginuo«. —

252.

Junak pozivlje mrtvaca na mejdan

Zakukala sinja kukavica
Usred zime, kad joj nije vrime.
To ne bila sinja kukavica,
Već to bila seka Smiljanića.
Ona kuka tri bijela dana;
Ona skače od grane do grane,
Pa najpotla na grob Smiljanića;
»Smiljaniću, moj brate rodjeni!
Je li tebi sveta zemlja teška,
Il su tvrde pod glavom rustine?«
Mrtva glava iz zemlje govori:
»Nije meni sveta zemlja teška,
Nit su tvrde pod glavom rustine,
Već mi dod'ja Omer Šarkoviću.
Svako jutro, pa i svako veče
On nagoni mamena vrančića,
On nagoni na grob Smiljanića:
»»Ustaj, more, da pijemo vina,
I još više, da mejdan činimo!««
Mrtva glava ne čini mejdana,
A još manje, i ne pije vina.
Već te molim, moja sejo draga!
Bogom brati Stolu Jankovića,
Da osveti mrtvo t'jelo moje!«
To je sestra za Boga primala,
I za Boga i za brata svoga,
Bogom brati Stolu Jankovića.
To je Stole za Boga primao,
I za Boga i za posestrimstvo.
On oprema debela putalja,
Pa on ide na grob Smiljaniću.
Al eto ti Omer Šarkovića;
Na vrančiću noge prekrstio.
On nagoni na grob Smiljanića:
»Ustaj, more, da pijemo vina,
I još više, da mejdan činimo!«
Al govori Stole Jankoviću:

»Odbi s' otle, tursko momče mlado!
Mrtva glava ne čini mejdana,
A još manje, i ne pije vina!«
Pak poteže sablju okovanu,
I udara Omer-Šarkovića.
Kako ga je lako udario,
Presjeko je i njega i konja,
Tri aršina zemlje zavatio.

253.

Djevojka ubija očima junake

Vino pije Banoviću Mate
U punice i u zaručnice.
Vidi mu se vince kroz gr'oce,
B'jele ruke kroz tanke rukave,
Punicom se svojom razgovara:
»Dušo moja, djevojčina majko!
Kad ću kitne svate sakupiti?
Kolik' ću ih meni naručiti?« —
Veli njemu djevojačka majka:
»Ah, moj zete, Banoviću Mate!
Upitaj-der ti svoju djevojku,
Koliko ti ona zapovjedi.
Strah je mene, za te poći ne će,
Prosili su bolji je od tebe;
Koji su mi dvoru dolazili,
Zdravi došli, bolesni su pošli,
Čini mi se, da ćeš i ti, Mate!« —
Kad punicu momče razumilo,
Ode momče u sobe najgornje,
Pa je svoju pitao djevojku:
»O Anico, moja zaručnico!
Kad sam tebe prosio u majke,
Ti si mi se mlada obećala;
Vjeru s' dala, da ćeš moja biti.
Čini mi se, da 'š me ostaviti,
Jer mi rekla stara majka tvoja,
Da su t' bolji prosili od mene,
Pa si svima mahnu nalazila;
Zdravi došli, a bolesni pošli.
Sad mi reci, što ću učiniti?« —
Veli njemu Anica djevojka:

»Dušo moja, Banoviću Mate!
Ti si junak jedini u majke,
Ti otidji b'jelom dvoru tvome,
Kupi svate, pa ti hodi po me,
Hodi po me, ja ću poći za te!« —
Toga Mate jedva dočekao,
Pa otidje u tavane donje,
Pozdravi se s djevojačkom majkom.
Dok se Mate s majkom pozdravio,
To mu sluge konja osedlaše
Sjede Mate na konjica svoga,
I otidje niz to polje ravno.
Gledala ga Anica djevojka,
Gledala ga, majci govorila:
L'jepa momka, da brata ne ima,
Tko će njemu u dvoru ostati?« —
Al djevojku svjetovala majka:
»Muči, kćeri, mukom zamuknula!
Devet ih je u matere bilo,
Svih si devet mlada pogubila,
I očima svojim ustr'jelila,
I Matu ćeš žalosna mu majka!« —
Ode Mate b'jelom dvoru svomu.
Kad je došo b'jelom dvoru svomu
Pred njega je sestra izlazila,
Pod bratom je konja uhvatila,
I za l'jepo upitala zdravlje.
Veli njojzi Banoviću Mate:
»Sestro moja, obje oči moje!
Nit sam zdravo, niti sam veseo,
Strah je mene, preboljeti ne ću.
Sestro moja, žarko sunce moje!
Napravi me mekane dušeke,
Čini mi se, bolovati ne ću.« —
To djevojka brata poslušala,
Napravi mu mekane dušeke.
Leže momak glavom bez uzglavja,
Pa je svojoj sestri besjedio:
»Kuni, sestro, Anicu djevojku!
Ona me je ustr'jelila mlada.« —
R'ječ izusti, a dušicu pusti.

254.

Sedam grobova

Ženi Begić dva bliznaca sina,
I uzima dvi bliznice seke.
Kad svanulo i sunce granulo,
Pred Pavla je ljuba izlazila,
Pa je Pavlu tiho besjedila:
»Begić Pavle, mili gospodaru!
Noćas jesam hudi sanak snila,
San sam snila u sanu vidila:
Poletilo jato golubova,
Pred njima je ptica golubica,
Krvavim se perjem pozanila.
Strah me, Pavle, da ne izginete!« —
Al se Pavle ljubi podruguje:
»Ne luduj mi, vjerna ljubo moja!
Ja imadem kićenih svatova,
Sve po izbor mladjanih junaka,
A dva kuma, dva Alfirovića,
Ne bojim se poginut u gori.« —
Ode Pavle, vesela mu majka,
Ode zdravo s kićenim svatovim'.
Zdravo svati do djevojke došli,
I zdravo se k dvoru povraćali.
Kad su bili u goru zelenu,
Svatovim' je loša sreća bila:
U gori ih četa uhvatila;
Dva bliznaca sina pogubiše,
A raniše dva Alfirovića,
Što su bili vjenčani kumovi.
A kad vide lijepe djevojke,
Ljuto cvile u gori zelenoj.
L'jepo njima govorio Pavle:
»Ne cvilite, lijepe djevojke!
Neg hodite b'jelom dvoru mome!
Ja vas jesam od majke dignuo;
Još ja imam dva bliznaca sina,
Ja vas hoću za njih privjenčati.« —
Idu svati do Begića dvora,
Tužni svati s četvera nosila,
Dva ranjena, a dva mrtva jesu.
Kad su došli pred Pavlove dvore,

Pred Pavla je ljuba izlazila,
Suze roneć njemu besjedila:
»Nesrećan si, žalosna mi majka!
Je l' ti tvoja ljuba pogodila?
Vodi nazad lijepe djevojke!« —
L'jepo Pavle ljubi govorio:
»Djevojke sam poveo od majke;
Ja još imam dva bliznaca sina,
Vjenčat hoću u dvoru djevojke.« —
Kako reko, tako učinio,
Vjenča u dvor' lijepe djevojke.
Kad je bilo noći o ponoći,
Sastaviše momke i djevojke.
Al govore mlade juvegije.
»Vi ste l'jepe, lijepe djevojke,
Vi ste l'jepe, ali ste nesretne;
Dva ste naša brata pogubile,
I nas ćete, žalosna nam majka!« —
Mrtva oba tute ostadoše.
Kad vidiše lijepe djevojke,
Da su same od sebe nesretne,
Juvegine nože uzimaše,
Svaka sebi u srce udara;
Mrtve one kraj junakâ paše.
Kad svanulo i sunce granulo,
Svi svatovi bijahu ustali,
Ne ustaju mlade juvegije,
Ni njihove mlade zaručnice.
Tada Begić ljubu dozivao:
»Nu pogledaj, v'jerna ljubo moja!
Jesu li se djeca probudila?
Kako ne će rano da ustaju?«
To je ljuba Pavla poslušala,
Pomoli se kuli na prozore;
Ne vidila ustajat mladiće.
Tužna bila Begićeva ljuba,
Od ložnice vrata otvorila,
A kad vidi Begićeva ljuba
Dva mrtvaca u postelji sina,
I uza njih mrtve zaručnice,
Vidi tužna jada iznenada,
Od žalosti na tavane pade.
To su čuli kićeni svatovi,
Ter podižu Begićevu staru,
Pa su Pavlu tiho besjedili:

»To su, Pavle, nesrećne djevojke,
Od nesrećna roda i plemena.
Triput im se udavala majka,
Dva joj puta svati izginuli.« —
A kad Pavle r'ječi razumio,
On svatovim« mladim besjedio:
»Hvala bogu, kićeni svatovi!
Us'jecite tanana nosila,
Al šestero, žalosna mi majka!« —
To su Pavla svati poslušali,
Usjekli su šestera nosila,
Meću na nje lijepe djevojke,
A oko njih mladjane junake.
Odnesoše k svetoj crkvi Kati.
Šest grobova redom iskopaše.
To dočula djevojačka majka,
Došla k crkvi svete Katarine.
A kad vidi, žalosna joj majka,
Mrtva ona kraj djevojkâ pade.
Sedam grobâ redom učiniše,
Kroz zemlju im ruke sastaviše,
Kraj junakâ jele posadiše,
Kraj djevojkâ rumene ružice;
Pokraj sviju usijaše cv'jeće. — 109

255.

Sljepica uklela nevjernika

Divojka je maldo momče klela:
»Momče mlado, ne oženilo se!«
»»Što me kuneš? Ti si se udala!««
»Kunem jadna, jer mi je nevolja;
Mene ljubiš, drugu u dvor vodiš!«
»»Nisam, dušo, života mi moga!
Ako li mi virovati ne ćeš,
Urani mi u nedilju rano,
Pak ti dodji više dvora moga!««
Jedva čeka da dodje nedilja.
Kad nedilja, blagi danak svanu,
Uranila, više dvora bila.
Al na dvoru svilen barjak vije,
U dvoru mu bubnji i svirale.
Kad je jadna ovo ugledala,

Od jada je oči povadila;
Slipa grede u goru zelenu,
Slipa bere do tri kite cvića,
Pa ih nosi junakovoj majci:
»Evo tebi do tri kite cvića!
Kada budeš sterati dušeke,
Ti ih metni sinu više glave,
Sinu svomu i nevisti svojoj!«
Kad starica riči razumila,
Uzimala do tri kite svića,
I mećala sinu više glave.
Onda pošla junakova majka,
Oko dvora dimno kolo vodi,
Kolo vodi i pisme popiva.
Svaku pismu, koju dopivala,
Svomu sinu Ivi napivala,
»Ustan', Ive, ustan', moje dite!
Da je majka do tih doba spala,
Ne bi tebe majka odgojila,
Ni bijelu kulu sagradila«. —
Al iz dvora nitko ne odziva.
To se staroj majci dodijalo,
Na vrata je k sinu pošetala:
»Ustani se, drago dite moje!«
Kad je stara vrata otvorila,
Mrtva sina svoga nalazila,
Mrtva sina i nevistu mrtvu.
Pa zacvili iza svega glasa:
»O prokleta, slipice divojko,
Koja si me sinom rastavila!«
Al govori slipica divojka:
»Kad ne uživam divojaštva moga,
Ne ćeš ni ti Ivu, sina svoga!« 48

256.

Ostavljena vjerenica uvračala nevjernika

Kad se ženi Ive Banovića
U Želenčić sestrom Želenčića,
Prosil je je Banovića Ive,
Prosil je je obećali mu je.
Vrime temu malo postojalo,
Piše knjigu Ive Banovića,

I šalje je braći Želenčića:
»Virujte mi, braćo Želenčića!
Ja sam prosil dragu sestru vašu,
Prosil sam je, al uzet je ne ću«.
Otpisuju braća Želenčića:
»Nu, konjade, Ive Banovića!
Zašto ne ćeš dragu sestru našu?
Al si od nje začuo sramote?« —
Otpisuje Banovića Ive:
»Virujte mi, braćo Želenčića!
Vaša sestra časna i poštena;
Od nje nisam sramote začuo.
Neg se ženim malo podaleče,
Podaleče, a za kućom vašom:
Susitkinjom Jurja Dolenčića.« —
Vrime temu malo postojalo,
Svaću kupi Ive Banovića,
Svaću kupi i gre po divojku
Mimo bile dvore Želenčića.
Želenčići doma ne bijahu,
Neg njihova na požolu sele,
Po piterih cviće zalivaše.
Govori joj Banovića Ive:
»Ljubi mene, Želenčića sele!
Kako si me i od prî ljubila!« —
Ona muči, ništa ne govori,
Neg je sama sobom govorila:
»Prî te crna zemlja obljubila,
Neg ti ljubiš bilo lice moje!
A da bi me ne rodila majka,
Ako mi ga ne zaplatiš junak!
Vratit ću ti šalu za sramotu«.
I pošla je u komoru svoju,
Uzela je dva gvozdena ključa,
I meće ih na dvi strane puta,
Kud će poći svaća Ivanova.
Zdravo svaća došli do divojke,
I zdravo se savratili na se.
Kad su došli pod dvor Želenčića,
Sva su svaća zdravo projahali,
Samo nije Banovića Ive,
Neg ga gorko zabolila glava.
Udilj se je junak domislio,
Što učini sestra Želenčića:
Govori joj Ive Banovića:
Dušo moja, sele Želenčića,

Razvrž' čare, kê si učinila!« —
Ona muči, ništa ne govori.
Drugoć joj je junak govorio:
»Razvrž' čare, kê si učinila,
Jer se ne ćeš odavati nigda!« —
Ona muči, ništa ne govori.
Trećom joj je junak govorio:
»Razvrž' čare, kê si učinila,
Jer se ne ćeš odavati nigda;
A ja imam brata neženjena,
Ja ga hoću oženiti s tobom«. —
Ona mu je mlada govorila:
»Viruj meni, Banovića Ive!
Ne ću tebe, ne ću brata tvoga,
Niti ću se odavati igda,
Nit ću razvrć, što sam učinila«.
On se tako dušom razdilio. 69

257.

Dragina se kletva izvršila

Sunce zadje, a mjesec izadje,
Dragi dragoj pod pendžere dodje,
I donese sokola na ruci,
Pa ga njojzi na pendžer izbaci.
Djevojka mu tiho odgovara:
»Srce, dušo, draži od očiju,
Zar si svoju poželio dragu?«
Dragi dragoj 'vako odgovara:
»Nijesam te poželio, draga,
Već sam došo, da ti jade kažem.
Sinoć ferman iz Stambola dodje,
Da ja idem na carevu vojsku.
Hoću l' ići, draža od očiju?«
— »»Hajde, dragi, hairli ti bilo,
Dušmani ti pod nogama bili,
A dobri ti na put ishodili!
Uhvatio bana kaurskoga,
Pa ga dao caru čestitome,

A car tebe ljepše darovao:
Pašalukom na Bosni ponosnoj!«« —
— «Moja draga, kad bi tako bilo,
Sejizu bih tebe poklonio,
Da mi budeš sejiz-bašinica». —
— ««Onda, dragi u zô čas ti bilo!
Kauri te na nogam' čekali,
Uhvatili, banu poklonili,
Ban te metnuo na dno u tamnicu!
Tamnovao devet godinica;
Meni Bog do zengjil Hasan-agu!
Tri tovara poharčila blaga,
Dok ja svoga otkupila dragog!«
Čim to reče, uput joj se steče;
Ode dragi na carevu vojsku.
Kauri ga na nogam' čekali,
Uhvatili, poklonili banu,
Ban ga baci na dno u tamnicu,
Tamnovao devet godinica.
Udade se lijepa djevojka;
Bog joj dade zengjil Hasan-agu.
Poručuje iz tamnice Salko:
»A bora ti, draža od očiju!
Kol'ko si se mlada zaklinjala,
Da ćeš mene oprostit tamnice!«
Što je rekla, to je učinila:
Tri tovara potrošila blaga,
Dok je svoga otkupila dragog. 46

258.

Gavrani javljaju smrt Pera Daničića

Proletila dva crna gavrana
Jutro rano prik' sinjega mora.
Vidila ih Daničića majka,
Ona im je jadna govorila:
»Tice moje, dva crna gavrana!
Od kuda ste jutros doletili?
Jeste l' odzgor od Bosne ponosne
Ali odzdol od zemlje Levanta?« —

Oni su joj jadnoj govorili:
Mi smo jutros rano doletili,
Čak odzdola od zemlje Levanta.« —
Ona im je jadna govorila:
»Tice moje dva crna gavrana!
Oćete l' mi pravo kaživati,
Što vas budem do vire pitala?
Ste l' vidili senjske ormanice
I mojega Daničića Peru?« —
Oni su joj jadnoj govorili:
»Aj starice, Daničića majko!
Da bimo ti do vire kazali,
Ne bi mogla od mila slušati,
Ni od groznih suza progledati.« —
A ona je jadna govorila:
»Tice moje, dva crna gavrana!
Ja sam majka srca kamenita,
Ja ću moći od mila slušati,
I od groznih suza progledati.«
Onda su joj jadnoj govorili:
»Aj starice, Daničića majko!
Vidili smo senjske ormanice,
I tvojega Daničića Peru.
Perina je na jarbolu glava!« —
Kad to čuje Daničića majka,
Vapi jadna iza svega glasa:
»Lipa moja pisana jabuko!
Gdi si rasla, gdi si otrgana!
Jizrasla si majki na srdašcu,
Otrgana u zemlji Levantu!« — 38

259.

Prokleta Ali-begovića

Ali-beže zamilova seku;
Gdjegod dodje, svagdje je pohvali,
Štogod radi, zaklinje se njome.
Tome niko máni ne bijaše,
Samo jadna Ali-bega ljuba.
Zadugo je misli premišljala,
Kako seku s bratom da zavadi.
Što mislila, na jednu smislila;

Ona uze nože sakovane,
Pa mu zakla ata bajramskoga,
Onda ode begu Ali-begu,
Pa je njemu 'vako govorila:
U zô čas si zamilovo seku;
Zakla tvoga ata bajramskoga.«
— »»Pa neka je, moja vjerna ljubo!
Steć' ću ata, kadgod mi je drago,
Ali seke nikad do vijeka.« —
Većma njojzi to muka bijaše,
Pa uzima nože sakovane,
Pa zakolje Ismiju robinju.
Kada zakla Ismiju robinju,
Ode begu, pa mu i to kaza.
Ali-beg joj opet govorio:
»Pa neka je, moja vjerna ljubo!
Steć' ću ropče, kadgod mi je drago,
Ali seke **nikada** do vijeka.« —
To je ljubi većma muka bilo,
Pa uzima nože sakovane,
I zakla mu Mehemeda sina,
Mehemeda od sedam godina.
Ona ode begu Ali-begu,
Pa mu opet 'vako govorila:
»U zô čas si zamilovo seku,
Zakla tebi Mehmeda sina.«
Skoči beže na noge lagane,
Pa odleće seki u odaju,
Al mu seka jaciju klanjaše.
Čim je sutra jutro osvanulo,
Osvanulo i sunce granulo,
On govori svojoj miloj seki:
»Ču li mene, moja mila seko!
Ti se pokri boščom kafazlijom;
Nemoj penjat žutije' dukata,
Ni mećati drobnoga bisera!
Ići ćemo u polje zeleno,
Da u polju proteferičemo!«
Prevari se ujede je guja,
Pa se pokri boščom kafazlijom,
Ode s bratom u polje zeleno.
Kad su bili u polju zelenom,

Vjetar puhnu, diže kabanicu,
Dok s' ukaza sablja demiskija,
Seka brata tiho zapitiva:
»Za šta će ti brate demiskija?
Beže šuti, ništa ne govori.
Ona ode na vrelo studeno,
Pa uzima turski abdest na se.
Zubim' škrinu beže Ali-beže,
Zubim' škrinu, pa sablju poteže,
Svojoj seki odsiječe glavu.
Leteći je govorila glava:
»Jera, brate, ako Boga znadeš?
Od koga je, da od Boga nadješ?
Isti čas ga zaboljela glava,
Iz čela mu izniknula trava
Ne mogo se s dušom rastaviti,
Dok ne primi od mene halala!« —
Trup gdje joj je na zemlju panuo,
Tu se novo turbe otvorilo;
Gdje je glava na zemlju panula,
Tu prodrla šadrvan-vodica;
Gdje je krvi kapljica panula,
Tu procvala rumena ružica.
Kad Ali-beg svome dvoru dodje,
Al mu ljubu zabolila glava,
Iz čela joj proniknula trava.
Ali-begu govorila ljuba:
»Teško ću se s dušom rastaviti.
Ponesi me u turbe zaovi,
Ne bi li mi ona halalila!« —
Kad su bili na domak turbetu,
Iz turbeta sitan avaz dodje:
»Prokletinju ne nosi mi amo!
Dok je dosta ne ubije jada,
Od mene joj ne ima halala.« —
Beg Ali-beg nosi svoju ljubu,
Odnese je u goru zelenu,
Dok iz gore sitan avaz dodje:
»Nos' otale tijelo prokleto!
Prokletinji ovdje mjesta nema.« —

Odnese je u vodu studenu;
I voda je iz sebe izbaci.
Opet veli Ali-begovica:
»Nosi mene u turbe zaovi,
Ne bi li mi sada halalila!«
Odnese je u turbe zaovi.
Kad joj gr'jehe zaova halali,
Dušu pusti, žalosna joj majka! 98

260.

Milosna djevojka

Cv'jeće brala po gori djevojka,
Pred sobom je šator ugledala,
Pod šatorom ranjena junaka,
Od njega se pripala djevojka,
Stala bježat, da bi ubjegnula,
Al je ranjen junak dozivao:
»O, djevojko, draga dušo moja,
Od koga se jesi pripadnula,
Da l' od mene ranjena junaka?
Ti se vrati meni pod šatore!
Vjera tvrda, draga dušo moja,
Da ti ne ću učiniti ništa!
Neg m' obrni s desne na lijeve,
I prigledaj ljute rane moje;
Jesu li mi b'jele i rumene,
Ali su mi tamne i blijede?«
Kad li ga je razumjela mlada,
U živu je srce zabolilo,
K njemu se je mlada povratila.
Obrne ga s desne na lijeve,
Ljute mu je rane prigledala.
To t' mu n'jesu b'jele i rumene,
Nego su mu tamne i blijede.
Kad to vidi lijepa djevojka,
Ovako je njemu govorila:
»Počuj mene, sivi moj sokole!
Umr'jet hoćeš, a priboljet ne ćeš,

Er ti n'jesu ljute rane tvoje,
N'jesu tebi b'jele i rumene,
Neg su tebi tamne i blijede.«
Kad li je je junak razumio,
Ovako joj bio govorio:
»O djevojko, draga dušo moja!
Kad priminem, ukopaj me l'jepo!
Sabljom mojom iskopaj mi groblje,
Nametni me drva i kamena,
Da m' ne jede od gore zvjerenje!
Pa ti podji do moga dorina,
Hoćeš naći skarletne dolame;
U mojemu žepu od dolame;
Hoćeš naći burmu prstenaka;
Ti ih uzmi, draga dušo moja,
Ti ih uzmi, da t' je darovano!
I prodaj mi vilu konja moga,
Dušo moja, daj mi ga za dušu!«
Još bi junak govorit hotio,
Al se svojom dušom razd'jelio.
Kad to vidi lijepa djevojka,
Pa procmili kako zmija ljuta;
Uzme ćordu ranjena junaka,
Sabljom mu je greblje iskopala,
Pa junaka ukopa lijepo;
Nametne ga drva i kamena,
I zelen'jeh grana jasenov'jeh,
Da g' ne jede od gore zvjerenje.
Pa mi uzme burmu prstenaka,
I l'jepoga konja vilu b'jelu;
Pa ga proda lijepa djevojka;
Što prodava, sve za dušu dava. 59

261.

Indijka djevojka

Otkada su Mleci sagradjeni,
Nije lipše drivce dojedrilo,
Što je danas od Indija ravnih,
Gdi ne sluša mladji starijega,

A stariji Boga velikoga;
Gdi brat brata na nože poziva,
Sestra sestru gdi kučkom saziva.
Od zlata mu jarbur i lantina,
Jidra su mu bila bumbužina,
Vesla su mu drva šimširova;
Stropi su mu od suhoga zlata,
A konopi tanka imbrišima.
Na njome je lipota divojka;
Iz obraza sitne ruže cvatu,
Iz zubâ joj sitan biser kaplje,
Iz čela joj žarko sunce sjaje.
Nju mi gleda momče od Mletaka,
Pa je momče majki besidilo:
»Prosi mi je, mila moja majko!
Prosi mi je, bi li se udala,
Da je pitaš, bi li pošla za me?«
Ali njemu majka odgovara:
»Aj, ne luduj, drago dite moje!
Ja ću tebe boljom oženiti,
Oženiti gizdavom Mletkinjom,
Koja od nje i lipša i viša,
I na rodu roda bogatijeg.«
Al je njome momče besidilo:
»Prosi mi je, mila moja majko!« —
Ali njemu majka odgovara:
»Borme ne ću, drago dite moje,
Jer je cura od Indije ravnih,
Od Indija, od zemlje proklete.« 33

262.

Otkup djevojačkim kletvama

Mili Bože, na daru ti hvala,
Sve divojka redom grade klela;
Od Kotora najpri započela
Od Kotora do bila Mostara:
»Mor morio, Stambol pomorio,
Dok pomori dicu Banovića:
Pet sinova kô pet sokolova,
I tri kćeri, kô tri pelivana!« —
Ne da mati u greb ukopati,
Već u bašču pod žutu naranču.

Svako ih je jutro dozivala:
»Joko, Niko, moja lipa diko!
Marijane, srce iz nidarja!
Moj Markane, moje janje malo,
Moj Lazare, moj očinji vide,
Je li vaša počinula duša?
Je li vami crna zemlja teška?
Je li vami nisko bez jastuka?
Je li tvrdo bez meka dušeka?
Je li zima bez topla jorgana?« —
A dica su majci besedila:
»Oj starice, mila naša majko!
Nami nije crna zemlja teška,
Nije nisko bez meka jastuka,
Nije tvrdo bez meka dušeka,
Nije zima bez topla jorgana,
Al su teške divojačke kletve!
Kako kune sirota divojka,
Koja nema oca ni matere,
Koja nema brata ni sestrice,
I nikoga do Boga miloga;
Kako kune, do Boga se čuje:
Da nam zemlja kosti izmećala,
Da u sebi počivat ne dala.
Naša nije počinula duša.
Oj starice, mila naša majko,
A ti hajde bilom dvoru svome,
Pa se spremi u gori zelenu;
Naći hoćeš sirotu divojku,
Lako ćeš je poznavati majko.
Ona mlada i tri posla radi:
Vezak veze i kudilju prede,
I još mlada bile ovce pase;
Suze roni niz bijelo lišce.
Dovedi ju bilu dvor svome!
Svaku večer vinom je umivaj,
Svako jutro rumenom ružicom,
Neka bi se priudalo zlato!«
A kad vidi Banovića majka,
I posluša svoju dicu dragu,
Ona ode bilu dvoru svome,
I otidje u goru zelenu,
Pa nahodi sirotu divojku.
Ona mlada i tri posla radi:

Vezak veze i kudilju prede,
I još pase bile ovce svoje,
Suze roni niz bijelo lice.
Pa je uze za bijelu ruku,
Pa je vodi bilu dvoru svome.
Lipo je je nigovala stara;
Ne niguje tri nedilje dana,
Već niguje godinicu dana;
Svaku večer vinom umivala,
Svako jutro rumenom ružicom,
Neka joj je lipa i rumena!
I lipo je zaodila mladu:
Ona ima difu i kadifu,
Biser, zlato i kamenje drago.
Našla joj je četiri robinje;
Dvi joj nose skute, dvi rukave,
Da se ne bi skuti otrunuli.
To se čudo na daleko čulo,
Do Blagaja grada bijeloga,
Za to čuo od Blagaja Pavle,
Pa napisa listak knjige bile,
Pa je šalje ka Mostaru gradu,
A na ruke Banovića majki.
A kada joj knjiga dolazila,
Knjigu štije, a na nju se smije,
I po njoj mu drugu otpisuje:
»A, moj zete, od Blagaja Pavle,
Kupi svate, po divojku hajde
U nedilju, koja prva dojde;
Tri stotine, manje ni jednoga;
Tri barjaka od suvoga zlata
I četvrti od dragog kamena!«
Kad je Pavlu knjiga dolazila,
Knjigu štije, pa se na nju smije.
Pa on kupi kićene svatove:
Tri stotine manje ni jednoga,
Tri barjaka od suvoga zlata,
I četvrti od kamena draga,
Pa on ide po divojku mladu.
I kod nje ga lipo dočekaše;
Konjma daju bilice pšenice,
Za napoja — vina crljenoga.
A svatovi u bijelu kulu;

Obiduju gospodske obide
Od zorice litnji dan do podne.
Kad je bila po podnevu ura,
Podvikuje čauš do čauša:
»Oj, družno, mila braćo draga,
Već je naše putovati vrime!«
Kad to vidi Banovića majka,
Ona idje u bijelu kulu,
I opremi mladjehnu divojku.
Daje mladoj tri sanduka ruha.
Jedan sanduk ruha nederana,
Drugi sanduk ruha nekrojena,
Treći sanduk blaga nebrojena.
Kolo vodi od Blagaja Pavle,
Pa se vraća natrag u punice:
Lipo ga je baka darovala:
Dade njemu konja osedlana,
I dade mu mletačkinju ćordu,
Koja ćorda u Mlecim' kovana,
A u Zadru gradu pozlaćena.
Pak odoše dvoru bijelome
I odveše lijepu djevojku.

263.

Ljuba Ivana Senjanina

Vezak vezlo devet veziljica,
A deseta ljubi Ivanova
U Ivana na bijelim dvorim'.
Tud prolazi Selim Careviću,
Božiju joj pomoć nazivao:
»Bog na pomoć, ljubi Ivanova!
Jes' navezla, jesi l' s' umorila?« —
Ona mu je mlada govorila:
»Zdravo bio, Selim Careviću!
Navezla sam i umorila se.
Lijep ti si, vesela ti majka!
Da m' je taki Ivo gospodare,
Prstene bih moje raskovala,
Konju bih mu za potkovâ dala!
Gjerdane bih moje raznizala,

Konju bih mu grivu nakitila;
A mojega v'jenca zelenoga
Konju bih mu za podgrlje dala!« —
Misli mlada ljubi Ivanova,
Da je niko odnikle ne čuje.
Slušala je zaova najmladja,
Koja bila bratu najdražija;
Lažno majci svojoj povidjela,
Te starici majci govorila:
»Ostarice, mila moja majko,
Ti s' u zô čas oženila sina,
A u gori u lov otpravila,
Kad mu ljuba druge tajno ljubi.
I danas je Selim Careviću
Za sramotu za bijelim dvorom.«
U to doba Senjanine Ivo,
Stara mu je majka govorila:
»U zô čas sam tebe oženila,
A u gori u lov otpravila;
Ljuba tvoja tajno druge ljubi.
I danas je Selim Careviću
Za sramotu ze bijelim dvorom.
Neg, Ivane, moje d'jete drago,
Ti je svuci do tanke košulje,
I pošlji je majci na tragove,
Bosonogu bez žut'jeh pašmaga,
Raspasanu bez svilena pasa,
Bez prstena, obilježja tvoga,
Bez svatova i vjenčana kuma!«
Kad je Ivan majku razumio,
K sebi zove nev'jernu ljubovcu,
Pa s nje diže obilježje zlatno,
I nju svlači do košulje tanke,
A oblači potišteno ruho:
Nješto gunja sukna razderana,
Za podvlačak ljetnoga barhama,
A oboje bez poramenicâ,
I košulju svu raspandrcanu;
Osvud golo proviruje meso,
Jer joj ne da ni bezrukovnice,
Niti meće na nju koretine,
Nit joj dava djavoljega pâsa;
Sa glave joj krpu sadirao,
A iz kosâ izvukao traka;
Pašmage joj i bječve izuo,
A ne dao ni poprdučićâ,

Već o pleći nješto torbetine,
U njoj malo vode u mječiću,
Dva rogača i šaku ljutike,
I još k tomu smoku debelomu
Dva ugriska hjeba ječemnoga,
Ječmenoga, ali pljesnivoga.
Pa da vidiš od Senja Ivana!
Kad je tako l'jepo napravio,
Otpravi je dvoru materinu
Gologlavu raspletena vlasa,
Raspasanu bez ikakva pasa,
Bosonogu bez poprdučićâ;
Nema s njome kite ni svatova,
Nit uza nju kuma ni djeverâ.
Pa da vidiš nesrjetne ljubovce,
Gdje se vrće majci na tragove!
I prol'jeva suze od očiju,
Gorko cvili i nevolja joj je.
Jedva živa više Senja dodje
Do nekakva kôka visokoga.
Počinula na studenu st'jenu;
Stade kleti od Senja Ivana
Nesrjetnoga gospodara svoga.
Ona kune i u kami tuče.
Kako kune, dublje izvaljuje,
Kak' uzdiše, kočjem potresuje,
Kako viče, u Senju se čuje!
Pa da vidiš srjeće u nesrjeći!
Začuo je Selim Careviću,
Pa je junak pristao za glasom,
Pak je nadje na studenoj st'jeni.
Kad je vidje, zabolje se teško,
Za b'jelu je uhvatio ruku,
Povede je dvoru bijelomu. — 95

264.

Puštenica

Nigdje s' ovo naći ne mogaše,
Što Ali-beg ljubu milovaše;
Niko njima mani ne bijaše,
Do li stara Ali-bega majka.
Ona veli Bećir-begu sinu:

»Bećir-beže, drago d'jete moje!
Ti zavadi brata i nevjestu,
Evo tebi tri struke dukata«. —
Bećir-beg je majci besjedio:
»Proj se toga, ostarjela majko!
Hanum-Šaha svemu rodu draga,
Kamo l' nije bratu Ali-begu«. —
Majka vadi svoje b'jele dojke,
Pa govori Bećir-begu sinu:
»Haram tebi ml'jeko materino,
Dok zavadiš brata sa nevjestom!« —
Kad to čuje beže Bećir-beže,
On izadje na odajna vrata,
Pa prislanja lake merdevine,
Pa se penje kuli na pendžere,
Al nevjesta jaciju klanjaše,
Beg Ali-beg blago pribrajaše.
Kad u kulu beže Bećir-beže:
»Selam aleć, brate Ali-beže!««
»»Aleć selam, brate Bećir-beže!««
Pa Bećir-beg bratu govorio:
»O moj beže, beže Ali-beže!
Ti si majci vrlo omrznuo,
Ti i tvoja vijerna ljubovca;
Proj se ljube, beže Ali-beže!
Bolje ti se s ljubom rastaviti,
Nego majčin haram zadobiti«. —
Kad to čuje beže Ali-beže,
On se maši rukom u džepove,
Pa on vadi hiljadu dukata,
Pa ih daje svojoj v'jernoj ljubi:
»Eto, ljubo, do sada vjenčanje!«
On ih daje, ljuba ih rasiplje.
Kada sjutra danak osvanuo,
Osvanuo i sunce granulo,
Ona uze listak knjige b'jele,
I još uz to divit i kalema,
Ona piše knjigu šarovitu.
Ne piše je crnim murećefom,
Već je piše krvcom iz obraza,
Pa je šalje svom bratu jedinom:
»Eto tebi moja knjiga b'jela,
Pušćo me je beže Ali-beže.
Hajde, brate, na čas prije po me!«

Brzo knjiga bratu dohodila.
Kad je bratac knjigu proučio,
Brzo jesti seki dolazio,
I doveo devetero konja;
Sve je devet ruha nakupila,
Što li ruha, što bakrli suda.
Pa podjoše niz polje zeleno.
Često se je ljuba obzirala;
»Što s' obziraš, moja mila seko?
Pitao je bratac od matere:
Al ti žao dva blizanca sina?
Al ti žao bega Ali-bega,
Al njegova gotovine mâla?
U tvog brata i suviše mala«. —
»»A bora mi, moj brate jedini!
Ja ne žalim dva blizanca sina,
Ni begova gotovine mala,
Već ja žalim bega Ali-bega««.
Al kad drugo jutro osvanulo,
Osvanulo i sunce granulo,
Beg Ali-beg rano podranio,
Pa on pošo v'jernu ljubu tražit.
Kad je doša' do njezina dvora,
On se penje uz visoku kulu,
Pa on huknu na džalmi-pendžeru;
Kako huknu, džalmi-tahta puknu.
Očuti ga vjernica ljuba,
Pa je begu tiho besjedila:
»Haj otalen, beže Ali-beže!
N'jesi mio, kao što si bio«. —
Kad to čuje beže Ali-beže,
Skondrlja se niz visoku kulu,
I on pade u zelenu travu.
Oni misle, da se prenemaže,
Al se beže s dušom rastavio.

265.

Lijepa jela

Lipa Jele po džardinu šeta,
S nevelom se cvitom razgovara:
»Oj nevele, moje sitno cviće!
Niti cvateš, niti ploda daješ,

Kako ni ja ljuba Jankulova!
Evo ima devet godin' dana,
Da sam pošla za Jankula mlada,
A nemadem od srca poroda!«
Misli mlada, da ne čuje niko;
Al je sluša Jankulova majka,
Pak je majka Janka dozivala,
I ovako njemu govorila:
»Ah, moj Janko, moje dite drago!
U za' čas te oženila majka!
Evo ima devet godin' dana,
Da te je sam oženila mlada;
Još nemadeš od srca poroda.
Otkad te je oženila majka,
Veće bi ti čedo konja ja'lo,
Britku ćordu u ruci držalo.
Tvoja ti je ostarila majka;
Ne more ti dvore prihoditi,
Ni od dvorâ ključe prinositi.
Kud će, Janko, tvoje pusto blago?
Tvoja Jele po džardinu šeta,
S nevelom se cvitom razgovara,
Neveselo cvitku besitkala:
Oj nevele, sitno cviće moje!
Niti cvatiš, niti ploda davaš
Kako ni ja ljuba Jankulova.
Evo ima devet godin' dana,
Da sam došla za Jankula mlada,
A nemadem od srca poroda!« —
Kad je Janko majku razumio,
Izvadio britku ćordu svoju,
S njome ljubu u srce udara.
Kako ju je lako udario,
Na ćordi joj čedo izvadio,
Čedo malo, al je muška glava.
Kad je Janko to čudo vidio,
Jeli ljubi tijo govorio:
»Idjem, ljubo, Splitu na Latine,
Da dovedem od Splita likare,
Ne li l', Jele pribolila mlada!«
Bôna Jele Janku odgovara:
»Ne trat' blago, ne hod' po likare!
'vako tvoja pribolila majka,
Kako-no ću i ja ljuba tvoja!«
Rič izusti, dušicu ispusti

Na kriocu Janka gospodara.
Kad je Janko to čudo vidio,
Da je njemu ljuba priminula,
Iza pasa noža izvadio,
Sama sebe u srce udrio.
Kako se je lako udario,
Na nožu je srce izvadio.
Iznova im grebe iskopaše,
Naporedu lipo ukopaše,
Gdi je Jele mlada ukopana,
Tute reste bosilj i vijola,
A najviše ružica rumena.
Gdi je Janko mladjahan ukopan,
Tute reste trnje i kopriva;
Ko s' obode, priboliti ne će. 64

266.

Pašino pogibanje za djecom

Mamut-paša na ćošku sjedjaše,
Svoju ljubu na krilu držaše:
»Moja ljubi, vele si mi draga!
Još da imaš od srca evlada,
I još bi mi vele draža bila«. —
A veli mu Mamut-pašinica:
»Mamut-paša, mio gospodare!
Pušći mene, a uzmi djevojku,
Ne bi l' imo od srca evlada«. —
Pušća paša Mamut-pašinicu,
A on uzme lijepu djevojku.
Udade se Mamut-pašinica.
Ne izadje ni puna godina,
Ona rodi čedo mušku glavu.
Ne izadje ni druga godina,
Ona rodi i drugoga sina.
Mamut-paša pašinici piše:
Da mu pošlje do dva svoja sina,
Da mi ti se djece nagledati.
A ne smije Mamut-pašinica.
A on njojzi tvrdu vjeru dava;
Onda posla dvoje djece male.
Crče paša djecu gledajući. 23

267.

Ivan-beg ubija ljube

Ivo gjogu po gjulbegu voda,
Ljuba mu se po avliji šeće,
Pa besidi beg Ivan-beg ljubi:
»Smiš li, ljubo, zrno dočekati?«
— »»Smidem, Ivo, ne izgubi duše!««
Puče puška, ostala mu pusta,
Na jubi je nikšan sastavio.
Trkom trče beg Ivan-beg jubi:
»Al ćeš umrit, al pribolit, ljubo? —
— »»Umrit hoću, priboliti ne ću.
Prigledaj mi kćercu Maru moju!««
To izusti, a dušu ispusti.
— Veliku je žalost provodio:
Treći se je danak oženio,
Tri mu kola prid dvorom igrala:
Jedno kolo mladih divojaka,
A drugo je mladih udovica,
A treće je kićenih svatova.
Oko kola beg se Ivo šeće,
Pa besidi kćeri Mari svojoj:
Što ne pivaš, kćeri Mare moja?« —
Ona babi tiho progovara:
»O, moj babo, nebrojeno blago!
Kako ću ti tužna zapivati?
'nomadne mi umirala majka.« —
Ode Ivo u novu čaršiju,
Piva Mara tanko glasovito:
»Anterija mile majke moje!
Dok bijaše u moje matere,
Sve je majka pustu uzgrćaše,
Tudjinka je po zemljici vuče.«
Teta joj je na noge skočila;
Kako ju je lako udarila,
Dva joj zdrava zuba poletila,
I tri mlaza krvi iz obraza.
Ode Mara u visoku kulu,
Ona liga glavom bez uzglavja.
Kad mi dodje Ivo iz čaršije,
Pa on pita virne ljube svoje:
»Ljubo moja, gdi je Mara moja?« —
— »Evo ti je u zelenoj bašći —

Ona ćosa s Turcim' nevirnicim'.«« —
Ide Ivo u zelenu bašču;
U bašči mu Mare ne imade.
Opet veli beg Ivan-beg ljubi:
»Ljubo moja, gdi je Mara moja?« —
— »»Eno ti je u šikli-odaji,
Ona veze na gjergjefu platno.«« —
Idje Ivo u šikli odaju,
Mara leži glavom bez uzglavja:
»Šta je tebi, kćeri Mare moja?
Ali te je teta ucvilila,
Ali te je glava zabolila?« —
— »»Nit je mene glava zabolila,
Niti me je teta ucvilila,
Nego pala, pa sam se ubila.«« —
Al sa siše nešto progovara:
»Ti ne slušaj, šta ti Mara kaže!
Maru ti je teta ucvilila.« —
On dozivlje virnu ljubu svoju:
»Ljubo moja, šinula te guja!
Što uradi kćeri Mari mojoj?«
Ljuba Ivi tiho progovara:
»Kad s' otiša' u novu čaršiju,
Piva Mara tanko glasovito:
»»Anterija mile majke moje!
Dok bijaše u moje matere,
Sve je majka pustu uzgrćaše,
A ja pušćam, po zemlji se vuče.««
Još je htila na meni zapalit.« —
Kad te Ivo razumi beside,
On mi jamlja pušku sa čivije;
Puče puška, ubi virnu ljubu. — 73

268.

Kuga umorila Srmu

Otkada je postala Krajina,
Sva Krajina i Hercegovina,
Nije ljepša uzrasla djevojka,
Što je Srma Numan-begovića.
Srmu majka u Saraj'vo dala
Na amanet svojim daidžama,
Da je dáje sitnoj knjizi uče,

Dajinice sitnom vezioku.
Nije prošla ni godina dana,
Knjigu piše Srma-begovica:
»Dojdi meni, moja mila majko!« —
Majka drugu Srmi otpisuje:
»Srmo kćeri, moj očinji vide!
Ako si mi kavad poderala,
Majka drugi na terziju dala;
Ako si mi zlato otrunila,
Drugo majko na vezilju dala;
Ako si mi biser potrunila,
Drugi majka na vinilje dala. —
Opet Srma majki otpisuje:
»N'jesam, majko, ništa doderala,
Doderala, nit zapekrinila,
Nego kuga mori Sarajevo;
Ona mori i staro i mlado,
A rastavlja i milo i drago.
Sve se bojim, da me ne umori,
Pa ni to mi ne bi žao bilo;
Svak će umr'jet, kad mu je sudjeno.
Da bih, majko, u želji umrla,
A tebe se ne bih nagledala.« —
Kad je majka r'ječi razumjela,
To je njojzi vrlo teško bilo,
Odmah se je na put opremila.
Svu noć majka preko gorâ išla,
Do sunašca u Saraj'vo sišla.
Ona sreta hodže i hadžije.
Najpr'je nose zelena bajraka,
Za bajrakom okićenu granu,
A za granom Srmu-begovicu.
Njima veli Numan-begovica:
»O, bora vam, hodže i hadžije!
Čiji mejit, čija li je grana?« —
Njojzi vele hodže i hadžije:
»Ovo jesti Srma-begovica
Begovice Numan-begovice.«
Njima veli Numan-begovica:
»O bora vam, hodže i hadžije!
Spus'te Srmu na zelenu travu,
Da se jadna i mrtve nagledam!« —
Spustiše je u zelenu travu;
Po njoj pada ostarjela majka.
Kuka jadna kano kukavica,

A prevrće kano lastavica:
»Srmo moja, moj očinji vide!
Žalosna ti ostarjela majka,
Što te nije zam'jenila majka,
B'jele ruke, što me ne grlite,
Ko što ste me i dosad grlile?
Crne oči, što me ne gledate,
Ko što ste me i dosad gledale?
Medna usta, što me ne ljubite,
Ko što ste me i dosad ljubila?« —
Al joj vele hodže i hadžije:
»Šta govoriš, Numan-begovice!
Mrtve ruke grliti ne mogu;
Mrtve oči gledati ne mogu;
Mrtva usta ljubiti ne mogu.« —
To rekoše, Srmu ponesoše;
Pade majka po zelenoj travi.
Oni misle, da se prenemaže,
Al se ona s dušom dijeljaše,
Sve za Srmom od žalosti puste.
Skupiše se po izbor kadune
I hanume, same begovice;
Opremiše Numan-begovicu.
Kod Srme joj mezar iskopaše,
Nek se znade: majka i djevojka! 77

269.

U sokolovim očima vidjela smrt dragoga

Kad se Omer na vojsku oprema,
Nit g' oprema majka, ni sestrica,
Neg Ajkuna, pod v'jencom djevojka.
Preko tri ga sela prepratila,
Pod skutom mu oružje izn'jela,
Kad su bili u selo četvrto,
Omer tiho njojzi besjedio:
»Vrat' se dvoru, draga dušo moja!
Karat će te stara majka tvoja«. —
Odgovori lijepa djevojka:
»Kaž' mi, dragi, mile oči tvoje,
Da ih štampam na rukave moje!«
Omer joj je tiho besjedio:
»Dušo moja, Ajkuna djevojko,

Ti otidji bj'elom dvoru mome,
Pred dvorom je žućena narandža,
Pod narandžom sivi soko sjedi;
Pogledat ćeš na sokola moga,
Kakve jesu oči sokolove,
Onake su oči Omerove». —
Kad djevojka r'ječi razumila,
Na polju se s njime pozdravila:
Ostaj z Bogom, draga dušo moja,
Čekat ću te; udati se ne ću,
Piši meni svakoga mjeseca!« —
Djevojka se dvoru povraćaše.
Knjigu primi u godini dana,
Da se Omer bolom pobolio,
Za Ajkunom, lijepom djevojkom:
»Molim tebe, draga dušo moja,
Obidji mi staru majku moju,
Staru majku i sokola moga!«
Tužna bila lijepa djevojka,
Hodila je Omerovu dvoru,
Pohodi mu majku i sokola.
Kad sokola bila zagledala,
Ter kakve s oči sokolove,
Onake s bile Omerove,
Kad vidila lijepa djevojka,
Od žalosti mrtva k zemlji pala,
Kad sokolu oči sagledala.

270.

Despotov zavjet

Kad umire Vuk Despote
Na kriocu stare majke,
Govori mu stara majka:
»D'jete moje, Vuk Despote!
Kom ostavljaš staru majku,
Kome l' svoju v'jernu ljubu?
Kome l' svoje b'jele dvore,
Kome l' svoje britke sablje,
Kome l' svoje sokolove?» —
Odgovara Vuk Despote:
»Oj starice, stara majko!
Podaj ljubu za boljega,

Za boljega, za ljepšega,
Za ljepšega, za višega,
Neg ja jesam Vuk Despote,
Da me ne bi spominjala.
Staroj majki b'jele dvore,
Po nji' šeći do samrti!
Vrankoviću vrane konje,
Da mi trka ne požele,
Kô ti nisu ni za mene.
Britkoviću britke sablje,
Da mi krvce ne požele,
Kô ti nisu ni za mene.
Moji mladi sokolovi!
Vi se penj'te i vlješajte,
Kô t' se jeste i za mene!« 27

271.

Majka na umoru kćer svjetuje

Razboli se Ivan-begovica
Ivan-begu na mekom dušeku.
K njoj dohodi beže Ivan-beže:
»A bora ti, draga dušo moja,
Šta t' se čini na životu tvome?
Al ćeš umrit, al ćeš priboliti?
Šta ti žališ od ovoga svita?
Ali žališ mene gospodara,
Ali žališ milo blago naše,
Ali žališ bile dvore naše?«
A o djeci ni spomena nema.
Bona Mare jedva progovara:
»Vidiš, Ivko, očim' ne vidio!
Umrit hoću, priboliti ne ću.« —
Umrit hoću, priboliti ne ću.« —
Vidiš cvita od onoga svita
Gjul-behara okola gjerdana,
Crne aspe oko belenzuka.
Umrit hoću, priboliti ne ću.«
Pa dozivlje Anu šćercu svoju:
»O Aneto, draža od očiju!
Kad ti majci dodje sudjen sahat,
Sudjen sahat i umrli danak,
Ti izadji na visoku kulu,
Pa oblači beaz-anteriju;

Opaši se mrkom jemenijom,
A sakri se bijelom okrugom;
Prati majku na obor na vrata!
Jednom reci: jaoh, moja majko!
Drugom reci: s kim m' ostavljaš, majko?
Trećom reci: podji s Bogom, majko!
Trećom reci, pa u dvor uteci!
Gledat će te Banoviću Šćepo,
Gledat će te, pa će besjediti:
Jednom sam je u majke prosio,
Drugom ću te u baba prositi,« —
  Luda Ana mudre svjete prima.
Kad joj majci dodje sudjen sahat,
Sudjen sahat i umrli danak,
Ana idje u visoku kulu,
Pa oblači beaz-anteriju,
Opaše se mrkom jemenijom,
A prikri se bijelom okrugom.
Prati majku na obor na vrata,
Jednom reče: jaoh, moja majko!
Drugom reče: s kim m' ostavljaš, majko?
Trećom reče: podji s Bogom, majko!
Trećom reče, pa u dvor uteče.
Gledao je Banoviću Šćepo,
Gledao je, pa je besjedio:
»Luda Ana, ali mudra glava!«
I on prosi Anu u babajka,
I vjenča je sebi za ljubovcu. 52

272.

Konjićeva kletva

Na dvi grane dvi jabuke,
A na trećoj sokol sjedi,
I on gledi u dolinu.
U dolini oganj gori,
Oko ognja kolo igra.
U kolu je diver snašom;
Diver kolo poninuje,
I na snašu namiguje:
»Oj ti snašo, l'jepa ti si!
Još da su ti crne oči,
Crne oči i obrve,
Sve bi Turke premamila,

I turskoga Alajbeža!«
  Alajbeža konj pobeža,
Kroz kovilje i bosilje.
Tjerala ga djevojčica
Jednom granom, jorgovanom.
Al govori mladi konjic:
»Ne kun' mene, djevojčice!
Jer ako te stanem kleti,
Nikada se ne udala!
Ako li se i udala,
Prstena ti ne doneli,
Ako li ti i doneli,
Pod njim čedo ne imala!
Ako li ga i imala,
U vojnu ga otpratila,
Iz vojne ga ne čekala!
Ako li ga i čekala,
Družbina mu konj' dovela,
Naopako osedlana,
I na sedlu rukavice,
Svakom svilom izvezene,
Ponajviše mrkom svilom!
Što je ono mrka svila,
To su majki mrki danki,
V'jernoj seki nediljice,
Vjernoj ljubi godinice! 38

273.

Ranjeni junak

Vu te černe gore
  Žarek ognjec gori,
Okol njega stoji
  Trideset junakov;
Si trideset zdravi,
  Samo jeden ranjen.
Oni othajaju,
  Njega ostavljaju
Vu 'ne černe gore.
  On kriči za njimi:
»Ne ostavljajte me
  Vu te černe gore,
Neg me ispeljajte
  Vu te ravne polje!

Moje belo telo
Zemlju pokopajte,
Samo desnu ruku
Vune ostavljajte!
Ž njum mi privežujte
Moga vrana konja;
Naj me konjic javče,
Kad me ljubav ne će.
Konjic povriskuje,
Ljuba potancuje«.

274.

Bolani Mujo i tambura

U polju se al-čador vidjaše,
Pod njim Mujo rane bolovaše,
Viš' glave mu tambura stojaše,
A Mujo joj tiho govoraše:
»Tamburice, moja dangubice!
Terzijane, moj golem zijane!
Dosti ste me gladna nahranili,
I žedjahna vinom napojili.
Ja sam s vama dosta namamio
Udovicâ na gornje čardake,
Puščenicâ na avlinska vrata,
Djevojaka na demir-pendžere;
Sad ćete mi pusti ostanuti.
Tamburice, moja dangubice!
Da te svojoj ja poklonim majci,
Majka drdli, a ti vrlo sesli,
Vazda bi mi majku rastužila.
Da te bratu ja poklonim svome,
Malešan je, kucati ne znade.
Da te svojoj za poklonim seki,
Seka luda, a ti vrlo huda.
Maldu bi je glasom zanijela.
Da te svojoj ja poklonim dragoj,
Još je mlada, može se udati,
Pa će tebe drugom odnijeti.
Tamburice, moja dangubice!
Ja ću junak, tebe pokloniti
Svom jaranu, Ibri barjaktaru.
Ne bi li me Ibro požalio,
I s tobom me u pjesmi pjevao!«

POGOVOR I KAZALO PRVIH DVAJU SVEZAKA NALAZI SE U TREĆOJ KNJIZI.

»EDICIJA NARODNIH PJESAMA« ZAGREB